

משניות

סדר נשים

על פי מהדורת הרב דוד אלטאראס ז"ל
שהודפס בשנת ה'תק"ע בעיר פיסא

פה ירושלים יע"א
שנת שלום בין איש לאשתו לפ"ק

הוצאת חטף-סגול

2024

הובא לדפוס באמצעות $\text{\LaTeX}$ ע"י שמעון מונטגיו

תפלת ר' נחוניא בן הקנה שחייב לאומרה כל הנכנס לבית המדרש ללמוד
יהי רצון מלפניך יי אלהי שלא יאָרע דְבַר תְּקֻלָּה עַל יְדֵי וְלֹא אֶכְשֶׁל
בְּדַבֵּר הִלְכָה וַיִּשְׁמָחוּ בִּי חֲבִירֵי וְלֹא אֹמֵר עַל טְהוֹר טָמֵא וְלֹא עַל
טָמֵא טְהוֹר וְלֹא עַל מִתֵּר אֶסוּר וְלֹא עַל אֶסוּר מִתֵּר וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבִירֵי
בְּדַבֵּר הִלְכָה וַאֲשַׁמַּח בָּהֶם:

והאר"י צוק"ל היה אומר אחר תפלה זו שני פסוקים אלו

כִּי יִי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי דַעַת וְתְבוּנָה:
גַּל עֵינֵי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ:

קודם הלימוד

כתוב בספר תוצאות חיים כשפותח הספר ללמוד בו יאמר

הִנְנִי רוֹצֶה לְלַמֹּד כְּדֵי שֶׁיֵּבִיאֵנִי תִלְמוּד זֶה לִידי מַעֲשֶׂה וְלִידי מִדּוֹת
יִשְׁרוֹת וְלִידי יְדִיעַת הַתּוֹרָה וְהִרְיֵנִי עוֹשֶׂה לְשֵׁם יְחִיד קֹדֶשׁא בְּרִיךְ
הוא וּשְׁכִינָתִיה בְּדַחֲלֵלוֹ וּרְחִימוּ וַיְהִי נֹעֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֶׂה
יְדִינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֶׂה יְדִינוּ כּוֹנֵנָהוּ:

משניות סדר נשים

יש בו ז' מסכתות וזהו סדורן

א יבמות טז פרקים ב כתובות יג פרקים ג קדושין
יד פרקים ד גיטין ט פרקים ה סוטה ט פרקים ו נדרים
ז נזיר ט פרקים ח הכל ע"א פרקים:

אבל כפי סדר תוספת יום טוב כך הוא

יבמות כתובות נדרים נזיר סוטה גיטין קדושין

אבל הר"ם סידר גיטין אחר נזיר

ואלו ואלו דברי אלהים חיים:

מסכת יבמות

יום יוד

פרק א

חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה נָשִׁים פּוֹטְרוֹת צְרוּתֵיהֶן וְצָרוֹת צְרוּתֵיהֶן
מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיְבּוּם עַד סוֹף הָעוֹלָם וְאֵלּוּ הֵן
בִּתּוֹ וְיֵבֶת בִּתּוֹ וְיֵבֶת בְּנוֹ בֵּת אִשְׁתּוֹ וְיֵבֶת בְּנֵהּ וְיֵבֶת בִּתְּהָא
חֲמוֹתוֹ וְאִם חֲמוֹתוֹ וְאִם חָמִיו אַחֲוָתוֹ מֵאִמּוֹ וְאֶחָת
אִמּוֹ וְאֶחָת אִשְׁתּוֹ וְאִשְׁתׁ אָחִיו מֵאִמּוֹ וְאִשְׁתׁ אָחִיו שֶׁלֹּא
הָיָה בְּעוֹלָמוֹ וְכֻלָּתוֹ הָרִי אֵלּוּ פּוֹטְרוֹת צְרוּתֵיהֶן וְצָרוֹת
צְרוּתֵיהֶן מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיְבּוּם עַד סוֹף הָעוֹלָם וְכָלֵן
אִם מֵתוֹ אוֹ מֵאִנּוֹ אוֹ נִתְּגַרְשׁוֹ אוֹ שֶׁנִּמְצְאוּ אֵילּוּנִיּוֹת
צְרוּתֵיהֶן מִתְּרוֹת וְאִי אֶתָּה יָכוֹל לוֹמַר בְּחֲמוֹתוֹ (וּבָאִם
חֲמוֹתוֹ) וּבָאִם חָמִיו שֶׁנִּמְצְאוּ אֵילּוּנִיּוֹת אוֹ שֶׁמֵּאִנּוֹ:

ב כֵּיצַד פּוֹטְרוֹת צְרוּתֵיהֶן הֵיטָה בִּתּוֹ אוֹ אֶחָת מִכָּל
הָעֵרִיּוֹת הָאֵלּוּ נִשְׁוֹאָה לְאָחִיו וְלֹא אִשָּׁה אַחֶרֶת וּמֵת
כַּשֵּׁם שֶׁבִּתּוֹ פְּטוּרָה כִּד צָרָתָה פְּטוּרָה הִלָּכָה צָרָת בִּתּוֹ
וְנִשְׁאֵת לְאָחִיו הַשֵּׁנִי וְלֹא אִשָּׁה אַחֶרֶת וּמֵת כַּשֵּׁם שֶׁצָּרָת
בִּתּוֹ פְּטוּרָה כִּד צָרָת צָרָתָה פְּטוּרָה אִפִּילוּ הֵן מֵאִה
כֵּיצַד אִם מֵתוּ צְרוּתֵיהֶן מִתְּרוֹת הֵיטָה בִּתּוֹ אוֹ אֶחָת מִכָּל
הָעֵרִיּוֹת הָאֵלּוּ נִשְׁוֹאָה לְאָחִיו וְלֹא אִשָּׁה אַחֶרֶת מֵתָה
בִּתּוֹ אוֹ נִתְּגַרְשָׁה וְאַחֵר כִּד מֵת אָחִיו צָרָתָה מִתְּרָת וְכָל
הַיְכּוּלָה לְמֵאֵן וְלֹא מִיֵּאֲנָה צָרָתָה חוֹלָצֶת וְלֹא מִתִּיבֶמֶת:

^א שש עריות חמורות מאלו. מפני שנשואות לאחרים צרותיהן מתרות. אמו. ואשת אביו. ואחות אביו. אחותו מאביו. ואשת אחי אביו. ואשת אחיו מאביו:

^ד בית שמאי מתירין הצרות לאחים. ובית הלל אוסרין. חלצו. בית שמאי פוסלין מן הכהנה. ובית הלל מכשירין. נתבמו בית שמאי מכשירין. ובית הלל פוסלין. אף על פי שאלו (אוסרין ואלו מתירין. אלו) פוסלין ואלו מכשירין. לא נמנעו בית שמאי מלשא נשים מבית הלל. ולא בית הלל מבית שמאי. כל הטהרות והטמאות שהיו אלו מטהרין ואלו מטמאין. לא נמנעו עושין טהרות. אלו על גבי אלו:

פרק ב

כיצד אשת אחיו שלא היה בעולמו. שני אחים ומת אחד מהם. ונולד להם אח. ואחר כך יבם השני את אשת אחיו ומת. הראשונה יוצאה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו. והשניה משום צרתה. עשה בה מאמר ומת. שניה חולצת ולא מתבטמת:

^ב שני אחים ומת אחד מהן. ויבם השני את אשת אחיו. ואחר כך נולד להן אח ומת. הראשונה יוצאה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו. והשניה משום צרתה. עשה בה מאמר ומת. השניה חולצת ולא מתבטמת. רבי

שמעון אומר מיבם לאיזו מהן שירצה. או חולץ לאיזו
מהן שירצה:

א כלל אמרו ביבמה. כל שהיא אסורה אסור ערוה
לא חולצת ולא מתיבמת. (אסורה) אסור מצוה ואסור
קדושה. חולצת ולא מתיבמת. אחותה שהיא יבמתה.
חולצת או מתיבמת:

ד אסור מצוה שניות מדברי סופרים. אסור קדושה
אלמנה לכהן גדול. גרושה וחלוצה לכהן הדיוט. ממזרת
ונתינה לישראל. ובת ישראל לנתין וממזר:

ה מי שיש לו אח מכל מקום. זקק את אשת אחיו
ליבום. ואחיו לכל דבר. חוץ ממי שיש לו מן השפחה
ומן הנכרית. מי שיש לו בן מכל מקום. פוטר אשת אביו
מן היבום. וחייב על מכתו ועל קללתו. ובנו לכל דבר.
חוץ ממי שיש לו מן השפחה ומן הנכרית:

ו מי שקדש אחת משתי אחיות. ואינו יודע איזה מהן
קדש. נותן גט לזו וגט לזו. מת ולו אח אחד. חולץ
לשתייהן. היו לו שנים. אחד חולץ ואחד מיבם. קדמו
וכנסו. אין מוציאין מידם:

ז שנים שקדשו שתי אחיות. זה אינו יודע איזו קדש.
וזה אינו יודע איזו קדש. זה נותן שני גטין. וזה נותן שני
גטין. מתו. לזה אח ולזה אח. זה חולץ לשתייהן. וזה חולץ

לשתייהן. לזה אחד. ולזה שנים. היחיד חולץ לשתייהן. והשנים אחד חולץ. ואחד מיבם. קדמו וכנסו. אין מוציאין מידם. לזה שנים ולזה שנים. אחיו של זה חולץ לאחת. ואחיו של זה חולץ לאחת. אחיו של זה מיבם חלוצתו של זה. ואחיו של זה מיבם חלוצתו של זה. קדמו שנים וחלצו. לא ייבמו השנים. אלא אחד חולץ ואחד מיבם. קדמו וכנסו. אין מוציאין מידם:

ח מצוה בגדול ליבם. ואם קדם הקטן זכה. הנטען על השפחה ונשתחררה. או על הנכרית ונתגירה. הרי זה לא יכנס. ואם כנס אין מוציאין מידו. הנטען על אשת איש. והוציאוה מתחת ידו. אף על פי שכנס יוציא:

ט המביא גט ממדינת הים ואמר בפני נכתב ובפני נחתם. לא ישא את אשתו. מת. הרגתיו. הרגנהו. לא ישא את אשתו. רבי יהודה אומר הרגתיו. לא תנשא אשתו. הרגנהו. תנשא אשתו:

י החכם שאסר את האשה בנדר על בעלה. הרי זה לא ישאנה. מאנה. או שחלצה בפניו. ישאנה. מפני שהוא בית דין. וכלם שהיו להם נשים ומתו. מותרות לנשא להם. וכלן שנשארו לאחרים ונתגרשו. או שנתאלמנו. מותרות לנשא להן. וכלן מותרות לבניהם. או לאחיהם:

פרק ג

אֲרֻבָּעָה אַחִין שְׁנַיִם מֵהֶן נָשׂוּאִים שְׁתֵּי אָחִיוֹת וּמָתוּ
הַנָּשׂוּאִים אֶת הָאָחִיוֹת הָרִי אֵלָיו חוֹלְצוֹת וְלֹא
מִתִּיבָמוֹת וְאִם קָדְמוּ וַכִּנְסוּ יוֹצִיאוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר
בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים יְקִימוּ וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים יוֹצִיאוּ:

ב הָיְתָה אַחַת מֵהֶן אֲסוּרָה עַל אֶחָד אֲסוּר עֲרוּהָ אֲסוּר
בָּהּ וּמוֹתֵר בְּאַחֹתָהּ וְהַשְׁנִי אֲסוּר בְּשִׁתִּיהֶן אֲסוּר מִצּוּהָ
וְאֲסוּר קְדוּשָׁה חוֹלְצָת וְלֹא מִתִּיבָמָה:

ג הָיְתָה אַחַת מֵהֶן אֲסוּרָה עַל זֶה אֲסוּר עֲרוּהָ וְהַשְׁנִיָּה
אֲסוּרָה עַל זֶה אֲסוּר עֲרוּהָ הָאֲסוּרָה לָזֶה מִתֵּרָת לָזֶה
וְהָאֲסוּרָה לָזֶה מִתֵּרָת לָזֶה וְזוֹ הִיא שְׁאֵמְרוּ אַחֻתָּהּ
כְּשֶׁהִיא יִבְמָתָהּ אוֹ חוֹלְצָת אוֹ מִתִּיבָמָה:

ד שְׁלֹשָׁה אַחִים שְׁנַיִם מֵהֶן נָשׂוּאִין שְׁתֵּי אָחִיוֹת אוֹ אִשָּׁה
וּבִתָּהּ אוֹ אִשָּׁה וּבֵת בִּתְּהָ אוֹ אִשָּׁה וּבֵת בְּנֶהּ הָרִי אֵלָיו
חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתִּיבָמוֹת וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר הָיְתָה אַחַת
מֵהֶן אֲסוּרָה עָלָיו אֲסוּר עֲרוּהָ אֲסוּר בָּהּ וּמוֹתֵר בְּאַחֹתָהּ
אֲסוּר מִצּוּהָ אוֹ אֲסוּר קְדוּשָׁה חוֹלְצָת וְלֹא מִתִּיבָמָה:

ה שְׁלֹשָׁה אַחִים שְׁנַיִם (מֵהֶן) נָשׂוּאִים שְׁתֵּי אָחִיוֹת וְאֶחָד
מִפְנֵה מֵת אֶחָד מִבְּעָלֵי אָחִיוֹת וְעָשָׂה (בָּהּ) מִפְנֵה מֵאֲמֵר
וְאַחֵר כִּד מֵת אָחִיו הַשְׁנִי בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים אֲשֵׁתוֹ עָמּוּ
וְהִלָּה תִּצָּא מִשּׁוּם אַחֻת אִשָּׁה וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים מוֹצִיא

אֶת אִשְׁתּוֹ בָּגַט וּבְחִלְצָהּ וְאִשְׁתּוֹ אָחִיו בְּחִלְצָהּ זֶה הִיא
שֶׁאָמְרוּ אוֹי לוֹ עַל אִשְׁתּוֹ וְאוֹי לוֹ עַל אִשְׁתּוֹ אָחִיו:

י שְׁלֹשָׁה אַחִים שְׁנַיִם מֵהֶן נִשְׁוֹאֵין שְׁתֵּי אַחִיוֹת וְאֶחָד נָשׁוּי
נְכָרִית מֵת אֶחָד מִבְּעָלֵי אַחִיוֹת וְכֵּן נָשׁוּי נְכָרִית אֶת
אִשְׁתּוֹ וּמֵת הָרֵאשׁוֹנָה יוֹצֵאָה מִשּׁוּם אַחוֹת אִשָּׁה וּשְׁנִיָּה
מִשּׁוּם צָרְתָּהּ עָשָׂה בָּהּ מֵאֲמָר וּמֵת נְכָרִית חוֹלְצָת וְלֹא
מִתִּיבָמֶת שְׁלֹשָׁה אַחִים שְׁנַיִם מֵהֶם נִשְׁוֹאִים שְׁתֵּי אַחִיוֹת
וְאֶחָד נָשׁוּי נְכָרִית מֵת הַנָּשׁוּי נְכָרִית וְכֵּן אֶחָד מִבְּעָלֵי
אַחִיוֹת אֶת אִשְׁתּוֹ וּמֵת הָרֵאשׁוֹנָה יוֹצֵאָה מִשּׁוּם אַחוֹת
אִשָּׁה וּשְׁנִיָּה מִשּׁוּם צָרְתָּהּ עָשָׂה בָּהּ מֵאֲמָר וּמֵת נְכָרִית
חוֹלְצָת וְלֹא מִתִּיבָמֶת:

י שְׁלֹשָׁה אַחִים שְׁנַיִם מֵהֶן נִשְׁוֹאִים שְׁתֵּי אַחִיוֹת וְאֶחָד
נָשׁוּי נְכָרִית מֵת אֶחָד מִבְּעָלֵי אַחִיוֹת וְכֵּן נָשׁוּי נְכָרִית
אֶת אִשְׁתּוֹ וּמֵתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל שְׁנִי וְאַחֲרַי כֶּךָ מֵת נָשׁוּי
נְכָרִית הָרִי זֶה אֲסוּרָה עָלָיו עוֹלָמִית הוֹאִיל וְנֶאֱסְרָה עָלָיו
שָׁעָה אַחַת שְׁלֹשָׁה אַחִים שְׁנַיִם מֵהֶן נִשְׁוֹאֵין שְׁתֵּי אַחִיוֹת
וְאֶחָד נָשׁוּי נְכָרִית גֵּרֵשׁ אֶחָד מִבְּעָלֵי אַחִיוֹת אֶת אִשְׁתּוֹ
וּמֵת נָשׁוּי נְכָרִית וְכֵּן גֵּרֵשׁ וּמֵת זֶה הִיא שֶׁאָמְרוּ
וְכָלֵן שְׁמֵתוֹ אוֹ נִתְּגַרְשׁוּ צְרוּתֵיהֶן מִתְּרוֹת:

ה וְכָלֵן שֶׁהָיוּ בָּהֶן קְדוּשִׁין אוֹ גִּירוּשִׁין בְּסִפְקָ הָרִי אֵלּוּ
(צְרוֹת) חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתִּיבָמוֹת בִּיצֵד סִפְקָ קְדוּשִׁין זֶרֶק
לָהּ קְדוּשִׁין סִפְקָ קְרוֹב לוֹ סִפְקָ קְרוֹב לָהּ זֶהוּ סִפְקָ

קדושין. ספק גירושין. כתב בכתב ידו. ואין עליו עדים.
יש עליו עדים ואין בו זמן. יש בו זמן ואין בו אלא עד
אחד. זהו ספק גירושין:

ט שלשה אחין נשואין שלש נכריות. ומת אחד מהן.
ועשה בה השני מאמר ומת. הרי אלו חולצות ולא
מתבמות. שנאמר ומת אחד מהם. יבמה יבא עליה.
שעליה זקת יבם אחד. ולא שעליה זקת שני יבמין. רבי
שמעון אומר מיבם לאי זו שירצה. וחולץ לשניה. שני
אחין נשואים לשתי אחיות. ומת אחד מהן. ואחר כך
מתה אשתו של שני. הרי זו אסורה עליו עולמית. הואיל
ונאסרה עליו שעה אחת:

י שנים שקדשו שתי נשים. ובשעת כניסתן לחפה.
החליפו את של זה לזה. ואת של זה לזה. הרי אלו חייבין
משום אשת איש. ואם היו אחים. משום אשת אח. ואם
היו אחיות. משום אשה אל אחותה. ואם היו נדות. משום
נדה. ומפרישין אותן שלשה חדשים. שמא מעברות הן.
ואם היו קטנות שאינן ראויות לילד. מחזירין אותן מיד.
ואם היו כהנות. נפסלו מן התרומה:

פרק ד

הַחֹלֵץ לִיבְמֹתוֹ וְנִמְצְאָת מְעַבְרַת וַיִּלְדָּהּ בְּזִמְן שֶׁהוּלָד
 שֶׁל קִימָא הוּא מוֹתֵר בְּקִרְבּוֹתֶיהָ וְהִיא מוֹתֵרַת
 בְּקִרְבּוֹיָו וְלֹא פֶסְלָה מִן הַכְּהוֹנָה אֵין הוּלָד שֶׁל קִימָא
 הוּא אֲסוּר בְּקִרְבּוֹתֶיהָ וְהִיא אֲסוּרָה בְּקִרְבּוֹיָו וּפְסָלָה מִן
 הַכְּהוֹנָה:

ב הַכּוֹנֵס אֶת יְבִמְתּוֹ וְנִמְצְאָת מְעַבְרַת וַיִּלְדָּהּ בְּזִמְן שֶׁהוּלָד
 שֶׁל קִימָא יוֹצִיא וְחִיבִין בְּקִרְבָּן וְאִם אֵין הוּלָד שֶׁל קִימָא
 יִקְיִים סָפֵק בֶּן תִּשְׁעָה לְרֵאשׁוֹן סָפֵק בֶּן שִׁבְעָה לְאַחֲרוֹן
 יוֹצִיא וְהוּלָד כָּשֶׁר וְחִיבִין בְּאֶשֶׁם תְּלוּי:

ג שׁוֹמֵרֶת יָבֵם שֶׁנִּפְּלוּ לָהּ נִכְסִים מוֹדִים בֵּית שְׁמַאי וּבֵית
 הַלֵּל שֶׁמוֹכְרֶת וְנוֹתֶנֶת וְקִיִּים מֵתָהּ מֵה יַעֲשׂוּ בְּכַתּוּבָתָהּ
 וּבְנִכְסֵי הַנִּכְנָסִים וְיוֹצֵאִין עִמָּהּ בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים
 יִחְלֹקוּ יוֹרְשֵׁי הַבַּעַל עִם יוֹרְשֵׁי הָאָב וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים
 נִכְסִים בְּחִזְקָתָן כְּתוּבָה בְּחִזְקַת יוֹרְשֵׁי הַבַּעַל נִכְסִים
 הַנִּכְנָסִים וְיוֹצֵאִים עִמָּהּ בְּחִזְקַת יוֹרְשֵׁי הָאָב:

ד כְּנֶסֶה הָרִי הִיא כְּאִשְׁתּוֹ לְכָל דְּבָר וּבִלְבָד שֶׁתִּהְיֶה
 כְּתוּבָתָהּ עַל נִכְסֵי הַרֵאשׁוֹן:

ה מִצּוּה בְּגִדוֹל לִיָּבֵם לֹא רָצָה מִהֲלַכִּין עַל כָּל הָאֲחִים לֹא
 רָצוּ חוֹזְרִין אֶצֶל גְּדוֹל וְאוֹמְרִים לוֹ עָלֶיךָ מִצּוּה אוֹ חֲלוּץ
 אוֹ יָבֵם:

י תִּלָּה בַּקָּטָן עַד שִׁיגְדִילִי אוֹ בְּגִדּוֹל עַד שְׂיָבָא מִמְּדִינַת
הַיָּם אוֹ בַּחֲרֹשׁ אוֹ בַּשּׁוֹטָה אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ אֶלָּא אוֹמְרִים
לוֹ עָלֶיךָ מִצָּוָה אוֹ חֲלוּץ אוֹ יָבֵם:

י החולץ ליבמתו. הרי הוא כְּאֶחָד מִן הָאֲחִים לְנִחְלָה.
וְאִם יֵשׁ שָׁם אָבִי הַנִּכְסִים שֶׁל אָבִי הַכּוֹנֵס אֶת יִבְמָתוֹ זָכָה
בַּנִּכְסִים שֶׁל אָחִיו רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ אִם
יֵשׁ שָׁם אָבִי הַנִּכְסִים שֶׁל אָבִי הַחֲלוּץ לִיבְמָתוֹ הוּא אֲסוּר
בְּקִרְוֹבוּתָהּ וְהִיא אֲסוּרָה בְּקִרְוֹבָיו הוּא אֲסוּר בְּאִמָּה
וּבְאִם אִמָּה וּבְאִם אֲבִיהָ וּבְבִתָּהּ וּבְבִת בִּתָּהּ וּבְבִת
בְּנָהּ וּבְאֲחֻתָּהּ בְּזִמְנִי שֶׁהִיא קִיָּמָה וְהָאֲחִים מוֹתְרִין
וְהִיא אֲסוּרָה בְּאָבִיו וּבְאָבִי אָבִיו (וּבְאָבִי אִמּוֹ) וּבְבָנָיו
וּבְבִתּוֹ בָּנָיו בְּאָחִיו וּבְבִתּוֹ אָחִיו מוֹתֵר אָדָם בְּקִרְוֹבַת צֶרֶת
חֲלוּצָתוֹ וְאֲסוּר בְּצֶרֶת קִרְוֹבַת חֲלוּצָתוֹ:

י החולץ ליבמתו וְנָשָׂא אָחִיו אֶת אֲחֻתָּהּ וּמָתָה חֲלוּצָתָהּ
וְלֹא מִתִּיבָמָתָה וְכֵן הַמְּגֵרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְנָשָׂא אָחִיו אֶת
אֲחֻתָּהּ וּמָתָה הִרִי זֶה פְּטוּרָה מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיָּבוּם:

י שוֹמְרֵת יָבֵם שֶׁקִּדַּשׁ אָחִיו אֶת אֲחֻתָּהּ מִשּׁוּם רַבִּי יְהוּדָה
(בֶּן בֶּתִּירָא) אָמְרוּ אוֹמְרִים לוֹ הִמָּתֵן עַד שִׁיעֲשֶׂה אָחִיד
הַגְּדוֹל מַעֲשֶׂה חֲלָץ לָהּ אָחִיו אוֹ כִּנְסָהּ יִכְנוֹס אֶת אִשְׁתּוֹ
מִתָּה הַיָּבָמָה יִכְנוֹס אֶת אִשְׁתּוֹ מִתּוֹ יָבֵם יוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ
בְּגֵט וְאִשְׁתּוֹ אָחִיו בְּחֲלִיצָה:

י' הַיָּבָמָה לֹא תַחְלוּץ וְלֹא תִתִּיבִם. עַד שִׁיְהִיו לָהּ שְׁלֹשָׁה
חֳדָשִׁים. וְכֵן שָׂאָר כָּל הַנָּשִׁים. לֹא יִתְאַרְסוּ וְלֹא יִנָּשְׂאוּ.
עַד שִׁיְהִיו לָהֶן שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים. אֶחָד בְּתוּלוֹת וְאֶחָד
בְּעוּלוֹת. אֶחָד גְּרוּשׁוֹת וְאֶחָד אֱלֻמָּנוֹת. אֶחָד נִשְׁוֹאוֹת
וְאֶחָד אָרוּסוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הַנִּשְׁוֹאוֹת יִתְאַרְסוּ.
וְהָאָרוּסוֹת יִנָּשְׂאוּ. חוּץ מִן הָאָרוּסוֹת שֶׁבִּיהוּדָה. מִפְּנֵי
שֶׁלְבוּ גַם בָּהּ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר כָּל הַנָּשִׁים יִתְאַרְסוּ. חוּץ
מִן הָאֱלֻמָּנָה. מִפְּנֵי הָאֵבּוֹל:

י"א אַרְבָּעָה אַחִים נִשְׁוֹאִים אַרְבַּע נָשִׁים וּמָתוּ. אִם רָצָה
הַגָּדוֹל שֶׁבָּהֶם לִיבֵם אֶת כָּלָן. הָרִשׁוֹת בִּידּוֹ. מִי שֶׁהָיָה
נָשׁוּי שְׁתֵּי נָשִׁים וּמָתָה בִּיאָתָהּ אוֹ חֲלִיצָתָהּ שֶׁל אַחַת מֵהֶן.
פּוֹטְרֵת צָרְתָּהּ. הָיָתָה אַחַת כְּשָׂרָה וְאַחַת פְּסוּלָה. אִם הָיָה
חוּלֵץ חוּלֵץ לַפְּסוּלָה. וְאִם הָיָה מִיָּבֵם מִיָּבֵם לַכְּשָׂרָה:

י"ב הַמַּחְזִיר גְּרוּשָׁתוֹ. וְהַנּוֹשֵׂא תְלוּצָתוֹ. וְהַנּוֹשֵׂא קְרוֹבַת
תְלוּצָתוֹ. יוֹצִיא וְהוֹלֵךְ מִמָּזֹר. דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. וְחֻכְמִים
אוֹמְרִים אֵין הוֹלֵךְ מִמָּזֹר. וּמוֹדִים בְּנוֹשֵׂא קְרוֹבַת גְּרוּשָׁתוֹ.
שֶׁהוֹלֵךְ מִמָּזֹר:

י"ג אִיזְהוּ מִמָּזֹר. כָּל שָׂאָר בֶּשֶׁר שֶׁהוּא בְּלֹא יָבִיא. דְּבָרֵי
רַבִּי עֲקִיבָא. שֶׁמַּעֲזוֹן הִתִּימָנִי אוֹמֵר כָּל שְׁחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת
בְּיָדֵי שְׂמִים. וְהִלָּכָה כַּדְּבָרִיו. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר כָּל שְׁחִיבִין
עָלָיו מִיתַת בֵּית דִּין. אָמַר רַבִּי שֶׁמַּעֲזוֹן בֶּן עֲזַאי מַצְאֵתִי
מִגֻּלַת יוֹחָסִין בִּירוּשָׁלַיִם. וְכָתוּב בָּהּ. אִישׁ פְּלוֹנִי מִמָּזֹר

מאשת איש. לקים דברי רבי יהושע. אשתו שמתה מותר
באחותה. גרשה ומתה מותר באחותה. נשאת לאחר
ומתה מותר באחותה. יבמתו שמתה מותר באחותה.
חלץ לה ומתה מותר באחותה. נשאת לאחר ומתה
מותר באחותה:

פרק ה

רבן גמליאל אומר אין גט אחר גט. ולא מאמר אחר
מאמר. ולא בעילה אחר בעילה. ולא חליצה אחר
חליצה. וחכמים אומרים יש גט אחר גט. ויש מאמר אחר
מאמר. אבל לא אחר בעילה. ולא אחר חליצה. כלום:

^א כיצד. עשה מאמר ביבמתו. ונתן לה גט. צריכה הימנו
חליצה. עשה מאמר וחלץ. צריכה הימנו גט. עשה מאמר
ובטל. הרי זו כמצותה:

^א נתן גט ועשה מאמר. צריכה גט וחליצה. נתן גט ובטל.
צריכה גט וחליצה. נתן גט וחלץ. אין אחר חליצה כלום.
חלץ ועשה מאמר. נתן גט ובטל. או בטל ועשה מאמר.
נתן גט וחלץ. אין אחר חליצה כלום. אחד יבמה אחת
ליבם אחד. ואחד שתי יבמות ליבם אחד:

^ד כיצד. עשה מאמר בזו ומאמר בזו. צריכות שני גיטין
וחליצה. מאמר בזו וגט בזו. צריכה גט וחליצה. מאמר
בזו ובטל את זו. צריכות שני גיטין וחליצה. מאמר בזו

וְחָלַץ לְזוֹ. הָרֵאשׁוֹנָה צָרִיכָה גֵט. גֵּט לְזוֹ וְגֵט לְזוֹ. צָרִיכוֹת
הֵימָנוּ חֲלִיצָה. גֵּט לְזוֹ. וּבָעַל אֶת זוֹ. צָרִיכָה גֵט וְחֲלִיצָה. גֵּט
לְזוֹ וּמֵאֲמָר לְזוֹ. צָרִיכָה גֵט וְחֲלִיצָה. גֵּט לְזוֹ וְחָלַץ לְזוֹ. אֵין
אַחַר חֲלִיצָה כָּלוּם:

ה' חָלַץ וְחָלַץ אוֹ חָלַץ וְעָשָׂה מֵאֲמָר. נָתַן גֵּט וּבָעַל. אוֹ
בָּעַל וּבָעַל. אוֹ בָּעַל וְעָשָׂה מֵאֲמָר. נָתַן גֵּט וְחָלַץ. אֵין אַחַר
חֲלִיצָה כָּלוּם. בֵּין יָבֵם אֶחָד לְשֵׁתִי יְבָמוֹת. בֵּין שְׁנֵי יְבָמִין
לִיבָמָה אֶחָת:

י' חָלַץ וְעָשָׂה מֵאֲמָר. נָתַן גֵּט וּבָעַל אוֹ בָּעַל וְעָשָׂה מֵאֲמָר.
וְנָתַן גֵּט וְחָלַץ. אֵין אַחַר חֲלִיצָה כָּלוּם. בֵּין בִּתְחִילָה.
בֵּין בְּאַמְצַע. בֵּין בְּסוֹף. וְהַבְעִילָה בְּזִמָּן שֶׁהִיא בִּתְחִילָה
אֵין אַחֲרֶיהָ כָּלוּם. בְּאַמְצַע וּבְסוֹף יֵשׁ אַחֲרֶיהָ כָּלוּם. רַבִּי
נְחֻמִּיאַ אֹמֵר אַחַת בְּעִילָה וְאַחַת חֲלִיצָה. בֵּין בִּתְחִילָה בֵּין
בְּאַמְצַע בֵּין בְּסוֹף. אֵין אַחֲרֶיהָ כָּלוּם:

פרק ו

הָבֵא עַל יְבָמָתוֹ בֵּין בְּשׁוּגֵג בֵּין בְּמִזִּיד בֵּין בְּאִנּוּס בֵּין
 בְּרִצּוֹן אֲפִילוּ הוּא שׁוּגֵג וְהִיא מְזִידָה הוּא מְזִיד
 וְהִיא שׁוּגֵגָת הוּא אִנּוּס וְהִיא לֹא אִנּוּסָה הִיא אִנּוּסָה
 וְהוּא לֹא אִנּוּס אֶחָד הַמַּעֲרָה וְאֶחָד הַגּוֹמֵר קָנָה וְלֹא
 חָלַק בֵּין בִּיאָה לְבִיאָה:

ב וְכֵן הָבֵא עַל אַחַת מִכָּל הָעֲרִיּוֹת שֶׁבַתּוֹרָה אוֹ פְּסוּלוֹת
 כְּגוֹן אֱלֻמָּנָה לְכָהֵן גָּדוֹל גְּרוּשָׁה וְחִלּוּצָה לְכָהֵן הֶדְיוּט
 מִמְּזֵר וְנִתְיָנָה לְיִשְׂרָאֵל בֵּת יִשְׂרָאֵל לְמִמְזֵר וּלְנִתְיָן
 פְּסָלָה וְלֹא חָלַק בֵּין בִּיאָה לְבִיאָה:

ג אֱלֻמָּנָה לְכָהֵן גָּדוֹל גְּרוּשָׁה וְחִלּוּצָה לְכָהֵן הֶדְיוּט מִן
 הָאֲרוּסִין לֹא יֹאכְלוּ בְּתִרוּמָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן
 מְכַשִּׁירִין נִתְאַרְמְלוּ אוֹ נִתְגַּרְשׁוּ מִן הַנְּשׂוּאִין פְּסוּלוֹת מִן
 הָאֲרוּסִין כְּשֵׁרוֹת:

ד כֹּהֵן גָּדוֹל לֹא יֵשֵׂא אֱלֻמָּנָה בֵּין אֱלֻמָּנָה מִן הָאֲרוּסִין
 בֵּין אֱלֻמָּנָה מִן הַנְּשׂוּאִין וְלֹא יֵשֵׂא אֶת הַבּוֹגֶרֶת רַבִּי
 אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְכַשִּׁירִין בְּבּוֹגֶרֶת וְלֹא יֵשֵׂא אֶת
 מִכַּת עֵץ אֲרֵס אֶת הָאֱלֻמָּנָה וְנִתְמַנָּה לֵהִיּוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל
 יִכְנוּס וּמַעֲשֶׂה בִּיהוּשָׁע בֶּן גִּמְלָא שֶׁקִּדַּשׁ אֶת מִרְתָּא בֵּת
 בִּיתוֹס וּמִנָּהוּ הַמֶּלֶךְ לֵהִיּוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל וְכִנְסָה שׁוֹמֶרֶת יָבִם
 שֶׁנִּפְלָה לִפְנֵי כֹהֵן הֶדְיוּט וְנִתְמַנָּה לֵהִיּוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל אִם עַל

פִּי שֶׁעָשָׂה בָּהּ מֵאִמֶּר הָרִי זֶה לֹא יִכְנוּס. כֹּהֵן גָּדוֹל שָׁמַת
אָחִיו. חוֹלֵץ וְלֹא מִיָּבָם:

ה' כֹּהֵן גָּדוֹל לֹא יִשָּׂא אִילּוּנִית. אֶלֶּא אִם בֶּן יֵשׁ לוֹ אִשָּׁה
וּבָנִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אִף עַל פִּי שֵׁישׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים.
לֹא יִשָּׂא אִילּוּנִית. שֶׁהִיא זֹנָה הָאִמּוּרָה בַּתּוֹרָה. וְחֻכָּמִים
אוֹמְרִים אֵין זֹנָה אֶלֶּא גִיּוֹרֶת וּמִשְׁחַרְרֶת. וְשֹׁנְבַעְלָה
בְּעִילַת זָנוֹת:

י' לֹא יִבְטֹל אָדָם מִפְּרִיָּה וּרְבִיָּה. אֶלֶּא אִם בֶּן יֵשׁ לוֹ בָּנִים.
בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים שְׁנֵי זָכָרִים. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים זָכָר
וּנְקֵבָה. שֶׁנֶּאֱמַר זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָא־ם. נָשָׂא אִשָּׁה וְשָׁהָה
עִמָּה עֶשֶׂר שָׁנִים וְלֹא יִלְדָּה. אֵינוֹ רָשָׁאי לְבָטֹל. גֵּרְשָׁה
מוֹתֶרֶת לְנִשָּׂא לְאַחֵר. וְרָשָׁאי הַשְּׁנִי לְשִׁהוּת עִמָּה עֶשֶׂר
שָׁנִים. וְאִם הִפִּילָה מִזֶּנֶּה מִשְׁעָה שֶׁהִפִּילָה. הָאִישׁ מַצֵּנָה
עַל פְּרִיָּה וּרְבִיָּה אָבֵל לֹא הָאִשָּׁה. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא
אוֹמֵר עַל שְׁנֵיהֶם הוּא אוֹמֵר. וַיִּבְרַךְ אוֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
לָהֶם אֱלֹהִים פָּרוּ וּרְבוּ:

פרק ז

אֶלְמָנָה לִכְהֵן גָּדוֹל. גְּרוּשָׁה וְחִלּוּצָה לִכְהֵן הַדְּיוּט.
הַכְּנִיסָה לוֹ עֲבָדֵי מְלוֹג וְעֲבָדֵי צֶאֱן בְּרִזָּל. עֲבָדֵי
מְלוֹג לֹא יֹאכְלוּ בִּתְרוּמָה. עֲבָדֵי צֶאֱן בְּרִזָּל יֹאכְלוּ. וְאֵלוֹ
הֵן עֲבָדֵי מְלוֹג. אִם מֵתוּ מֵתוֹ לָהּ. וְאִם הֻתְּרוּ הֻתְּרוּ
לָהּ. אִף עַל פִּי שֶׁהוּא חַיִּיב בְּמִזְוֹנוֹתֶיךָ. הֲרִי אֵלֶיךָ לֹא יֹאכְלוּ
בִּתְרוּמָה. וְאֵלוֹ הֵן עֲבָדֵי צֶאֱן בְּרִזָּל. אִם מֵתוּ מֵתוֹ לוֹ. וְאִם
הֻתְּרוּ הֻתְּרוּ לוֹ. הוּאֵל וְהוּא חַיִּיב בְּאַחֲרֵיּוֹתֶיךָ. הֲרִי אֵלֶיךָ
יֹאכְלוּ בִּתְרוּמָה:

בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׁאֲתָ לִכְהֵן. וְהַכְּנִיסָה לוֹ עֲבָדִים. בֵּין עֲבָדֵי
מְלוֹג. בֵּין עֲבָדֵי צֶאֱן בְּרִזָּל. הֲרִי אֵלֶיךָ יֹאכְלוּ בִּתְרוּמָה. וּבֵת
כֹּהֵן שֶׁנִּשְׁאֲתָ לְיִשְׂרָאֵל. וְהַכְּנִיסָה לוֹ בֵּין עֲבָדֵי מְלוֹג. בֵּין
עֲבָדֵי צֶאֱן בְּרִזָּל. הֲרִי אֵלֶיךָ לֹא יֹאכְלוּ בִּתְרוּמָה:

גַּ בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׁאֲתָ לִכְהֵן. וּמֵתָ וְהִנִּיחָהּ מְעַבְּרָתָ. לֹא
יֹאכְלוּ עֲבָדֶיהָ בִּתְרוּמָה מִפְּנֵי חִלְקוֹ שֶׁל עֶבֶר. שֶׁהָעֶבֶר
פּוֹסֵל וְאֵינוֹ מֹאכִיל. דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי. אָמְרוּ לוֹ מֵאַחֵר
שֶׁהֶעֱדַתְ לָנוּ עַל בַּת יִשְׂרָאֵל לִכְהֵן. אִף בַּת כֹּהֵן לִכְהֵן.
וּמֵתָ וְהִנִּיחָהּ מְעַבְּרָתָ. לֹא יֹאכְלוּ עֲבָדֶיהָ בִּתְרוּמָה מִפְּנֵי
חִלְקוֹ שֶׁל עֶבֶר:

דַּ הָעֶבֶר. וְהַיֵּבֶם. וְהָאֲרוּסִין. וְהַחֲרָשִׁים. וּבֶן תִּשְׁעֵי שָׁנִים וַיּוֹם
אֶחָד. פּוֹסֵלִין וְלֹא מֹאכִילִין. סָפֵק שֶׁהוּא בֶּן תִּשְׁעֵי שָׁנִים
וַיּוֹם אֶחָד. סָפֵק שֶׁאֵינוֹ. סָפֵק הֵבִיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת. וְסָפֵק

שְׁלֹא הֵבִיא נֶפֶל הַבֵּית עָלָיו וְעַל בֵּת אָחִיו וְאִין יְדוּעַ אֵיזָה
מֵהֶם מֵת רֹאשׁוֹן צָרְתָּה חוֹלָצַת וְלֹא מִתִּיבָמַת:

ה' הָאוֹנֵס וְהַמִּפְתָּה וְהַשּׁוֹטָה לֹא פוֹסֵלִים וְלֹא מֵאֲכִילִים.
וְאִם אֵינָם רְאוּיִין לָבֵא בְיִשְׂרָאֵל הָרִי אֵלּוּ פוֹסְלִין בִּיצֵד.
יִשְׂרָאֵל שָׂבֵא עַל בֵּת כֹּהֵן תֹּאכַל בְּתֵרוּמָה עֲבָרָה לֹא
תֹאכַל בְּתֵרוּמָה נִחְתָּד הָעֶבֶר בְּמַעֲיָה תֹאכַל כֹּהֵן שָׂבֵא
עַל בֵּת יִשְׂרָאֵל לֹא תֹאכַל בְּתֵרוּמָה עֲבָרָה לֹא תֹאכַל.
יִלְדָה תֹאכַל נִמְצָא כָחוּ שֶׁל בֵּן גָּדוֹל מִשָּׁל אָבִי הָעֶבֶד
פוֹסֵל מִשּׁוּם בִּיאָה וְאִינוּ פוֹסֵל מִשּׁוּם זֶרַע בִּיצֵד בֵּת
יִשְׂרָאֵל לִכְהֵן וּבֵת כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל וְיִלְדָה הֵימָנוּ בֵּן וְהִלְדָּה
הַבֵּן וְנִכְבָּשׁ עַל הַשִּׁפְחָה וְיִלְדָה הֵימָנוּ בֵּן הָרִי זֶה עֶבֶד.
הֵיטָה אִם אָבִיו בֵּת יִשְׂרָאֵל לִכְהֵן לֹא תֹאכַל בְּתֵרוּמָה.
בֵּת כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל תֹּאכַל בְּתֵרוּמָה מִמְזֵר פוֹסֵל וּמֵאֲכִיל.
בִּיצֵד בֵּת יִשְׂרָאֵל לִכְהֵן וּבֵת כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל וְיִלְדָה הֵימָנוּ
בֵּת וְהִלְכָה הַבֵּת וְנִשְׁאֵת לְעֶבֶד אוֹ לְנִכְרִי וְיִלְדָה הֵימָנוּ
בֵּן הָרִי זֶה מִמְזֵר הֵיטָה אִם אָמוּ בֵּת יִשְׂרָאֵל לִכְהֵן תֹּאכַל
בְּתֵרוּמָה בֵּת כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל לֹא תֹאכַל בְּתֵרוּמָה:

י כֹּהֵן גָּדוֹל פְּעָמִים שֶׁהוּא פוֹסֵל בִּיצֵד בֵּת כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל
וְיִלְדָה הֵימָנוּ בֵּת וְהִלְכָה הַבֵּת וְנִשְׁאֵת לִכְהֵן וְיִלְדָה הֵימָנוּ
בֵּן הָרִי זֶה רְאוּי לֵהִיּוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל עוֹמֵד וּמִשְׁמֵשׁ עַל גְּבִי
הַמִּזְבֵּחַ מֵאֲכִיל אֶת אָמוּ וּפוֹסֵל אִם אָמוּ וְזֹאת אוֹמֶרֶת
לֹא כִבְנִי כֹהֵן גָּדוֹל שֶׁהוּא פוֹסְלִנִי מִן הַתֵּרוּמָה:

פרק ח

הָעֶרֶל וְכָל הַטְּמְאִים. לֹא יֹאכְלוּ בִּתְרוּמָהּ. וְנִשְׁיֶהָ
וְעִבְדֶּיהָ. יֹאכְלוּ בִּתְרוּמָהּ. פָּצוּעַ דָּכָא וּכְרוּת
שְׁפָכָה. הֵן וְעִבְדֶּיהָ יֹאכְלוּ. וְנִשְׁיֶהָ לֹא יֹאכְלוּ. וְאִם לֹא
יִדְעָה מִשְׁנַעֲשֵׂה פָצוּעַ דָּכָא וּכְרוּת שְׁפָכָה. הָרִי אֵלּוּ
יֹאכְלוּ:

^ב אִיזְהוּ פָצוּעַ דָּכָא. כָּל שֶׁנִּפְצָעוּ הַבָּצִים שְׁלוּ. וְאִפִּילוּ
אֶחָת מֵהֶן. וּכְרוּת שְׁפָכָה כָּל שֶׁנִּכְרַת הַגִּיד. וְאִם נִשְׁתִּיר
מִהֶעֱטָרָה אִפִּילוּ כְחוּט הַשְּׁעָרָה כָּשֶׁר. פָּצוּעַ דָּכָא וּכְרוּת
שְׁפָכָה מוֹתָרִין בְּגִיּוֹרֶת וּמִשְׁחָרְרֶת. וְאֵינָן אֲסוּרִין אֲלֵא
מִלְבָּא בְקָהֶל. שֶׁנֶּאֱמַר לֹא יָבֹא פָצוּעַ דָּכָא וּכְרוּת שְׁפָכָה
בְּקָהֶל יי:

^ג עֲמוּנִי וּמוֹאָבִי אֲסוּרִים וְאֲסוּרִין אֲסוּר עוֹלָם. אֲבָל
נִקְבוֹתֵיהֶם מוֹתָרוֹת מִיָּד. מִצָּרִי וְאֲדוּמֵי אֵינָם אֲסוּרִין אֲלֵא
עַד שְׁלֹשָׁה דוֹרוֹת. אֶחָד זָכָרִים וְאֶחָד נְקֻבוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן
מִתִּיר אֶת הַנִּקְבוֹת מִיָּד. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן קָל וְחֹמֶר
הַדְּבָרִים. וְמָה אִם בְּמָקוֹם שֶׁאֵסֵר אֶת הַזָּכָרִים אֲסוּר
עוֹלָם. הִתִּיר אֶת הַנִּקְבוֹת מִיָּד. מָקוֹם שֶׁלֹּא אֵסֵר אֶת
הַזָּכָרִים. אֲלֵא עַד שְׁלֹשָׁה דוֹרוֹת. אֵינּוּ דִין שֶׁנִּתִּיר אֶת
הַנִּקְבוֹת מִיָּד. אָמְרוּ לֹא אִם הֵלְכָה נִקְבָּל. וְאִם לִדִּין יֵשׁ
תְּשׁוּבָה. אָמַר לָהֶם לֹא כִּי הֵלְכָה אָנִי אוֹמֵר. מִמְּזוֹרִים

וּנְתִינִים אֲסוּרִין. וְאֲסוּרִין אֲסוּר עוֹלָם. אֶחָד זָכָרִים וְאֶחָד
נְקִבוֹת:

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻעַ שְׁמַעְתִּי שֶׁהַסָּרִיס חוֹלֵץ וְחוֹלְצִין
לְאִשְׁתּוֹ וְהַסָּרִיס לֹא חוֹלֵץ וְלֹא חוֹלְצִין לְאִשְׁתּוֹ. וְאִין לִי
לְפָרֶשׁ. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא אֲנִי אֶפְרָשׁ. סָרִיס אָדָם חוֹלֵץ
וְחוֹלְצִין לְאִשְׁתּוֹ. מִפְּנֵי שֶׁהֵיטָה לּוֹ שַׁעַת הַכָּשֶׁר. סָרִיס
חָמָּה לֹא חוֹלֵץ וְלֹא חוֹלְצִין לְאִשְׁתּוֹ. מִפְּנֵי שֶׁלֹא הֵיטָה לּוֹ
שַׁעַת הַכָּשֶׁר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר לֹא כִּי אֵלֶּא סָרִיס חָמָּה
חוֹלֵץ וְחוֹלְצִין לְאִשְׁתּוֹ. מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לּוֹ רְפוּאָה. סָרִיס אָדָם
לֹא חוֹלֵץ וְלֹא חוֹלְצִין לְאִשְׁתּוֹ. מִפְּנֵי שֶׁאִין לּוֹ רְפוּאָה. הָעִיד
רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן בְּתִירָא עַל בֶּן מְגוּסָת שֶׁהָיָה בִירוּשָׁלַיִם
סָרִיס אָדָם. וַיָּבִמוּ אֶת אִשְׁתּוֹ. לְקַיָּם דְּבַרִּי רַבִּי עֲקִיבָא:

הַסָּרִיס לֹא חוֹלֵץ וְלֹא מֵיבֵם. וְכֵן אֵילּוֹנִית לֹא חוֹלֶצֶת
וְלֹא מְתִיבֶמֶת. הַסָּרִיס שֶׁחָלַץ לִיבֻמָּתוֹ. לֹא פָסְלָהּ. בְּעִלָּהּ
פָּסְלָהּ. מִפְּנֵי שֶׁהָיָה בְּעִילַת זָנוֹת. וְכֵן אֵילּוֹנִית שֶׁחָלְצוּ לָהּ
אֲחִים לֹא פָסְלוּהָ. בְּעִלּוּהָ פָסְלוּהָ. מִפְּנֵי שֶׁהָיָה בְּעִילַת
זָנוֹת:

סָרִיס חָמָּה כֵּהֵן. שֶׁנֶּשֶׂא בֵּת יִשְׂרָאֵל מֵאֲכִילָהּ בִּתְרוּמָה.
רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים אֲנִדְרוּגִינוֹס כֵּהֵן שֶׁנֶּשֶׂא בֵּת
יִשְׂרָאֵל. מֵאֲכִילָהּ בִּתְרוּמָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר טוֹמְטוֹם
שֶׁנֶּקְרַע וְנִמְצָא זָכָר. לֹא יִחְלוֹץ מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּסָרִיס.

אֲנִדְרוּגִינוֹס נוֹשֵׂא אָבֵל לֹא נִשָּׂא רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר
אֲנִדְרוּגִינוֹס חִיִּיבִים עָלָיו סְקִילָה בְּזָכֶר:

פרק ט

יֵשׁ מוֹתָרוֹת לְבַעֲלֶיהֶן וְאַסּוּרוֹת לִיבְמֵיהֶן. מוֹתָרוֹת
לִיבְמֵיהֶן וְאַסּוּרוֹת לְבַעֲלֵיהֶן. מוֹתָרוֹת לְאֵלוֹ וּלְאֵלוֹ.
וְאַסּוּרוֹת לְאֵלוֹ וּלְאֵלוֹ. וְאֵלוֹ מוֹתָרוֹת לְבַעֲלֵיהֶן וְאַסּוּרוֹת
לִיבְמֵיהֶן. כֹּהֵן הַדִּיּוֹט שֶׁנִּשָּׂא אֶת הָאֵלְמָנָה. וְיֵשׁ לוֹ אֶחָד כֹּהֵן
גָּדוֹל. חָלָל שֶׁנִּשָּׂא כְּשֶׁרָה. וְיֵשׁ לוֹ אֶחָד כָּשֶׁר. יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשָּׂא
בֵּת יִשְׂרָאֵל. וְיֵשׁ לוֹ אֶחָד מִמָּזֵר. מִמָּזֵר שֶׁנִּשָּׂא מִמָּזֶרֶת. וְיֵשׁ
לוֹ אֶחָד יִשְׂרָאֵל. מוֹתָרוֹת לְבַעֲלֵיהֶן וְאַסּוּרוֹת לִיבְמֵיהֶן:

^ב וְאֵלוֹ מוֹתָרוֹת לִיבְמֵיהֶן וְאַסּוּרוֹת לְבַעֲלֵיהֶן. כֹּהֵן גָּדוֹל
שֶׁקִּדַּשׁ אֶת הָאֵלְמָנָה. וְיֵשׁ לוֹ אֶחָד כֹּהֵן הַדִּיּוֹט. כָּשֶׁר שֶׁנִּשָּׂא
חָלָלָה. וְיֵשׁ לוֹ אֶחָד חָלָל. יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשָּׂא מִמָּזֶרֶת. וְיֵשׁ
לוֹ אֶחָד מִמָּזֵר. מִמָּזֵר שֶׁנִּשָּׂא בֵּת יִשְׂרָאֵל. וְיֵשׁ לוֹ אֶחָד
יִשְׂרָאֵל. מוֹתָרוֹת לִיבְמֵיהֶן וְאַסּוּרוֹת לְבַעֲלֵיהֶן. אֲסוּרוֹת
לְאֵלוֹ וּלְאֵלוֹ. כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּשָּׂא אֶת הָאֵלְמָנָה. וְיֵשׁ לוֹ אֶחָד
כֹּהֵן גָּדוֹל אוֹ כֹּהֵן הַדִּיּוֹט. כָּשֶׁר שֶׁנִּשָּׂא חָלָלָה. וְיֵשׁ לוֹ
אֶחָד כָּשֶׁר. יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשָּׂא מִמָּזֶרֶת. וְיֵשׁ לוֹ אֶחָד יִשְׂרָאֵל.
מִמָּזֵר שֶׁנִּשָּׂא בֵּת יִשְׂרָאֵל. וְיֵשׁ לוֹ אֶחָד מִמָּזֵר. אֲסוּרוֹת לְאֵלוֹ
וּלְאֵלוֹ. וְשָׂאֵר כָּל הַנָּשִׁים. מוֹתָרוֹת לְבַעֲלֵיהֶן וְלִיבְמֵיהֶן:

^ג שְׁנֵיזוֹת מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים. שְׁנֵיזוֹת לְבַעַל וְלֹא שְׁנֵיזוֹת לִיבָם.
אֲסוּרָה לְבַעַל וּמוֹתָרָת לִיבָם. שְׁנֵיזוֹת לִיבָם וְלֹא שְׁנֵיזוֹת לְבַעַל.

אסורה ליבם ומוותרת לבעל. שניה לזה ולזה. אסורה לזה ולזה. אין לה לא כתובה. ולא פירות. ולא מזונות. ולא בלאות. והולד כשר. וכופין אותו להוציא. אלמנה לכהן גדול. גרושה וחלוצה לכהן הדיוט. ממזרת ונתניה לישׂראל. בת ישׂראל לנתין ולממזר. יש להן כתובה:

ד בת ישׂראל מאורסת לכהן. מעברת מכהן. שומרת יבם לכהן. וכן בת כהן לישׂראל. לא תאכל בתרומה. בת ישׂראל מאורסת ללוי. מעברת מלוי. שומרת יבם ללוי. וכן בת לוי לישׂראל. לא תאכל במעשר. בת לוי מאורסת לכהן. מעברת מכהן. שומרת יבם לכהן. וכן בת כהן ללוי. לא תאכל. לא בתרומה ולא במעשר:

ה בת ישׂראל שנשאת לכהן. תאכל בתרומה. מת ולזה הימנו בן. תאכל בתרומה. נשאת ללוי. תאכל במעשר. מת ולזה הימנו בן. תאכל במעשר. נשאת לישׂראל. לא תאכל. לא בתרומה ולא במעשר. מת ולזה הימנו בן. לא תאכל. לא בתרומה ולא במעשר. מת בנה מישׂראל. תאכל במעשר. מת בנה מלוי. תאכל בתרומה. מת בנה מכהן. לא תאכל. לא בתרומה ולא במעשר:

ו בת כהן שנשאת לישׂראל. לא תאכל בתרומה. מת ולזה הימנו בן. לא תאכל בתרומה. נשאת ללוי. תאכל במעשר. מת ולזה הימנו בן. תאכל במעשר. נשאת לכהן. תאכל בתרומה. מת ולזה הימנו בן. תאכל בתרומה. מת

בְּנֵה מִכֶּהֱן. לֹא תֹאכַל בִּתְרוֹמָה. מֵת בְּנֵה מְלוֹי. לֹא תֹאכַל
בַּמַּעֲשֵׂר. מֵת בְּנֵה מִיִּשְׂרָאֵל. חוֹזֶרֶת לְבֵית אָבִיהָ. וְעַל זֶה
נֶאֱמַר וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲוִיָּה מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹאכַל:

פרק י

הָאִשָּׁה שֶׁהָלַךְ בְּעָלָהּ לְמַדִּינַת הַיָּם. וּבָאוּ וְאָמְרוּ לָהּ
מֵת בְּעָלֶיךָ. וְנִשְׁאֵת וְאַחֵר כֵּךְ בָּא בְּעָלָהּ. תֵּצֵא
מִזֶּה וּמִזֶּה. וְצָרִיכָה גֵט מִזֶּה וּמִזֶּה. וְאִין לָהּ כְּתוּבָה. וְלֹא
פִּירוֹת. וְלֹא מְזוֹנוֹת. וְלֹא בְּלָאוֹת. לֹא עַל זֶה וְלֹא עַל זֶה. אִם
נָטְלָה מִזֶּה וּמִזֶּה תַּחֲזִיר. וְהוּלָד מִמֶּזֶר מִזֶּה וּמִזֶּה. וְלֹא זֶה
וְזֶה מְטַמְּאִין לָהּ. וְלֹא זֶה וְזֶה זָכָאִי. לֹא בִּמְצִיאָתָהּ. וְלֹא
בַּמַּעֲשֵׂה יָדֶיהָ. וְלֹא בַּהֲפָרַת נְדָרֶיהָ. הֵיטָהּ בֵּת יִשְׂרָאֵל.
נִפְסְלָה מִן הַכְּהוֹנָה. וּבֵת לֵוִי מִן הַמַּעֲשֵׂר. וּבֵת כֹּהֵן מִן
הַתְּרוֹמָה. וְאִין יוֹרְשִׁים שֶׁל זֶה וְיוֹרְשִׁים שֶׁל זֶה. יוֹרְשִׁים אֶת
כְּתוּבָתָהּ. וְאִם מֵתוּ. אֶחָיו שֶׁל זֶה וְאֶחָיו שֶׁל זֶה. חוֹלְצִין
וְלֹא מִיִּבְמִין. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר כְּתוּבָתָהּ עַל גִּבְסִי בְּעָלָהּ
הָרֵאשׁוֹן. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר הָרֵאשׁוֹן זָכָאִי בִּמְצִיאָתָהּ.
וּבַמַּעֲשֵׂה יָדֶיהָ. וּבַהֲפָרַת נְדָרֶיהָ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר בִּיאָתָהּ
אוֹ חֲלִיצָתָהּ מֵאֶחָיו שֶׁל רֵאשׁוֹן. פּוֹטֵרֶת צֶרְתָּהּ. וְאִין הוּלָד
מִמֶּנּוּ מִמֶּזֶר. וְאִם נִשְׁאֵת שֶׁלֹּא בְּרִשׁוֹת. מוֹתֶרֶת לַחֲזוֹר לוֹ:

ב נִשְׁאֵת עַל פִּי בֵּית דִּין תֵּצֵא. וּפְטוּרָה מִן הַקֶּרְבֵּן. שְׁלֹא עַל
פִּי בֵּית דִּין. תֵּצֵא וְחִיבָת בְּקֶרְבֵּן. יָפָה כַּח בֵּית דִּין שְׁפוֹטֶרֶת

מִן הַקֶּרְבֵּן. הוֹרוּהָ בֵּית דִּין לְנִשְׂאָ וְהִלָּכָה וּמִלְקָלָה חֵיבָתָּה
בְּקֶרְבֵּן. שְׁלֹא הִתִּירוּהָ אֶלָּא לְנִשְׂאָ:

ג' הָאִשָּׁה שֶׁהִלָּךְ בַּעֲלָהּ וּבָנָה לַמְּדִינָת הָיִם. וּבָאוּ וְאָמְרוּ
לָהּ מֵת בַּעֲלֶיךָ. וְאַחֲרַיִךְ כֵּךְ מֵת בְּגֶד וְנִשְׂאָתָּ. וְאַחֲרַיִךְ כֵּךְ
אָמְרוּ לָהּ חֲלוּף הָיוּ הַדְּבָרִים. תֵּצֵא וְהוֹלֵךְ הָרָאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן
מִמָּזוֹר. אָמְרוּ לָהּ מֵת בְּגֶד. וְאַחֲרַיִךְ כֵּךְ מֵת בַּעֲלֶיךָ. וְנִתְיַבְּמָה.
וְאַחֲרַיִךְ כֵּךְ אָמְרוּ לָהּ חֲלוּף הָיוּ הַדְּבָרִים. תֵּצֵא וְהוֹלֵךְ
רָאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מִמָּזוֹר. אָמְרוּ לָהּ מֵת בַּעֲלֶיךָ וְנִשְׂאָתָּ. וְאַחֲרַיִךְ
כֵּךְ אָמְרוּ לָהּ קָיָם הָיָה וּמֵת. תֵּצֵא וְהוֹלֵךְ רָאשׁוֹן מִמָּזוֹר.
וְהָאֲחֵרוֹן אֵינוֹ מִמָּזוֹר. אָמְרוּ לָהּ מֵת בַּעֲלֶיךָ. וְנִתְקַדְּשָׁה.
וְאַחֲרַיִךְ כֵּךְ בָּא בַּעֲלָהּ. מוֹתֶרֶת לַחֲזוֹר לוֹ. אֵף עַל פִּי שְׁנֵתָן
לָהּ אַחֲרוֹן גָּט. לֹא פָסְלָהּ מִן הַכְּהוֹנָה. אֵת זֶה דֶּרֶשׁ רַבִּי
אֶלְעָזָר בֶּן מִתְיָא וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה. וְלֹא מֵאִישׁ שְׂאִינוּ
אִשָּׁה:

ד' מִי שֶׁהִלָּכָה אֶשְׁתּוֹ לַמְּדִינָת הָיִם. וּבָאוּ וְאָמְרוּ לוֹ מֵתָה
אֶשְׁתֶּךָ. וְנִשְׂאָ אֶת אַחֻתָּהּ. וְאַחֲרַיִךְ כֵּךְ בָּאת אֶשְׁתּוֹ. מוֹתֶרֶת
לַחֲזוֹר לוֹ. הוּא מוֹתֵר בְּקִרְוֹבוֹת שְׁנֵיָהּ. וּשְׁנֵיָהּ מוֹתֶרֶת
בְּקִרְוֵיָהּ. וְאִם מֵתָה רָאשׁוֹנָה. מוֹתֵר בְּשְׁנֵיָהּ. אָמְרוּ לוֹ
מֵתָה אֶשְׁתֶּךָ. וְנִשְׂאָ אֶת אַחֻתָּהּ. וְאַחֲרַיִךְ כֵּךְ אָמְרוּ לוֹ קִיַּמְתָּ
הֵיטֵהּ וּמֵתָה. הוֹלֵךְ רָאשׁוֹן מִמָּזוֹר. וְהָאֲחֵרוֹן אֵינוֹ מִמָּזוֹר.
רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר כָּל שְׁפוּסֵל עַל יְדֵי אַחֲרִים. פּוֹסֵל עַל יְדֵי
עַצְמוֹ. וְכָל שְׂאִינוֹ פּוֹסֵל עַל יְדֵי אַחֲרִים. אֵינוֹ פּוֹסֵל עַל יְדֵי
עַצְמוֹ:

ה אמרו לו מֵתָה אֶשְׁתֶּךָ וְנָשָׂא אֲחוֹתָהּ מֵאֲבִיהָ מֵתָה
וְנָשָׂא אֲחוֹתָהּ מֵאִמָּהּ מֵתָה וְנָשָׂא אֲחוֹתָהּ מֵאֲבִיהָ
מֵתָה וְנָשָׂא אֲחוֹתָהּ מֵאִמָּהּ וְנִמְצְאוּ כָּלן קַיָּמוֹת מֵתָה
בְּרֵאשׁוֹנָה בְּשָׁלִישִׁית וּבַחֲמִישִׁית וּפּוֹטְרוֹת צְרוּתֶיהֶן
וְאֶסוּר בְּשֵׁנִיָּה וּבְרַב־עֵיִת וְאִין בִּיאַת אַחַת מֵהֶן פּוֹטֶרֶת
צָרְתָּהּ וְאִם בָּא עַל הַשֵּׁנִיָּה לְאַחַר מִיתַת הָרֵאשׁוֹנָה מוֹתֵר
בְּשֵׁנִיָּה וּבְרַב־עֵיִת וּפּוֹטְרוֹת צְרוּתֶיהֶן וְאֶסוּר בְּשָׁלִישִׁית
וּבַחֲמִישִׁית וְאִין בִּיאַת אַחַת מֵהֶן פּוֹטֶרֶת צָרְתָּהּ:

י בֶּן תִּשְׁעַ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד הוּא פּוֹסֵל עַל יְדֵי אֶחָיו וְהָאֶחָיו
פּוֹסֵלִין עַל יְדֵיו אֲלֹא שֶׁהוּא פּוֹסֵל תַּחֲלָה וְהָאֶחָיו פּוֹסֵלִין
תַּחֲלָה וְסוֹף כִּיצַד בֶּן תִּשְׁעַ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד שָׁבָא עַל
יְבֻמְתּוֹ פָּסֵל עַל יְדֵי אֶחָיו בָּאוּ אֶחָיו עָלֶיהָ וַעֲשׂוּ בָּהּ
מֵאֲמֵר נִתְּנוּ גִט אוֹ חִלְצוּ פָּסְלוּ עַל יְדֵיו:

י בֶּן תִּשְׁעַ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד שָׁבָא עַל יְבֻמְתּוֹ וְאַחַר כֵּךְ בָּא
עָלֶיהָ אֶחָיו שֶׁהוּא בֶּן תִּשְׁעַ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד פָּסֵל עַל יְדֵיו
רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר לֹא פָּסֵל:

ח בֶּן תִּשְׁעַ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד שָׁבָא עַל יְבֻמְתּוֹ וְאַחַר כֵּךְ בָּא
עַל צָרְתָּהּ פָּסֵל עַל יְדֵי עֲצָמוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר לֹא פָּסֵל
בֶּן תִּשְׁעַ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד שָׁבָא עַל יְבֻמְתּוֹ וּמֵת חוֹלְצָת
וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת נָשָׂא אִשָּׁה וּמֵת הָרִי זוֹ פְּטוּרָה:

ט בֶּן תִּשְׁעַ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד שָׁבָא עַל יְבֻמְתּוֹ וּמִשֶּׁהֲגִדִּיל
נָשָׂא אִשָּׁה אַחֲרֵת וּמֵת אִם לֹא יָדַע אֶת הָרֵאשׁוֹנָה

משהגדיל. הראשונה חולצת ולא מתבבמת. והשניה או
חולצת או מתבבמת. רבי שמעון אומר מיבם לאיזו
שירצה. וחולץ לשניה. אחד שהוא בן תשע שנים ויום
אחד. ואחד שהוא בן עשרים שנה. שלא הביא שתי
שערות:

פרק יא

נושאין על האנוסה ועל המפתה. האונס והמפתה על
הנשואה חייב. נושא אדם אנוסת אביו ומפתה
אביו. אנוסת בנו ומפתה בנו. רבי יהודה אוסר באנוסת
אביו ומפתה אביו:

^א הגיורת שנתגירו בניה עמה. לא חולצין ולא מיבמין.
אפילו הורתו של ראשון שלא בקדושה ולידתו בקדושה.
והשני הורתו ולידתו בקדושה. וכן שפחה שנשתחררו
בניה עמה:

^ב חמש נשים שנתערבו ולדותיהן. הגדילו התערבות
ונשאו נשים ומתו. ארבעה חולצין לאחת. ואחד מיבם
אותה. הוא ושלשה. חולצין לאחת. ואחד מיבם. נמצאו
ארבע חליצות ויבום. לכל אחת ואחת:

^ג האשה שנתערב ולדה בולד כלתה. הגדילו התערבות
ונשאו נשים ומתו. בני הכלה חולצין ולא מיבמין. שהוא
ספק אשת אחיו. וספק אשת אחי אביו. ובני הזקנה.

או חולצין או מיבמין. שהוא ספק אשת אחיו ואשת בן
אחיו. מתו הפשרים בני התערובות לבני הזקנה. חולצין
ולא מיבמין. שהוא ספק אשת אחיו ואשת אחי אביו.
ובני הפלה אחד חולץ ואחד מיבם:

ה' כהנת שנתערב ולדה בולד שפחתה. הרי אלו אכלים
בתרומה וחולקים חלק אחד בגרן. ואינן מטמאין למתים.
ואין נושאין נשים. בין כשרות בין פסולות. הגדילו
התערובות ושחררו זה את זה. נושאין נשים ראויות
לכהונה. ואינן מטמאין למתים. ואם נטמאו אין סופגין
את הארבעים. ואינן אוכלים בתרומה. ואם אכלו אין
משלמים קרן וחמש. ואינן חולקין על הגרן. ומוכרין את
התרומה והדמים שלהם. ואינן חולקים בקדשי המקדש.
ואין נותנין להם קדשים. ואין מוציאין שלהם מידם.
ופטורים מן הזרוע ומן הלחיים ומן הקבה. ובכורן יהא
רועה עד שיסתאב. ונותנין עליהם חמרי כהנים וחמרי
ישראלים:

י' מי שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים. ונשאת
וילדה. ואין ידוע אם בן תשעה לראשון. אם בן שבעה
לאחרון. היו לה בנים מן הראשון ובנים מן השני. חולצין
ולא מיבמין. וכן הוא להם חולץ ולא מיבם. היו לו אחים
מן הראשון ואחים מן השני. שלא מאותה האם. הוא
חולץ ומיבם. והם אחד חולץ ואחד מיבם:

י' הִיָּה אֶחָד יִשְׂרָאֵל וְאֶחָד כֹּהֵן. נוֹשֵׂא אִשָּׁה רְאוּיָה לִכְהֵן. וְאִינוּ מְטַמֵּא לַמֵּתִים. וְאִם נָטְמָא אִינוּ סוֹפֵג אֶת הָאֲרֻבָּעִים. וְאִינוּ אוֹכֵל בִּתְרוּמָה. וְאִם אָכַל אִינוּ מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ. וְאִינוּ חוֹלֵק עַל הַגֶּרֶן. וּמוֹכֵר (הַתְּרוּמָה) וְהַדָּמִים שָׁלוֹ. וְאִינוּ חוֹלֵק בְּקִדְשֵׁי הַמִּקְדָּשׁ. וְאִין נֹתְנִים לוֹ (אֶת) הַקִּדָּשִׁים וְאִין מוֹצִיאִין אֶת שָׁלוֹ מִיָּדוֹ. וּפְטוֹר מִן הַזֵּרוּעַ וְהַלְחִיִּים וְהַקֶּבֶה. וּבִכּוּרוֹ יֵהָא רוּעָה עַד שִׁסְתָּאב. וְנֹתְנִין עָלָיו חֲמֵרִי כֹהֲנִים וְחֲמֵרִי יִשְׂרָאֵלִים. הֵיוּ שְׁנֵיהֶם כֹּהֲנִים. הוּא אוֹנֵן עֲלֵיהֶם. וְהֵם אוֹנֵנִין עָלָיו. הוּא אִינוּ מְטַמֵּא לָהֶם. וְהֵם אִינֶם מְטַמְּאִין לוֹ. הוּא אִינוּ יוֹרֵשׁ אוֹתָן. אָבֵל הֵם יוֹרְשִׁין אוֹתוֹ. וּפְטוֹר עַל מִכְתּוֹ וְעַל קִלְלָתוֹ שֶׁל זֶה וְשֶׁל זֶה. וְעוֹלָה בְּמִשְׁמְרוֹ שֶׁל זֶה וְשֶׁל זֶה. וְאִינוּ חוֹלֵק. וְאִם הֵיוּ שְׁנֵיהֶם בְּמִשְׁמֵר אֶחָד. נוֹטְלִין חֵלֶק אֶחָד:

פרק יב

מִצְוֹת חֲלִיצָה בְּשִׁלְשָׁה דִּינִין. וְאֶפִּילוּ שְׁלֹשָׁתָן הִדְיוּטוֹת. חֲלִיצָה בְּמִנְעַל חֲלִיצָתָהּ בְּשָׂרָה. בְּאַנְפִּלְיָא חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה. בְּסִנְדֵּל שִׁישׁ לוֹ עֶקֶב כָּשֶׁר. וְשֹׂאִין לוֹ עֶקֶב פְּסוּל. מִן הָאֲרֻבּוּבָה וּלְמִטָּה. חֲלִיצָתָהּ בְּשָׂרָה. מִן הָאֲרֻבּוּבָה וּלְמַעְלָה חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה:

ב' חֲלִיצָה בְּסִנְדֵּל שֶׁאִינוּ שָׁלוֹ. אוּ בְּסִנְדֵּל שֶׁל עֵץ. אוּ בְּשֶׁל שְׂמָאל בִּימִין. חֲלִיצָתָהּ בְּשָׂרָה. חֲלִיצָה בְּגָדוֹל שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַלּוֹךְ בוֹ. אוּ בְּקִטְּן שֶׁהוּא חוֹפֶה אֶת רוֹב רִגְלוֹ. חֲלִיצָתָהּ

כְּשֶׁרָהּ. חֲלָצָה בְּלִילָהּ. חֲלִיצָתָה כְּשֶׁרָהּ. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר
פּוֹסֵל בְּשִׁמְאֵל חֲלִיצָתָה פְּסוּלָה. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְכַשֵּׁיר:

א חֲלָצָה וְרִקְקָה אֲבָל לֹא קָרְאָהּ. חֲלִיצָתָה כְּשֶׁרָהּ. קָרְאָהּ
וְרִקְקָה אֲבָל לֹא חֲלָצָה. חֲלִיצָתָה פְּסוּלָה. חֲלָצָה וְקָרְאָהּ
אֲבָל לֹא רִקְקָהּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר חֲלִיצָתָה פְּסוּלָה. רַבִּי
עֲקִיבָא אוֹמֵר חֲלִיצָתָה כְּשֶׁרָהּ. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר כָּכָה
יַעֲשֶׂה. כָּל דְּבַר שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה מַעֲבֵב. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא
מִשֶּׁם רְאִיָּה. כָּכָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ. כָּל דְּבַר שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה
בְּאִישׁ:

ד הַחֲרַשׁ שֶׁנִּחְלַץ וְהַחֲרַשֶּׁת שֶׁחֲלָצָהּ. וְהַחוֹלֶצֶת לְקָטָן.
חֲלִיצָתָה פְּסוּלָה. קָטָנָה שֶׁחֲלָצָהּ. תַּחֲלוּץ מִשְׁתַּגְּדִיל. וְאִם
לֹא חֲלָצָהּ. חֲלִיצָתָה פְּסוּלָה:

ה חֲלָצָה בְּשָׁנִים אוֹ בְּשִׁלְשָׁה. וְנִמְצָא אֶחָד מֵהֶן קָרוֹב
אוֹ פְּסוּל. חֲלִיצָתָה פְּסוּלָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי יוֹחָנָן
הַסַּנְדֵּלָר מְכַשִּׁירִין. וּמַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁחֲלַץ בֵּינוֹ לְבֵינָהּ
בְּבֵית הָאֲסוּרִים. וְבֹא מַעֲשֶׂה לְפָנֵי רַבִּי עֲקִיבָא וְהַכְּשִׁיר:

ו מִצּוֹת חֲלָצָה. בָּא הוּא וַיִּבְמְתוּ לְבֵית דִּין. וְהָן מִשְׁיֵאִין
לוֹ עֲצָה הַהוּגָגָת לֹא. שֶׁנֶּאֱמַר וְקָרְאוּ לוֹ זִקְנֵי עִירוֹ וְדִבְרוּ
אֵלָיו. וְהִיא אוֹמֶרֶת מֵאֵן יִבְמִי לְהִקִּים לְאָחִיו שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל
לֹא אָבָה יִבְמִי. וְהוּא אוֹמֵר לֹא חֲפָצְתִּי לְקַחְתָּהּ. וּבִלְשׁוֹן
הַקֹּדֶשׁ הָיוּ אוֹמְרִים. וְנִגְשָׁה יִבְמְתוֹ אֵלָיו לְעֵינֵי הַזִּקְנִים.
וְחֲלָצָה נִעְלָו מֵעַל רִגְלוֹ. וַיִּרְקָה בְּפָנָיו רוֹק הַנִּרְאָה לְדִינָם.

וְעָנְתָהּ וְאָמְרָהּ כָּכָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית
אָחִיו עַד כָּאֵן הָיוּ מְקַרִּין וּכְשֶׁהֱקָרָא רַבִּי הוֹרְקָנוֹס תַּחַת
הָאֵלָה בְּכַפֵּר עֵיטָם וְגָמַר אֶת כָּל הַפְּרָשָׁה הַחֲזָקוּ לִהְיוֹת
גּוֹמְרִין כָּל הַפְּרָשָׁה וְנִקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל בֵּית חֲלוּץ
הַנֶּעֱלֹ מִצּוּה בְּדִינָן וְלֹא מִצּוּה בַּתְלָמִידִים רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר מִצּוּה עַל כָּל הָעוֹמְדִים שֵׁם לוֹמֵר חֲלוּץ הַנֶּעֱלֹ חֲלוּץ
הַנֶּעֱלֹ חֲלוּץ הַנֶּעֱלֹ:

פרק יג

בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים אֵין מִמָּאֲנִין אֶלָּא אַרוֹסוֹת וּבֵית הֵלֵל
אוֹמְרִים אַרוֹסוֹת וּנְשׂוֹאוֹת בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים
בְּבַעַל וְלֹא בֵּיבָם וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים בְּבַעַל וּבֵיבָם בֵּית
שְׁמַאי אוֹמְרִים בְּפָנָיו וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים בְּפָנָיו וְשֵׁלֹא
בְּפָנָיו בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים בְּבֵית דִּין וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים
בְּבֵית דִּין וְשֵׁלֹא בְּבֵית דִּין אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הֵלֵל לְבֵית
שְׁמַאי מִמָּאֲנָתָהּ וְהִיא קִטְנָה אֶפִּילוּ אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה
פְּעָמִים אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שְׁמַאי אֵין בָּנוֹת יִשְׂרָאֵל הַפְּקָרָה
אֶלָּא מִמָּאֲנָתָהּ וּמִמִּתְנָתָה עַד שֶׁתִּגְדִּיל וְתִמָּאֵן וְתִנָּשֵׂא:

^ב אֵיזָה הִיא קִטְנָה שֶׁצָּרִיכָה לְמָאֵן כָּל שֶׁהִישִׂיאוּהָ אִמָּה
וְאָחִיהָ לְדַעְתָּהּ הִשִּׂיאוּהָ שֵׁלֹא לְדַעְתָּהּ אִינָה צָרִיכָה
לְמָאֵן רַבִּי חֲנִינָא בֶן אֲנָטִיגְנוֹס אוֹמֵר כָּל תְּנוּקָת שְׂאִינָה
יְכוּלָה לְשִׁמּוֹר קְדוּשִׁיהָ אִינָה צָרִיכָה לְמָאֵן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
אוֹמֵר אֵין מַעֲשֶׂה קִטְנָה כְּלוֹם אֶלָּא כַּמִּפְתָּה בֵּית יִשְׂרָאֵל

לכהן לא תאכל בתרומה. בת כהן לישראל תאכל
בתרומה:

ג רבי אליעזר בן יעקב אומר כל עכבה שהיא מן האיש.
כאלו היא אשתו. וכל עכבה שאינה מן האיש כאלו אינה
אשתו:

ד הממאנת באיש הוא מותר בקרובותיה. והיא מותרת
בקרוביו. ולא פסלה מן הכהונה. נתן לה גט הוא אסור
בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו ופסלה מן הכהונה. נתן
לה גט והחזירה מאנה בו ונשאת לאחר. ונתארמלה או
נתגרשה. מותרת לחזור לו. מאנה בו והחזירה. נתן לה
גט ונשאת לאחר ונתארמלה או נתגרשה. אסורה לחזור
לו. זה הכלל. גט אחר מאן אסורה לחזור לו. מאן אחר
גט מותרת לחזור לו:

ה הממאנת באיש. נשאת לאחר וגרשה. (לאחר ומאנה
בו.) (לאחר וגרשה. זה הכלל. כל שיוצאת הימנו בגט
אסורה לחזור לו. במאן מותרת לחזור לו:

ו המגרש את האשה והחזירה. מותרת ליבם. ורבי
אליעזר אוסר. וכן המגרש את היתומה והחזירה.
מותרת ליבם. ורבי אליעזר אוסר. קטנה שהשיאה אביה
ונתגרשה כיתומה בחיי האב. החזירה דברי הכל אסורה
ליבם:

י שני אחין נשואין לשתי אחיות (יתומות) קטנות ומת בעלה של אחת מהן. תצא משום אחות אשה. וכן שתי חרשות גדולה וקטנה. מת בעלה של קטנה. תצא הקטנה משום אחות אשה. מת בעלה של גדולה. רבי אליעזר אומר מלמדן את הקטנה שתמאן בו. רבן גמליאל אומר אם מאנה מאנה. ואם לאו תמתין עד שתגדיל. ותצא הלזו משום אחות אשה. רבי יהושע אומר אי לו על אשתו. ואי לו על אשת אחיו. מוציא את אשתו בגט. ואשת אחיו בחליצה:

ח מי שהיה נשוי לשתי יתומות קטנות ומת. ביאתה או חליצתה של אחת מהן. פוטרת צרתה. וכן שתי חרשות. קטנה וחרשת אין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה. פקחת וחרשת ביאת הפקחת פוטרת החרשת. ואין ביאת החרשת פוטרת את הפקחת. גדולה וקטנה. ביאת הגדולה פוטרת את הקטנה. ואין ביאת הקטנה פוטרת את הגדולה:

ט מי שהיה נשוי לשתי יתומות קטנות ומת. בא יבם על הראשונה וחזר ובא על השנייה. או שבא אחיו על השנייה. לא פסל את הראשונה. וכן שתי חרשות. קטנה וחרשת. בא יבם על הקטנה וחזר ובא על החרשת. או שבא אחיו על החרשת. לא פסל את הקטנה. בא יבם על החרשת. וחזר ובא על הקטנה. או שבא אחיו על הקטנה פסל את החרשת:

י פקקת וחרשת. בא יבם על הפקקת. וחזר ובא על
החרשת. או שבא אחיו על החרשת. לא פסל את
הפקקת. בא יבם על החרשת. לא פסל את הפקקת. בא
יבם על החרשת. וחזר ובא על הפקקת. או שבא אחיו
על הפקקת. פסל את החרשת:

י"ג גדולה וקטנה. בא יבם על הגדולה. וחזר ובא על
הקטנה. או שבא אחיו על הקטנה. לא פסל את הגדולה.
בא יבם על הקטנה. וחזר ובא על הגדולה. או שבא אחיו
על הגדולה. פסל את הקטנה. רבי אלעזר אומר (בבבלין)
מלמדין הקטנה שתמאן בו:

י"ד יבם קטן שבא על יבמתו קטנה. יגדלו זה עם זה. בא על
יבמה גדולה תגדלנו. היבמה שאמרה בתוך שלשים יום
לא נבעלתי. כופין אותו שיחלוץ לה. לאחר שלשים יום
מבקשים הימנו שיחלוץ לה. ובזמן שהוא מודה. אפילו
לאחר שנים עשר חדש. כופין אותו שיחלוץ לה:

י"ה הנודרת הנאה מיבמה בחיי בעלה. כופין אותו שיחלוץ
לה. לאחר מיתת בעלה. מבקשין הימנו שיחלוץ לה. ואם
נתכוננה לכך אפילו בחיי בעלה. מבקשין הימנו שיחלוץ
לה:

פרק יד

חֲרֵשׁ שֶׁנִּשְׂא פְקָחַת וּפְקָח שֶׁנִּשְׂא חֲרֶשֶׁת. (אם רָצָה יוֹצִיא) וְאִם רָצָה יְקַיֵּים כְּשֶׁם שֶׁהוּא כּוֹנֵס בְּרַמְיָה כֵּךְ הוּא מוֹצִיא בְּרַמְיָה. פְּקָח שֶׁנִּשְׂא פְקָחַת וְנִתְחַרְשָׁה. אִם רָצָה יוֹצֵא וְאִם רָצָה יְקַיֵּים נִשְׁטַתַּת. לֹא יוֹצִיא. נִתְחַרֵּשׁ הוּא אֹו נִשְׁטַתָּה. אֵינוּ מוֹצִיאָה עוֹלָמִית. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי מִפְּנֵי מָה הָאִשָּׁה שֶׁנִּתְחַרְשָׁה יוֹצֵאָה. וְהָאִישׁ שֶׁנִּתְחַרֵּשׁ אֵינוּ מוֹצִיא. אָמְרוּ לוֹ אֵינוּ דּוֹמָה הָאִישׁ הַמִּגְרֵשׁ לָאִשָּׁה הַמִּתְגַּרֶּשֶׁת. שֶׁהָאִשָּׁה יוֹצֵאָה לְרִצּוֹנָה וְשֶׁלֹּא לְרִצּוֹנָה. הָאִישׁ אֵינוּ מוֹצִיא אֲלָא לְרִצּוֹנוֹ:

^א הָעֵיד רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן גּוֹדְגָדָה עַל הַחֲרֶשֶׁת שֶׁהִשְׂיָאָה אֲבִיהָ. שֶׁהִיא יוֹצֵאָה בְּגֵט. אָמְרוּ לוֹ אַף זֶה כּוֹצֵא בָּהּ:

^ג שְׁנֵי אַחִים חֲרָשִׁים נִשְׂוֵאִים לְשְׁתֵּי אַחִיּוֹת חֲרָשׁוֹת. אֹו לְשְׁתֵּי אַחִיּוֹת פְּקָחוֹת אֹו לְשְׁתֵּי אַחִיּוֹת אַחַת חֲרָשֶׁת וְאַחַת פְּקָחַת. אֹו שְׁתֵּי אַחִיּוֹת חֲרָשׁוֹת נִשְׂוֵאוֹת לְשְׁנֵי אַחִים פְּקָחִים. אֹו לְשְׁנֵי אַחִין חֲרָשִׁים. אֹו לְשְׁנֵי אַחִים אֶחָד חֲרֵשׁ וְאַחָד פְּקָח. הָרִי אֵלּוּ פְּטוּרוֹת מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיְבוּם. וְאִם הָיוּ נְכָרִיּוֹת יִכְנָסוּ. וְאִם רָצוּ לְהוֹצִיא יוֹצִיאוּ:

^ד שְׁנֵי אַחִים אֶחָד חֲרֵשׁ וְאַחָד פְּקָח. נִשְׂוֵאִים לְשְׁתֵּי אַחִיּוֹת פְּקָחוֹת. מִת חֲרֵשׁ בְּעַל הַפְּקָחַת מָה יַעֲשֶׂה פְּקָח בְּעַל הַפְּקָחַת. תֵּצֵא מִשּׁוּם אַחֻת אִשָּׁה. מִת פְּקָח בְּעַל

הַפְּקָחַת־מֶה יַעֲשֶׂה חֵרֶשׁ בֶּעַל פְּקָחַת־מוֹצִיא אֶשְׁתּוֹ בִּגְט־
וְאִשָּׁת אָחִיו אֲסוּרָה לְעוֹלָם:

ה' שְׁנֵי אַחִים פְּקָחִים נִשְׁוֹאִים לְשִׁתִּי אַחִיוֹת־אֶחָת חֲרָשֶׁת־
וְאֶחָת פְּקָחַת־מֵת פְּקַח בֶּעַל חֲרָשֶׁת־מֶה יַעֲשֶׂה פְּקַח בֶּעַל
פְּקָחַת־תֵּצֵא מִשּׁוּם אָחוֹת אִשָּׁה־מֵת פְּקַח בֶּעַל פְּקָחַת־
מֶה יַעֲשֶׂה פְּקַח בֶּעַל הַחֲרָשֶׁת־מוֹצִיא אֶת אֶשְׁתּוֹ בִּגְט־
וְאֵת אִשָּׁת אָחִיו בַּחֲלִיצָה:

י' שְׁנֵי אַחִים אֶחָד חֵרֶשׁ וְאֶחָד פְּקַח נִשְׁוֹאִים לְשִׁתִּי אַחִיוֹת־
אֶחָת חֲרָשֶׁת וְאֶחָת פְּקָחַת־מֵת חֵרֶשׁ בֶּעַל חֲרָשֶׁת־מֶה
יַעֲשֶׂה פְּקַח בֶּעַל פְּקָחַת־תֵּצֵא מִשּׁוּם אָחוֹת אִשָּׁה־מֵת
פְּקַח בֶּעַל פְּקָחַת־מֶה יַעֲשֶׂה חֵרֶשׁ בֶּעַל חֲרָשֶׁת־מוֹצִיא
אֶשְׁתּוֹ בִּגְט־וְאִשָּׁת אָחִיו אֲסוּרָה לְעוֹלָם:

י' שְׁנֵי אַחִים אֶחָד חֵרֶשׁ וְאֶחָד פְּקַח נִשְׁוֹאִים לְשִׁתִּי נְכָרִיוֹת
פְּקָחוֹת־מֵת חֵרֶשׁ בֶּעַל פְּקָחַת־מֶה יַעֲשֶׂה פְּקַח בֶּעַל
פְּקָחַת־אוֹ חוֹלֵץ אוֹ מִיָּבֵם־מֵת פְּקַח בֶּעַל פְּקָחַת־מֶה
יַעֲשֶׂה חֵרֶשׁ בֶּעַל פְּקָחַת־כּוֹנֵס וְאִינוּ מוֹצִיא לְעוֹלָם:

ח' שְׁנֵי אַחִים פְּקָחִים נִשְׁוֹאִים לְשִׁתִּי נְכָרִיוֹת־אֶחָת פְּקָחַת
וְאֶחָת חֲרָשֶׁת־מֵת פְּקַח בֶּעַל חֲרָשֶׁת־מֶה יַעֲשֶׂה פְּקַח
בֶּעַל פְּקָחַת־כּוֹנֵס־וְאִם רָצָה לְהוֹצִיא יוֹצִיא־מֵת פְּקַח
בֶּעַל הַפְּקָחַת־מֶה יַעֲשֶׂה פְּקַח בֶּעַל חֲרָשֶׁת־אוֹ חוֹלֵץ אוֹ
מִיָּבֵם:

ט שְׁנֵי אָחִים אֶחָד חָרַשׁ וְאֶחָד פֶּקַח. נְשׂוּאִים לְשֵׁתִי
נִכְרִיּוֹת. אַחַת חֲרָשֶׁת וְאַחַת פֶּקַחַת. מֵת חָרַשׁ בֶּעַל
חֲרָשֶׁת. מָה יַעֲשֶׂה פֶקַח בֶּעַל פֶּקַחַת. כּוֹנֵס. וְאִם רָצָה
לְהוֹצִיא יוֹצִיא. מֵת פֶּקַח בֶּעַל פֶּקַחַת. מָה יַעֲשֶׂה חָרַשׁ
בֶּעַל חֲרָשֶׁת. כּוֹנֵס וְאִינוּ מוֹצִיא לְעוֹלָם:

פרק טו

הָאִשָּׁה שֶׁהִלְכָה הִיא וּבַעֲלָהּ לְמַדִּינַת הָיִם. שְׁלוֹם בֵּינוּ
לְבִינָה וְשְׁלוֹם בְּעוֹלָם. וּבָאֲתָה וְאָמְרָה מֵת בַּעֲלִי
תִּנָּשֵׂא. מֵת בַּעֲלִי תִתִּיבֶם. שְׁלוֹם בֵּינוּ לְבִינָה. וּמִלְחָמָה
בְּעוֹלָם. קִטְטָה בֵּינוּ לְבִינָה. וְשְׁלוֹם בְּעוֹלָם. וּבָאֲתָה וְאָמְרָה
מֵת בַּעֲלִי. אֵינָה נֶאֱמָנֶת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר לְעוֹלָם אֵינָה
נֶאֱמָנֶת. אֲלֹא אִם כֵּן בָּאֲתָה בּוֹכָה וּבִגְדִיָּה קְרוּעִין. אָמְרוּ
לֹא אַחַת זֹו וְאַחַת זֹו תִּנָּשֵׂא:

ב בית הַלֵּל אוֹמְרִים לֹא שָׁמַעְנוּ אֲלֹא בְּבֹאָה מִן הַקָּצִיר
בְּלִבָּד (וּבָאוּתָה הַמְּדִינָה וְכִמְעָשָׂה שֶׁהָיָה) אָמְרוּ לָהֶם
בֵּית שְׁמַאי אַחַת הַבָּאָה מִן הַקָּצִיר וְאַחַת הַבָּאָה מִן
הַזֵּיתִים. (וְאַחַת הַבָּאָה מִן הַבְּצִיר.) וְאַחַת הַבָּאָה מִמְּדִינָה
לְמַדִּינָה. לֹא דִּבְרוּ חֻכְמִים בְּקָצִיר אֲלֹא בַּהוֹזָה. חֲזָרוּ בֵּית
הַלֵּל לַהוֹרוֹת כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי:

ג בית שְׁמַאי אוֹמְרִים תִּנָּשֵׂא וְתִטּוֹל כְּתוּבָתָהּ. וּבֵית הַלֵּל
אוֹמְרִים תִּנָּשֵׂא וְלֹא תִטּוֹל כְּתוּבָתָהּ. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית
שְׁמַאי הִתְרַתֶּם עֲרֻה חֲמוּרָה לֹא תִתִּירוּ אֶת הַמָּמוֹן הַקָּל.

אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הַלֵּל מְצִינוּ שְׂאִין הָאֲחִים נִכְנָסִים לְנִחְלָה
עַל פִּיהָ. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׁמַאי וְהֵלֵא מִסְפָּר כְּתוּבָתָהּ
נִלְמֹד. שֶׁהוּא כּוֹתֵב לָהּ. שְׁאֵם תְּנַשְׂאִי לְאַחַר תְּטִילִי מֵה
שְׁכֶתוֹב לִיכִי. וַחֲזָרוּ בֵּית הַלֵּל לְהוֹרוֹת כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי:

ד' הַכֹּל נֶאֱמַנִין לְהַעֲידָהּ. חוּץ מִחֲמוּתָהּ. וּבֵת חֲמוּתָהּ.
וְצָרְתָהּ. וְיִבְמָתָהּ. וּבֵת בַּעֲלָהּ. מֵה בֵּין גֵּט לְמִיתָה. שֶׁהִכְתֵּב
מוֹכִיחַ. עַד אוֹמֵר מֵת וְנִשְׁאֵת. וְבֹא אַחֵר וְאָמַר לֹא מֵת.
הָרִי זֶה לֹא תֵצֵא. עַד אוֹמֵר מֵת. וְשָׁנִים אוֹמְרִים לֹא מֵת.
אֵךְ עַל פִּי שְׁנֵשֵׁאֵת תֵּצֵא. שָׁנִים אוֹמְרִים מֵת. וְעַד אוֹמֵר
לֹא מֵת. אֵךְ עַל פִּי שְׁלֹא נִשְׁאֵת תִּנְשֵׂא:

ה' אַחַת אוֹמֶרֶת מֵת. וְאַחַת אוֹמֶרֶת לֹא מֵת. זֶה שְׁאוּמֶרֶת
מֵת תִּנְשֵׂא וְתִטּוֹל כְּתוּבָתָהּ. וְזֶה שְׁאוּמֶרֶת לֹא מֵת לֹא
תִנְשֵׂא וְלֹא תִטּוֹל כְּתוּבָתָהּ. אַחַת אוֹמֶרֶת מֵת. וְאַחַת
אוֹמֶרֶת נִהְרָג. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר הוֹאִיל וּמִכְחִישוֹת זֶה אֵת
זֶה הָרִי אֵלּוּ לֹא תִנְשֵׂאוּ. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים
הוֹאִיל זֶה וְזֶה מוֹדוֹת שְׂאִינוּ קִיָּם הָרִי אֵלּוּ תִנְשֵׂאוּ. עַד אוֹמֵר
מֵת. וְעַד אוֹמֵר לֹא מֵת. אִשָּׁה אוֹמֶרֶת מֵת. וְאִשָּׁה אוֹמֶרֶת
לֹא מֵת. הָרִי זֶה לֹא תִנְשֵׂא:

י' הָאִשָּׁה שֶׁהִלְכָה הִיא וּבַעֲלָהּ לְמַדִּינַת הָיִם. וּבָאָה וְאָמְרָה
מֵת בַּעֲלִי תִנְשֵׂא וְתִטּוֹל כְּתוּבָתָהּ וְצָרְתָהּ אֶסוּרָה. הֵיתָה
בֵּת יִשְׂרָאֵל לִכְהֵן. תֹּאכַל בְּתֵרוֹמָהּ. דְּבָרֵי רַבִּי טַרְפוֹן. רַבִּי

עקיבא אומר אין זו דרך מוציאתה מידי עבירה. עד
שתהא אסורה לנשא. ואסורה מלאכול בתרומה:

אמרה מת בעלי ואחר כך מת חמי. תנשא ותטול
כתובתה. וחמותה אסורה. היתה בת ישראל לכהן תאכל
בתרומה. דברי רבי טרפון. רבי עקיבא אומר אין זו דרך
מוציאתה מידי עבירה עד שתהא אסורה לנשא ואסורה
מלאכול בתרומה. קדש אחת מחמש נשים ואינו יודע
איזו קדש. כל אחת אומרת אותי קדש. נותן גט לכל אחת
ואחת. ומניח כתובה ביניהן ומסתלק. דברי רבי טרפון.
רבי עקיבא אומר אין זו דרך מוציאתו מידי עבירה. עד
שיתן גט וכתובה לכל אחת ואחת. גזל אחד מחמשה
ואינו יודע מאיזה גזל. כל אחד אומר אותי גזל מניח גזילה
ביניהן ומסתלק. דברי רבי טרפון. רבי עקיבא אומר אין זו
דרך מוציאתו מידי עבירה. עד שישלם גזילה לכל אחד
ואחד:

האשה שהלכה היא ובעלה ובנה (עמהם) למדינת
הים. ובאה ואמרה מת בעלי. ואחר כך מת בני. נאמנת.
מת בני ואחר כך מת בעלי. אינה נאמנת. וחוששים
לדבריה וחולצת ולא מתיבמת:

נתן לי בן במדינת הים ואמרה מת בני ואחר כך מת
בעלי. נאמנת. מת בני ואחר כך מת בעלי. אינה נאמנת
וחוששים לדבריה וחולצת ולא מתיבמת:

י נתן לי יבם במדינת הים אמרה מת בעלי ואחר כך
(מת) יבמי ואחר כך בעלי נאמנת הלכה היא
ובעלה ויבמה למדינת הים אמרה מת בעלי ואחר כך
מת יבמי ואחר כך בעלי אינה נאמנת שאין האשה
נאמנת לומר מת יבמי שתנשא ולא מתה אחותי שתכנס
לביתה ואין האיש נאמן לומר מת אחי שייבם אשתו
ולא מתה אשתי שישא אחותה:

פרק טז

האשה שהלך בעלה וצרתה למדינת הים ובאו ואמרו
לה מת בעליך לא תנשא ולא תתיבם עד
שתדע שמא מעברת היא צרתה היתה לה חמות אינה
חוששת יצתה מליאה חוששת רבי יהושע אומר אינה
חוששת:

ב שתי יבמות זו אומרת מת בעלי וזו אומרת מת בעלי זו
אסורה מפני בעלה של זו וזו אסורה מפני בעלה של זו
לזו עדים ולזו אין עדים את שיש לה עדים אסורה ואת
שאין לה עדים מותרת לזו בנים ולזו אין בנים את שיש
לה בנים מותרת ואת שאין לה בנים אסורה נתיבמו
ומתו היבמין אסורות להנשא רבי אלעזר אומר הואיל
והתירו ליבמין התירו לכל אדם:

ג אין מעידין אלא על פרוצוף פנים עם החטם אף על
פי שיש סימנין בגופו ובכליו אין מעידין אלא עד שתצא

נִפְשׁוּ וְאַפִּילוּ רְאוּהוּ מְגוּיָד אוֹ צְלוּב וְחִיָּה אוֹכֶלֶת בּוֹ אֵין
מְעִידִין אֶלָּא עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בֶּבְאֵי אֹמֵר
לֹא כָּל הָאָדָם וְלֹא כָּל הַמְּקוֹמוֹת וְלֹא כָּל הַשָּׁעוֹת שׁוֹיִן:

י' נֶפֶל לַמַּיִם בֵּין שֵׁשׁ לָהֶן סוּף בֵּין שָׁאִין לָהֶם סוּף אֲשֶׁתוֹ
אֶסוּרָה אָמַר רַבִּי מֵאִיר מַעֲשֶׂה בְּאַחַד שְׁנֵפֶל לְבוֹר הַגָּדוֹל
וְעָלָה לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים אָמַר רַבִּי יוֹסִי מַעֲשֶׂה בְּסוּמָא
שֶׁיָּרַד לְטָבֹול בַּמַּעְרָה וַיֵּרַד מוֹשְׁכוֹ אַחֲרָיו וְשָׁהוּ כְּדִי
שֶׁתֵּצֵא נִפְשָׁם וְהִשְׁיִאוּ נְשׁוֹתֵיהֶם וְשׁוּב מַעֲשֶׂה בַּעֲסִיָּא
בְּאַחַד שְׁשִׁלְשֻׁלוֹהוּ לַיִם וְלֹא עָלָה בְּיָדָם אֶלָּא רָגְלוֹ אָמְרוּ
חֻכָּמִים מִן הָאֲרַכְבָּה וּלְמַעַלָּה תִּנְשֵׂא מִן הָאֲרַכְבָּה וּלְמַטָּה
לֹא תִנְשֵׂא:

ה' אֶפִּילוּ שָׁמַע מִן הַנָּשִׁים אוֹמְרוֹת מֵת אִישׁ פְּלוֹנִי דִּיּוֹ
רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר אֶפִּילוּ שָׁמַע מִן הַתְּנוּקוֹת אוֹמְרִים הֲרִי
אָנוּ הוֹלְכִין לְסִפּוּד וְלִקְבוּרָה אֶת אִישׁ פְּלוֹנִי (דִּיּוֹ) בֵּין
שֶׁהוּא מִתְּכַוֵּין וּבֵין שֶׁאִינוֹ מִתְּכַוֵּין רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בֶּבְאֵי
אֹמֵר בְּיִשְׂרָאֵל אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא מִתְּכַוֵּין וּבִגְזֵי אִם הָיָה
מִתְּכַוֵּין אֵין עֵדוּתוֹ עֵדוּת:

י' מְעִידִין לְאֹזֶר הַנֶּר וּלְאֹזֶר הַלִּבְנָה וּמִשְׁיֵאִין עַל פִּי בֵּת קוֹל
מַעֲשֶׂה בְּאַחַד שְׁעָמֵד עַל רֹאשׁ הָהָר וְאָמַר אִישׁ פְּלוֹנִי
בֶּן פְּלוֹנִי מִמְּקוֹם פְּלוֹנִי מֵת הָלַכוּ וְלֹא מָצְאוּ שֵׁם אָדָם
וְהִשְׁיִאוּ אֶת אֲשֶׁתּוֹ וְשׁוּב מַעֲשֶׂה בְּצִלְמוֹן בְּאַחַד שְׁאָמַר

אָנִי אִישׁ פְּלוֹנִי בֶּן אִישׁ פְּלוֹנִי (מִמָּקוֹם פְּלוֹנִי) נִשְׁכַּנִּי נָחַשׁ
וְהָרִי אֹנִי מֵת וְהָלְכוּ וְלֹא הִפְרִירוּהוּ וְהִשְׁיֵאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ:

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא כְּשִׁירְדָתִי לְנִהְרָדְעָא לְעֵבֶר הַשָּׁנָה
מִצְאֵנִי נְחֻמְיָה אִישׁ בֵּית דָּלִי וְאָמַר לִי שְׁמַעְתִּי שְׂאִין
מִשְׂאִין אֶת הָאִשָּׁה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל עַל פִּי עַד אֶחָד
אֶלָּא רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּבָא וְנוּמִיתִי לוֹ כֵּן הַדְּבָרִים אָמַר
לִי אָמֹר לָהֶם מִשְׁמִי אַתֶּם יוֹדְעִים שֶׁהַמְדִּינָה הַזֹּאת
מִשְׁבֹּשֶׁת בְּגִיסוֹת מְקַבְּלֵנִי מִרְבֵּן גְּמְלִיאֵל הַזֶּקֶן שְׁמִשְׂאִין
אֶת הָאִשָּׁה עַל פִּי עַד אֶחָד וְכִשְׁבָּאתִי וְהִרְצִיתִי הַדְּבָרִים
לִפְנֵי רִבֵּן גְּמְלִיאֵל שְׂמַח לְדַבְּרִי וְאָמַר מִצְאֵנוּ חֵבֶר לְרַבִּי
יְהוּדָה בֶּן בְּבָא מִתּוֹךְ הַדְּבָרִים נִזְכָּר רִבֵּן גְּמְלִיאֵל שֶׁנֶּהְרָגוּ
הַרוֹגִים בְּתֵל אֶרְזָא וְהִשְׁיֵא רִבֵּן גְּמְלִיאֵל (הַזֶּקֶן) נִשְׁוֹתֵיהֶם
עַל פִּי עַד אֶחָד (וְהַחֲזִקוּ לִהְיוֹת מִשְׂאִין עַל פִּי עַד אֶחָד)
וְהַחֲזִקוּ לִהְיוֹת מִשְׂאִין עַד מִפִּי עַד מִפִּי אִשָּׁה מִפִּי
שְׁפָחָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמְרִים אֵין מִשְׂאִין אֶת
הָאִשָּׁה עַל פִּי עַד אֶחָד רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר לֹא עַל פִּי אִשָּׁה
וְלֹא עַל פִּי עֶבֶד וְלֹא עַל פִּי שְׁפָחָה וְלֹא עַל פִּי קְרוֹבִים
אָמְרוּ לוֹ מַעֲשֵׂה בְּבִנִי לוֹי שֶׁהָלְכוּ לְצוּעֵר עִיר הַתְּמָרִים
וְחָלָה אֶחָד מֵהֶם בְּדֶרֶךְ וְהִבִּיאוּהוּ בַּפֶּנֶדֶק וּבַחֲזִרְתָּם
אָמְרוּ לַפֶּנֶדֶקִית אֵיהָ חֲבִירָנוּ אָמְרָה לָהֶם מֵת וּקְבַרְתִּיו
וְהִשְׁיֵאוּ אֶת אִשְׁתּוֹ אָמְרוּ לוֹ וְלֹא תֵּהָא כְּהֵנָּה כַּפֶּנֶדֶקִית
אָמַר לָהֶם לִכְשֶׁתֵּהָא פֶּנֶדֶקִית נֶאֱמָנָה הַפֶּנֶדֶקִית הוֹצִיָּאָה
לָהֶם מִקְלוֹ וְתַרְמִילוֹ וְסֵפֶר תּוֹרָה שֶׁהָיָה בִּידּוֹ: סליק

מסכת כתובות

פרק א

בתולה נשאת ליום הרביעי. ואלמנה ליום חמישי.
שפעמים בשבת בתי דינין יושבין בעריות ביום
השני. וביום החמישי. שאם היה לו טענת בתולים היה
משכים לבית דין:

^א בתולה כתובתה מאתים. ואלמנה מנה. בתולה אלמנה
גרושה וחלוצה מן הארוסין. כתובתן מאתים ויש להן
טענת בתולים. הגיורת והשבויה והשפחה. שנפדו
ושנתגירו ושנשתחררו. פחותות מבנות שלש שנים ויום
אחד. כתובתן מאתים. ויש להן טענת בתולים:

^ג הגדול שבא על הקטנה. והקטן שבא על הגדולה. ומכת
עץ. כתובתן מאתים. דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים
מכת עץ כתובתה מנה:

^ד בתולה אלמנה גרושה וחלוצה מן הנשואין. כתובתן
מנה. ואין להן טענת בתולים. הגיורת והשבויה והשפחה.
שנפדו ושנתגירו ושנשתחררו. יתירות על בנות שלש
שנים ויום אחד. כתובתן מנה ואין להן טענת בתולים:

^ה האוכל אצל חמיו ביהודה שלא בעדים. אינו יכול לטעון
טענת בתולים מפני שמת אחד עמה. אחת אלמנת ישראל

וְאַחַת אֲלֻמֶּנֶת כֹּהֵן כְּתוּבָתָהּ מָנָהּ בֵּית דִּין שֶׁל כֹּהֲנִים
גֻּבֵּין לְבִתּוּלָהָ אַרְבַּע מֵאוֹת זָוִי וְלֹא מִיחוּ בִידָם חֻכָּמִים:

^י הַנוֹשֵׂא אֶת הָאִשָּׁה וְלֹא מֵצָא לָהּ בְּתוּלִים הִיא אוֹמֶרֶת
מִשְׁאֲרִסְתָּנִי נֶאֱנַסְתִּי וְנִסְתַּחֲפָה שְׂדֵךְ וְהָלָה אוֹמֵר לֹא כִי
אֵלָּא עַד שֶׁלֹּא אֲרִסְתִּיד וְהָיָה מִקְחִי מִקַּח טְעוֹת רַבֵּן
גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמְרִים נֶאֱמַנְתָּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר
לֹא מִפִּיָּה אָנוּ חִיִּין אֵלָּא הֲרִי זֶה בְּחֻזְקָת בְּעוּלָה עַד שֶׁלֹּא
תִּתְאַרֵס וְהִטְעַתּוּ עַד שֶׁתִּבְיֵא רְאִיָּה לְדַבְּרֶיהָ:

^י הִיא אוֹמֶרֶת מִכֶּת עַץ אָנִי וְהוּא אוֹמֵר לֹא כִי אֵלָּא
דְּרוֹסַת אִישׁ אֶת רַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמְרִים
נֶאֱמַנְתָּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר לֹא מִפִּיָּה אָנוּ חִיִּין אֵלָּא הֲרִי
זֶה בְּחֻזְקַת דְּרוֹסַת אִישׁ עַד שֶׁתִּבְיֵא רְאִיָּה לְדַבְּרֶיהָ:

^ח רְאוּהָ מִדְּבַרְתָּ עִם אֶחָד בְּשׁוּק אָמְרוּ לָהּ מַה טָבוֹ
שֶׁל זֶה אִישׁ פְּלוּנִי וְכֵהֵן הוּא רַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר
אוֹמְרִים נֶאֱמַנְתָּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר לֹא מִפִּיָּה אָנוּ חִיִּין
אֵלָּא הֲרִי זֶה בְּחֻזְקַת בְּעוּלָה לְנִתִּין וּלְמִמְזֹר עַד שֶׁתִּבְיֵא
רְאִיָּה לְדַבְּרֶיהָ:

^ט הִיָּתָה מִעֲבֻרָתָּ וְאָמְרוּ לָהּ מַה טָבוֹ שֶׁל עֶבֶר זֶה
מֵאִישׁ פְּלוּנִי וְכֵהֵן הוּא רַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמְרִים
נֶאֱמַנְתָּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר לֹא מִפִּיָּה אָנוּ חִיִּין אֵלָּא הֲרִי זֶה
בְּחֻזְקַת מִעֲבֻרָת מִנִּיתִין וּמִמְזֹר עַד שֶׁתִּבְיֵא רְאִיָּה לְדַבְּרֶיהָ:

אמר רבי יוסי מעשה בתינוקת שירדה למלאת מים מן העין ונאנסה אמר רבי יוחנן בן נורי אם רוב אנשי העיר משיאים לכהונה הרי זו תנשא לכהונה:

פרק ב

האשה שנתארמלה או שנתגרשה והיא אומרת בתולה נשאתני והוא אומר לא כי אלא אלמנה נשאתיך אם יש עדים שיצאת בהינומא וראשה פרוע כתובתה מאתים רבי יוחנן בן ברוקא אומר אף חלוק קליות ראיה:

ב ומודה רבי יהושע באומר לחבירו שדה זו של אביך היתה ולקחתיה הימנו שהוא נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ואם יש עדים שהיתה של אביו והוא אומר לקחתיה הימנו אינו נאמן:

ג העדים שאמרו כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו קטנים היינו פסולי עדות היינו הרי אלו נאמנים ואם יש עדים שהוא כתב ידם או שהיה כתב ידם יוצא ממקום אחר אינן נאמנים:

ד זה אומר זה כתב ידי וזה כתב ידו של חברי וזה אומר זה כתב ידי וזה כתב ידו של חברי הרי אלו נאמנים זה אומר זה כתב ידי וזה אומר זה כתב ידי צריכים לצרף

עמהם אחר דברי רבי. וחכמים אומרים אינם צריכים
לצרף עמהם אחר. אלא נאמן אדם לומר זה כתב ידי:

ה האשה שאמרה אשת איש הייתי וגרושה אני. נאמנת.
שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. ואם יש עדים שהיתה
אשת איש. והיא אומרת גרושה אני. אינה נאמנת.
אמרה נשבתי וטהורה אני. נאמנת. שהפה שאסר הוא
הפה שהתיר. ואם יש עדים שנשבית. והיא אומרת
טהורה אני. אינה נאמנת. ואם משנשאת באו העדים
הרי זו לא תצא:

י שתי נשים שנשבו. זאת אומרת נשבתי וטהורה אני.
וזאת אומרת נשבתי וטהורה אני. אינן נאמנות. ובזמן
שהן מעידות זו את זו. הרי אלו נאמנות:

י' וכן שני אנשים. זה אומר כהן אני. וזה אומר כהן אני.
אינן נאמנין. ובזמן שהן מעידין זה את זה. הרי אלו
נאמנין:

ח רבי יהודה אומר אין מעלין לכהונה על פי עד אחד.
אמר רבי אלעזר אימתי במקום שיש עוררין. אבל במקום
שאין עוררין מעלין לכהונה על פי עד אחד. רבן שמעון בן
גמליאל אומר משום רבי שמעון בן הסגן. מעלין לכהונה
על פי עד אחד:

ט האשה שנחבשה בידי גוים על ידי ממון מותרת
 לבעלה על ידי נפשות אסורה לבעלה עיר שנחבשה
 ברכוס כל הכהנות שנמצאו בתוכה פסולות ואם יש
 להן עדים אפילו עבד אפילו שפחה הרי אלו נאמנין
 ואין נאמן אדם על ידי עצמו אמר רבי זכריה בן הקצב
 המעון הזה לא זוהי ידה מתוך ידי משעה שנכנסו גוים
 לירושלים ועד שיצאו אמרו לו אין אדם מעיד על ידי
 עצמו:

וואלו נאמנין להעיד בגדלן מה שראו בקטנן נאמן אדם
 לומר זה כתב ידו של אבא וזה כתב ידו של רבי וזה
 כתב ידו של אחי זכור אני בפלונית שיצתה בהינומא
 וראשה פרוע ושהיה איש פלוני יוצא מבית הספר
 לטבול לאכול בתרומה ושהיה חולק עמנו על הגרין
 ושהמקום הזה בית הפרס ועד כאן היינו באין בשבת
 אבל אין אדם נאמן לומר דרך היה לפלוני במקום הזה
 מעמד ומושב ומספד היה לפלוני במקום הזה:

יום יא

פרק ג

אֵלּוּ נִעְרוֹת שֵׁישׁ לָהֶן קִנְסֵי הַבָּא עַל הַמִּמְזָרָת. וְעַל
הַנְּתִינָה. וְעַל הַכּוֹתִית. הַבָּא עַל הַגִּיּוֹרֶת. וְעַל
הַשְּׁבוּיָה. וְעַל הַשִּׁפְחָה. שֶׁנִּפְדּוּ וְשֶׁנִּתְּגִירוּ וְשֶׁנִּשְׁתַּחֲרָרוּ.
פְּחוּתוֹת מִבָּנוֹת שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד. הַבָּא עַל אַחֲזוֹתוֹ
וְעַל אַחֲזוֹת אָבִיו. וְעַל אַחֲזוֹת אִמּוֹ. וְעַל אַחֲזוֹת אִשְׁתּוֹ. וְעַל
אִשְׁתּוֹ אַחֲיוֹ. וְעַל אִשְׁתּוֹ אַחֵי אָבִיו. וְעַל הַנָּדָה. יֵשׁ לָהֶן קִנְסֵי.
אֵף עַל פִּי שֶׁהֵן בַּהֲכָרַת אֵין בָּהֶן מִיתַת בֵּית דִּין:

^ב וְאֵלּוּ שֶׁאֵין לָהֶן קִנְסֵי. הַבָּא עַל הַגִּיּוֹרֶת. וְעַל הַשְּׁבוּיָה.
וְעַל הַשִּׁפְחָה. שֶׁנִּפְדּוּ וְשֶׁנִּתְּגִירוּ וְשֶׁנִּשְׁתַּחֲרָרוּ. יִתְרִירוֹת
עַל בָּנוֹת שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר שְׁבוּיָה
שֶׁנִּפְדִּית הִרִי הִיא בְּקִדּוּשָׁתָהּ. אֵף עַל פִּי שֶׁגְּדוּלָּה. הַבָּא
עַל בִּתּוֹ. וְעַל בֵּת בִּתּוֹ. וְעַל בֵּת בְּנוֹ. וְעַל בֵּת אִשְׁתּוֹ. וְעַל בֵּת
בָּנָה. וְעַל בֵּת בִּתָּהּ. אֵין לָהֶן קִנְסֵי. מִפְּנֵי שֶׁמִּתְחַיֵּיב בְּנִפְשׁוֹ.
שֶׁמִּיתָתוֹ בִּידֵי בֵּית דִּין. וְכָל הַמִּתְחַיֵּיב בְּנִפְשׁוֹ אֵינוֹ מְשַׁלֵּם
מָמוֹן. שֶׁנֶּאֱמַר אִם לֹא יִהְיֶה אֶסּוֹן עָנוּשׁ יַעֲנֶשׁ:

^א נִעְרָה שֶׁנִּתְאַרְסָה. וְנִתְגַּרְשָׁה. רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי אוֹמֵר אֵין
לָהּ קִנְסֵי. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר יֵשׁ לָהּ קִנְסֵי וְקִנְסָה לְעַצְמָהּ:

^ד הַמִּפְתָּה נֹתֵן שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים. הָאוֹנֵס אַרְבָּעָה. הַמִּפְתָּה
נֹתֵן בִּשְׁתּוֹ וּפְגָם וְקִנְסֵי. מוֹסִיף עָלָיו הָאוֹנֵס. שְׁנוֹתֵן אֶת

הַצֵּעַר. מֵהַ בֵּין הָאוֹנֵס לַמִּפְתָּה. הָאוֹנֵס נוֹתֵן אֶת הַצֵּעַר.
הַמִּפְתָּה אֵינוֹ נוֹתֵן אֶת הַצֵּעַר. הָאוֹנֵס נוֹתֵן מִיד. וְהַמִּפְתָּה
לְכַשְׁיוּצִיא. הָאוֹנֵס שׁוֹתֵה בַּעֲצִיצוֹ. וְהַמִּפְתָּה אִם רָצָה
לְהוּצִיא מוּצִיא:

ה' בִּיצֵד שׁוֹתֵה בַּעֲצִיצוֹ. אֶפִּילוּ הִיא חֲגֶרֶת. אֶפִּילוּ הִיא
סוּמָא. וְאֶפִּילוּ הִיא מִכֶּת שְׁחִין. נִמְצָא בָּהּ דְּבַר עֶרְוָה. אוֹ
שְׂאִינָה רְאוּיָה לְבֹא בִּישְׂרָאֵל. אֵינוֹ רֹשָׁאִי לְקִימָה. שְׁנֹאמֵר
וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה אִשָּׁה הֵרְאוּיָה לוֹ:

י יִתּוּמָה שְׁנִתְאַרְסָה וְנִתְגַּרְשָׁה. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר הַמִּפְתָּה
פְּטוּר. וְהָאוֹנֵס חַיִּיב:

י' אֵיזָהוּ בִשְׁת. הַכֹּל לְפִי הַמְבִּישׁ וְהַמְתַּבִּישׁ. פָּגֶם רוֹאִין
אוֹתָהּ כְּאִלוּ הִיא שִׁפְחָה נִמְכַּרְתָּ. כִּמָּה הָיְתָה יָפָה. וְכִמָּה
הִיא יָפָה. קִנְס שׁוֹה בְּכָל אָדָם. וְכָל שֵׁישׁ לוֹ קִצְבָּה מִן
הַתּוֹרָה שׁוֹה בְּכָל אָדָם:

ח כָּל מְקוֹם שֵׁישׁ מְכָר אֵין קִנְס. וְכָל מְקוֹם שֵׁישׁ קִנְס אֵין
מְכָר. קִטְנָה יֵשׁ לָהּ מְכָר וְאֵין לָהּ קִנְס. נַעֲרָה יֵשׁ לָהּ קִנְס
וְאֵין לָהּ מְכָר. הַבּוֹגֶרֶת אֵין לָהּ לֹא מְכָר וְלֹא קִנְס:

ט הָאוֹמֵר פְּתִיתִי אֶת בֵּתוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי. מְשַׁלֵּם בִּשְׁת וּפָגֶם
עַל פִּי עֲצָמוֹ. וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם קִנְס. הָאוֹמֵר גִּנְבֹּתִי (וְטִבַּחְתִּי
וּמְכַרְתִּי). מְשַׁלֵּם אֶת הַקֶּרֶן עַל פִּי עֲצָמוֹ. וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם
תְּשֻׁלוּמֵי כָּפֶל. וְתְשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה. הַמִּית שׁוּרֵי אֶת

פְּלוּגִי. או שזורו של פְּלוּגִי. הרי זה מְשֻׁלָּם על פי עֲצָמוֹ.
המית שזרי עבדו של פְּלוּגִי. אינו מְשֻׁלָּם על פי עֲצָמוֹ. זה
הַכֶּלֶל. כָּל הַמְשֻׁלָּם יֵתֵר על מה שְׁהִזִּיק אינו מְשֻׁלָּם על פי
עֲצָמוֹ:

פרק ד

נֶעְרָה שֶׁנִּתְפַּתְתָּהּ. בְּשִׁתָּהּ וּפְגָמָה וּקְנָסָה שֶׁל אָבִיהָ.
וְהִצְעֵר בַּתְּפוּסָה. עֲמֻדָה בְּדִין עַד שֶׁלֹּא מֵת הָאָב.
הָרִי הֵן שֶׁל אָב. מֵת הָאָב. הָרִי הֵן שֶׁל אֲחִים. לֹא הִסְפִּיקָה
לְעֵמּוּד בְּדִין עַד שְׁמֵת הָאָב. הָרִי הֵן שֶׁל עֲצָמָה. רַבִּי
שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אִם לֹא הִסְפִּיקָה לְגִבּוֹת עַד שְׁמֵת הָאָב.
הָרִי הֵן שֶׁל עֲצָמָה. עֲמֻדָה בְּדִין עַד שֶׁלֹּא בִּגְרָה. הָרִי הֵן
שֶׁל אָב. מֵת הָאָב. הָרִי הֵן שֶׁל אֲחִים. לֹא הִסְפִּיקָה לְעֵמּוּד
בְּדִין עַד שֶׁבִּגְרָה. הָרִי הֵן שֶׁל עֲצָמָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אִם
לֹא הִסְפִּיקָה לְגִבּוֹת עַד שְׁמֵת הָאָב. הָרִי הֵן שֶׁל עֲצָמָה.
מַעֲשֵׂה יָדֶיהָ וּמַצִּיאָתָה אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא גָבְתָה. מֵת הָאָב.
הָרִי הֵן שֶׁל אֲחִים:

^ב הַמֵּאֲרִס אֶת בֵּתוֹ וְגִרְשָׁהּ. אֲרִסָּה וְנִתְאַרְמְלָה כְּתוּבָתָה
שָׁלוּ. הַשִּׂיאָה וְגִרְשָׁהּ. הַשִּׂיאָה וְנִתְאַרְמְלָה כְּתוּבָתָה
שָׁלָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הִרְאֵשׁוּנָה שֶׁל אָב. אָמְרוּ לוֹ
(מִשֵּׁה־שִּׂיאָה) אֵין לְאָבִיהָ רְשׁוּת בָּהּ:

^ג הַגִּיזֵּרֶת שֶׁנִּתְגִּירָה בֵּתָה עִמָּה וְזִנְתָהּ. הָרִי זֹו בְּחֻנְקָא. אֵין
לָהּ לֹא פֶתַח בֵּית הָאָב. וְלֹא מֵאָה סֵלַע. הֵיתָה הוֹרְתָה

שלא בקדושה ולידתה בקדושה. הרי זו בסקילה. אין לה לא פתח בית האב ולא מאה סלע. היתה הורתה ולידתה בקדושה. הרי היא כבת ישראל לכל דבר. יש לה אב ואין לה פתח בית האב. יש לה פתח בית האב ואין לה אב. הרי זו בסקילה. לא נאמר פתח בית אביה אלא למצוה:

ד האב זכאי בבתו בקדושיה. בכסף בשטר ובביאה. וזכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה. ומקבל את גטה. ואינו אוכל פרות בחייה. נשאת. יתר עליו הבעל שאוכל פירות בחייה וחיוב במזונותיה. בפרקונה ובקבורתה. רבי יהודה אומר אפילו עני שבישראל. לא יפחות משני חלילים ומקוננות:

ה לעולם היא ברשות האב עד שתפנס לרשות הבעל לנשואין. מסר האב לשלוחי הבעל. הרי היא ברשות הבעל. הלך האב עם שלוחי הבעל. או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל. הרי היא ברשות האב. מסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל. הרי היא ברשות הבעל:

י האב אינו חייב במזונות בתו. זה מדרש דרש רבי אלעזר בן עזריה לפני חכמים בפרס בבינה. הבנים יירשו והבנות יזונו. מה הבנים אינם יורשים. אלא לאחר מיתת אביהן. אף הבנות אינן נזונות אלא לאחר מיתת אביהן:

י' לא כתב לה כתובה. בתולה גובה מאתים. ואלמנה מנה. מפני שהוא תנאי בית דין. כתב לה שדה שוה מנה תחת מאתים. ולא כתב לה כל נכסים דאית לי אחראין לכתובתיה. חייב שהוא תנאי בית דין:

ח' לא כתב לה. אם תשתבאי אפרקינך ואותבינך לי לאנתו. ובפנהנת אהדרינך למדינתך חייב שהוא תנאי בית דין:

ט' נשבית חייב לפדותה. ואם אמר הרי גטה וכתובתה תפדה את עצמה. אינו רשאי לקתה חייב לרפאתה. אמר הרי גטה וכתובתה תרפא את עצמה רשאי:

י' לא כתב לה בגין דכרין דיהוין ליכי מנאי. אינון ירתון כסף כתובתיה. יתר על חולקהון דעם אחוהון. חייב שהוא תנאי בית דין:

יא' בגן נוקבן דיהוין ליכי מנאי. יהוין יתבן בביתי. ומתזנן מנכסי עד דתנסבן לגברין. חייב שהוא תנאי בית דין:

יב' את תהא יתבא בביתי ומתזנא מנכסי. כל ימי מיגד אלמנותיה בביתי. חייב שהוא תנאי בית דין. כך היו אנשי ירושלים כותבין. ואנשי גליל היו כותבין באנשי ירושלים. אנשי יהודה היו כותבין עד שיירצו היורשין לתן ליה כתובתיה. לפיכך אם רצו יורשין נותנין לה כתובתה. ופוסרין אותה:

פרק ה

אף על פי שאמרו בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה.
 אם רצה להוסיף אפילו מאה מנה יוסיף. נתארמלה
 או נתגרשה. בין מן הארוסין בין מן הנשואין. גובה את
 הכל. רבי אלעזר בן עזריה אומר מן הנשואין גובה את
 הכל. מן הארוסין בתולה גובה מאתים. ואלמנה מנה.
 שלא כתב לה אלא על מנת לכונסה. רבי יהודה אומר
 אם רצה כותב לבתולה שטר של מאתים. והיא כותבת
 התקבלתי ממך מנה. ואלמנה מנה. והיא כותבת
 התקבלתי ממך חמשים וזו. רבי מאיר אומר כל הפוחת
 לבתולה ממאתים. ואלמנה ממנה. הרי זו בעילת זנות:

ב נותנין לבתולה שנים עשר חדש משתבעה הבעל
 לפרנס את עצמה. וכשם שנותנין לאשה. כך נותנין לאיש
 לפרנס את עצמו. ואלמנה שלשים יום. הגיע זמן ולא
 נשאו אוכלות משלו. ואוכלות בתרומה. רבי טרפון אומר
 נותנין לה הכל תרומה. רבי עקיבא אומר מחצה חולין
 ומחצה תרומה:

ג היבם אינו מאכיל בתרומה. עשתה ששה חדשים בפני
 הבעל. וששה חדשים בפני היבם. ואפילו כלן בפני הבעל.
 חסר יום אחד בפני היבם. או כלן בפני היבם. חסר
 יום אחד בפני הבעל אינה אוכלת בתרומה. זו משנה

ראשונה: בית דין של אחריהן אמרו אין האשה אוכלת
בתרומה עד שתכנס לחפה:

ד המקדיש מעשה ידי אשתו. הרי זו עושה ואוכלת.
המותר רבי מאיר אומר הקדש. רבי יוחנן הסנדלר אומר
חולין:

ה אלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה. טוחנת ואופה
ומכבסת ומבשלת ומניקה את בנה. ומצעת לו המטה.
ועושה בצמר הכניסה לו שפחה אחת. לא טוחנת. ולא
אופה. ולא מכבסת. שתיים אינה מבשלת. ואינה מניקה
את בנה. שלש אינה מצעת (לו) המטה. ואינה עושה
בצמר. ארבע יושבת בקתדרא. רבי אליעזר אומר אפילו
הכניסה לו מאה שפחות כופה לעשות בצמר. שהבטלה
מביאה לידי זמה. רבן שמעון בן גמליאל אומר אף
המדיר את אשתו מלעשות מלאכה. יוציא ויתן כתובה.
שהבטלה מביאה לידי שיעמום:

י המדיר את אשתו מתשמיש המטה. בית שמאי
אומרים שתי שבתות. בית הלל אומרים שבת אחת.
התלמידים יוצאים לתלמוד תורה שלא ברשות שלשים
יום. הפועלים שבת אחת. העונה האמורה בתורה.
הטילין בכל יום. הפועלים שתיים בשבת. החמרים אחת
בשבת. הגמלים אחד לשלשים יום. הספגים אחת
לששה חודשים דברי רבי אליעזר:

י המורדת על בעלה פוחתין לה מכתובתה שבעה דינרין בשבת. רבי יהודה אומר שבעה טרפעיקים. עד מתי הוא פוחת. עד כנגד כתובתה. רבי יוסי אומר לעולם הוא פוחת והולך שפא תפול לה ירושה ממקום אחר. ויחזור ויגבה הימנה. וכן המורד על אשתו מוסיפין לה על כתובתה שלשה דינרים בשבת. רבי יהודה אומר שלשה טרפעיקין:

ח המשרה את אשתו על ידי שלישי לא יפחות לה משני קבין חטין. או מארבע קבין שעורים. אמר רבי יוסי לא פסק לה שעורים אלא רבי ישמעאל שהיה סמוך לאדום. ונותן לה חצי קב קטנית. וחצי לוג שמן. וקב גרוגרות או מנה דבילה. ואם אין לו. פוסק לעמתן פירות ממקום אחר. ונותן לה מטה ומפץ ומחצלת. ונותן לה כפה לראשה. וחגור למתניה. ומנעלים ממועד למועד. וכלים של חמשים זוז משנה לשנה. ואינו נותן לה לא חדשים בימות החמה. ולא שחקים בימות הגשמים. אלא נותן לה כלים של חמשים זוז בימות הגשמים. והיא מתכסה בבלאותיהן בימות החמה. והשחקים שלה:

ט נותן לה מעה כסף לצרכיה. ואוכלת עמו מלילי שבת ללילי שבת. ואם אין נותן לה מעה כסף לצרכיה. מעשה ידיה שלה. ומה היא עושה לו. משקל חמש סלעים שתי ביהודה. שהן עשרים סלעים בגליל. או משקל עשר סלעים ערב ביהודה. שהן עשרים סלעים בגליל. ואם

הִיטָה מְנִיקָה פּוֹחֲתִין לָהּ מִמַּעֲשֵׂה יָדֶיהָ וּמוֹסִיפִין לָהּ עַל
מְזוֹנוֹתֶיהָ בָּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים בְּעָנִי שְׁבִישָׁרְאֵל אֲבָל
בְּמִכְבֵּד הַכֹּל לְפִי כְבוֹדוֹ:

פרק ו

מְצִיאָתָהּ הָאִשָּׁה וּמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ לְבַעֲלָהּ וִירוּשָׁתָהּ הוּא
אוֹכֵל פִּירוֹת בְּחַיֶּיהָ בְּשָׂתָהּ וּפִגְמָהּ שְׁלָהּ רַבִּי
יְהוּדָה בֶּן בֶּתִירָא אוֹמֵר בְּזֶמֶן שֶׁבִּסְתֵּר לָהּ שְׁנֵי חֲלָקִים וְלוֹ
חֶלֶק אֶחָד וּבְזֶמֶן שֶׁבִּגְלוּי לֹא שְׁנֵי חֲלָקִים וְלָהּ אֶחָד שְׁלֹ
יִנְתֵּן מִיָּד וְשְׁלָה יִלְקַח בָּהֶן קֶרֶקַע וְהוּא אוֹכֵל פִּירוֹת:

^א הַפּוֹסֵק מַעוֹת לַחֲתָנּוֹ וּמֵת חֲתָנּוֹ אֲמָרוּ חֲכָמִים יָכוֹל הוּא
שֵׁיאֲמַר לְאַחִידָהּ הָיִיתִי רוֹצֵה לָתֵן וְלֹךְ אִי אֶפְשִׁי לָתֵן:

^ג פֶּסְקָה לְהַכְנִיס לוֹ אֶלֶף דִּינָר הוּא פּוֹסֵק כְּנֻגָּדִין חֲמִשָּׁה
עָשָׂר מָנָה וּכְנֻגָּד הַשּׁוֹם הוּא פּוֹסֵק פָּחוֹת חֲמִשׁ שׁוֹם
בְּמָנָה וְשׁוֹה אֵין לוֹ אֶלָּא מָנָה שׁוֹם בְּמָנָה הִיא נוֹתֶנֶת
שְׁלֹשִׁים וְאַחַד סָלַע וְדִינָר וּבְאַרְבַּע מֵאוֹת הִיא נוֹתֶנֶת
חֲמִשׁ מֵאוֹת מֵה שֶׁחֲתָן פּוֹסֵק הוּא פּוֹסֵק פָּחוֹת חֲמִשׁ:

^ד פֶּסְקָה לְהַכְנִיס לוֹ כֶּסֶפִּים סָלַע (כֶּסֶף) נַעֲשֶׂה שְׁשֶׁה
דִּינָרִים הַחֲתָן מִקְבֵּל עָלָיו עֲשָׂרָה דִּינָרִין לְקַפָּה לְכֹל מָנָה
וּמָנָה רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמִּדְיָנָה:

^ה הַמֵּשִׂיא אֶת בִּתּוֹ סֶתֶם לֹא יַפְחוֹת לָהּ מִחֲמֻשִּׁים זָוִי
פֶּסֶק לְהַכְנִיסָה עָרוּמָה לֹא יֹאמַר הַבַּעַל כְּשֶׁתְּבֹא לְבֵיתִי

אֶכְסָנָה בְּכִסּוּתִי אֵלָּא מִכֶּסֶּה וְעוֹדָה בְּבֵית אָבִיהָ וְכֵן
הַמְּשִׁיאִין אֶת הַיְתוּמָּה לֹא יִפְתְּחוּ לָהּ מַחְמָשִׁים זָוִי אִם
יֵשׁ בָּכִים מִפְּרִנְסִין אוֹתָהּ לְפִי כְּבוֹדָה:

י יְתוּמָה שֶׁהִשְׁיֵאוּהָ אִמָּה אוֹ אַחִיהָ מִדַּעְתָּהּ וְכָתְבוּ לָהּ
בְּמֵאָה אוֹ בַּחֲמִשִּׁים זָוִי יָכוֹלָה הִיא מִשְׁתַּגְּדִיל לְהוֹצִיא
מִיָּדָן מֶה שֶׁרָאוי לְהִנָּתֵן לָהּ רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אִם הִשְׁיֵא
אֶת הַבֵּת הָרֵאשׁוֹנָה יִנָּתֵן לַשֵּׁנִיָּה כְּדָרְדֹּךְ שְׁנָתָן לְרֵאשׁוֹנָה
וְחֻכְמִים אוֹמְרִים פְּעָמִים שְׁאֵדָם עָנִי וְהַעֲשִׂיר אוֹ עֲשִׂיר
וְהָעָנִי אֵלָּא שְׁמִין אֶת הַנִּכְסִים וְנוֹתֵנִין לָהּ:

י הַמְּשָׁלִישׁ מְעוֹת לְבֵתוֹ וְהִיא אוֹמֶרֶת נֶאֱמַן בְּעָלִי עָלִי
יַעֲשֶׂה הַשְּׁלִישׁ מֶה שֶׁשָּׁלַשׁ בִּידּוֹ דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר רַבִּי
יוֹסִי אוֹמֵר וְכִי אֵינָהּ אֵלָּא שְׂדֵה הִיא רוֹצָה לְמוֹכְרָהּ הָרִי
הִיא מְכוֹרָה מֵעַכְשָׁיו בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּגִדּוּלָהּ אֲבָל
בְּקֻטְנָה אֵין מַעֲשֶׂה קֻטְנָה כָּלוּם:

פרק ז

הַמִּדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ מִלִּהְנוֹת לוֹ עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם יַעֲמִיד
פֶּרֶנֶס יֵתֵר מִכֵּן יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתוּבָה רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר בְּיִשְׂרָאֵל חֹדֶשׁ אֶחָד יָקִים וּשְׁנַיִם יוֹצִיא וְיִתֵּן
כְּתוּבָה וּבִכְהֻנָּה שְׁנַיִם יָקִים וּשְׁלֹשָׁה יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתוּבָה:

בַּהֲמִדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁלֹּא תִטְעוּם אֶחָד מִכָּל הַפִּירוֹת
יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתוּבָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּיִשְׂרָאֵל יוֹם אֶחָד
יָקִים שְׁנַיִם יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתוּבָה וּבִכְהֻנָּה שְׁנַיִם יָקִים
שְׁלֹשָׁה יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתוּבָה:

גַּם הַמִּדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁלֹּא תִתְקַשֵּׁט בְּאַחַד מִכָּל הַמִּינִין
יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתוּבָה רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר בְּעֻנִיּוֹת שֶׁלֹּא נָתַן
קֶצֶבָה וּבְעֻשִׁירוֹת שְׁלֹשִׁים יוֹם:

דְּהַמִּדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁלֹּא תִלְךְ לְבֵית אָבִיהָ בְּזִמָּן שֶׁהוּא
עֹמֶה בְּעִיר חֹדֶשׁ אֶחָד יָקִים שְׁנַיִם יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתוּבָה
וּבְזִמָּן שֶׁהוּא בְּעִיר אַחֶרֶת רִגְלֵ אֶחָד יָקִים שְׁלֹשׁ יוֹצִיא
וְיִתֵּן כְּתוּבָה:

הַהַמִּדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁלֹּא תִלְךְ לְבֵית הָאָבֶל אוֹ לְבֵית
הַמִּשְׁתָּה יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתוּבָה מִפְּנֵי שְׁנוּעֵל בְּפָנֶיהָ וְאִם הָיָה
טוֹעֵן מִשּׁוּם דָּבָר אַחֵר רָשָׁאי אָמַר לָהּ עַל מִנַּת שְׂתֵּאמְרִי
לְפָלוּנִי מָה שְׂאֻמְרָתָ לִי אוֹ מָה שְׂאֻמְרָתִי לָךְ אוֹ שְׂתֵּהָא
מִמֶּלֶאָה וּמִמְעָרָה לְאַשְׁפָּה יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתוּבָה:

י ואילו יוצאות שלא בכתובה. העוברת על דת משה ויהודית. ואיזה היא דת משה. מאכילתו שאינו מעשר. ומשמשו נדה ולא קוצה לה חלה. ונודרת ואינה מקימת. ואיזו היא דת יהודית. יוצאה וראשה פרוע. וטוזה בשוק. ומדברת עם כל אדם. אבא שאול אומר אף המקללת יולדיו בפניו. רבי טרפון אומר אף הקולנית. ואיזו היא קולנית כל שהיא מדברת בתוך ביתה. ושכניה שומעין קולה:

י המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים. ונמצאו עליה נדרים. אינה מקדשת. כנסה סתם. ונמצאו עליה נדרים. תצא שלא בכתובה. על מנת שאין בה מומין ונמצאו בה מומין. אינה מקדשת. כנסה סתם ונמצאו בה מומין. תצא שלא בכתובה. כל המומין הפוסלים בפהנים. פוסלין בנשים:

ח היו בה מומין ועודה בבית אביה. האב צריך להביא ראיה שמשנתארסה נולדו בה מומין הללו. ונסתחפה שדהו. נכנסה לרשות הבעל. הבעל צריך להביא ראיה שעד שלא נתארסה. היו בה מומין אלו. והיה מקחו מקח טעות. דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים במה דברים אמורים במומין שבסתר. אבל במומין שבגלוי. אינו יכול לטעון. ואם יש מרחץ באותה העיר. אף מומין שבסתר אינו יכול לטעון מפני שהוא בודק בקרובותיו:

ט האיש שנולדו בו מומין אין כופין אותו להוציא אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים במומין הקטנים אבל במומין הגדולים כופין אותו להוציא:

וואלו שכופין אותו להוציא מכה שחין ובעל פוליוס והמקמץ והמצרף נחשת והברסי בין שהיו בם עד שלא נשאנו ובין משנשאנו נולדו ועל כלן אמר רבי מאיר אף על פי שהתנה עמה יכולה היא שתאמר סבורה הייתי שאני יכולה לקבל ועכשיו איני יכולה לקבל וחכמים אומרים מקבלת היא על כרחיה חוץ ממכה שחין מפני שממיקתו מעשה בצידון בברסי אחד שמת והיה לו אח ברסי אמרו חכמים יכולה היא שתאמר לאחיך הייתי יכולה לקבל ולך איני יכולה לקבל:

פרק ח

האשה שנפלו לה נכסים עד שלא תתארס מודים בית שמאי ובית הלל שמוכרת ונותנת וקיים נפלו לה משנתארסה בית שמאי אומרים תמכור ובית הלל אומרים לא תמכור אלו ואלו מודים שאם מכרה ונתנה קיים אמר רבי יהודה אמרו לפני רבן גמליאל הואיל וזכה באשה לא יזכה בנכסים אמר להם על החדשים אנו בושין אלא שאתם מגלגלין עלינו את הישנים נפלו לה משנשאת אלו ואלו מודים שאם מכרה ונתנה שהבעל מוציא מיד הלקוחות עד שלא

נשאת ונשאת רבן גמליאל אומר אם מכרה ונתנה קיים.
אמר רבי חנינא בן עקיבא אמרו לפני רבן גמליאל הואיל
וזכה באשה לא יזכה בנכסים. אמר להם על החדשים
אנו בושין. אלא שאתם מגלגלין עלינו את הישנים:

^ב רבי שמעון חולק בין נכסים לנכסים. נכסים הידועים
לבעל לא תמכור. ואם מכרה ונתנה בטל. שאינו ידועים
לבעל לא תמכור. ואם מכרה ונתנה קיים:

^ג נפלו לה כספים. ילקח בהן קרקע. והוא אוכל פירות.
פירות התלושין מן הקרקע. ילקח בהן קרקע. והוא אוכל
פירות. והמחברין בקרקע. אמר רבי מאיר שמיין אותן
כמה הן יפין בפירות. וכמה הן יפין בלא פירות. והמוזתר
ילקח בהן קרקע. והוא אוכל פירות. וחכמים אומרים
המחברין לקרקע שלו והתלושין מן הקרקע שלה. וילקח
בהן קרקע והוא אוכל פירות:

^ד רבי שמעון אומר מקום שיפה כחו בכניסתה הורע
כחו ביצאתה. מקום שהורע כחו בכניסתה. יפה כחו
ביצאתה. (כיצד) פירות המחברין לקרקע. בכניסתה
שלו. וביצאתה שלה. והתלושין מן הקרקע. בכניסתה
שלה. וביצאתה שלו:

^ה נפלו לה עבדים ושפחות זקנים. ימכרו וילקח בהן
קרקע. והוא אוכל פירות. רבן שמעון בן גמליאל אומר
לא תמכור. מפני שהן שבח בית אביה. נפלו לה זיתים

וּגְפָנִים זָקָנִים יִמְכְּרוּ לְעֵצִים וְיִלְקַח בָּהֶן קָרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פִּירוֹת רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר לֹא תִמְכּוּר מִפְּנֵי שֶׁהֵן שָׁבַח בֵּית אֲבִיהֶּהּ הַמוֹצִיא הוֹצִאָה עַל נָכְסֵי אִשְׁתּוֹ הוֹצִיא הֶרְבֵּה וְאָכַל קִמְעָא קִמְעָא וְאָכַל הֶרְבֵּה מֵה שֶׁהוֹצִיא הוֹצִיא וּמֵה שֶׁאָכַל אָכַל הוֹצִיא וְלֹא אָכַל יִשְׁבַּע כִּמְה הוֹצִיא וְיִטּוֹל:

י שׁוֹמֶרֶת יָבֵם שֶׁנִּפְּלוּ לָהּ נָכְסִים מוֹדִים בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל שֶׁמוֹכְרֶת וְנוֹתֶנֶת וְקִיִּים מֵתָה מֵה יַעֲשׂוּ בְּכַתּוּבָתָהּ וּבְנָכְסִים הַנִּכְנָסִין וְהַיּוֹצֵאִין עֲמָה בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים יַחְלוּקוּ יוֹרְשֵׁי הַבַּעַל עִם יוֹרְשֵׁי הָאָב וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים נָכְסִים בְּחֻזְקָתָן וּכְתוּבָה בְּחֻזְקַת יוֹרְשֵׁי הַבַּעַל נָכְסִים הַנִּכְנָסִים וְהַיּוֹצֵאִים עֲמָה בְּחֻזְקַת יוֹרְשֵׁי הָאָב:

י הַנִּיחַ אָחִיו מְעוֹת יִלְקַח בָּהֶן קָרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פִּירוֹת פִּירוֹת הַתְּלוּשִׁין מִן הַקָּרְקַע יִלְקַח בָּהֶן קָרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פִּירוֹת הַמִּחְבְּרִין בַּקָּרְקַע אָמַר רַבִּי מֵאִיר שְׁמִין אוֹתָן כִּמְה הֵן יָפִין בִּפְיֹתָן וְכִמְה הֵן יָפִין בְּלֹא פִירוֹת וְהַמּוֹתֵר יִלְקַח בָּהֶן קָרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פִּירוֹת וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים פִּירוֹת הַמִּחְבְּרִין בַּקָּרְקַע שְׁלוֹ וְהַתְּלוּשִׁין מִן הַקָּרְקַע כָּל הַקּוֹדֵם זָכָה בָּהֶן קֹדֵם הוּא זָכָה קֹדֵם הוּא יִלְקַח בָּהֶן קָרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פִּירוֹת כְּנֶסֶה הָרִי הוּא כְּאִשְׁתּוֹ לְכָל דְּבָר וּבִלְבָד שֶׁתִּהְיֶה כְּתוּבָתָהּ עַל נָכְסֵי בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן:

ח לא יאמר לה הרי כתובתיך מנחת על השלחן. אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה. (וכן לא יאמר אדם לאשתו הרי כתובתיך מנחת על השלחן. אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה.) גרשה אין לה אלא כתובתה. החזירה הרי היא ככל הנשים. ואין לה אלא כתובתה בלבד:

פרק ט

הכותב לאשתו דין ודברים אין לי בנכסיך. הרי זה אוכל פירות בחייה. ואם מתה יורשה. אם בן למה כתב לה דין ודברים. אין לי בנכסיך. שאם מכרה ונתנה קיים. כתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך. ובפירותיהן. הרי זה אינו אוכל פירות בחייה. ואם מתה יורשה. רבי יהודה אומר לעולם אוכל פירי פירות עד שיכתוב לה דין ודברים. אין לי בנכסיך. ובפירותיהן. ובפירי פירותיהן עד עולם. כתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך. ובפירותיהן (ובפירי פירותיהן) בחיך ובמותך. אינו אוכל פירות בחייה. ואם מתה אינו יורשה. רבן שמעון בן גמליאל אומר אם מתה ירשנה מפני שהתנה על מה שכתוב בתורה. וכל המתנה על מה שכתוב בתורה. תנאו בטל:

ב מי שמת והניח אשה ובעל חוב ויורשין. והיה לו פקדון או מלוה ביד אחרים. רבי טרפון אומר ינתנו לכושל שבהן. רבי עקיבא אומר אין מרחמין בדין. אלא

יִנָּתְנוּ לַיּוֹרְשִׁין שְׂכָלָן צָרִיכִין שְׁבוּעָה וְאִין הַיּוֹרְשִׁין צָרִיכִים
שְׁבוּעָה:

א הֵנִיחַ פִּירוֹת תְּלוּשִׁין מִן הַקֶּרֶקַע כָּל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה
בָּהֶן זָכָתָה אִשָּׁה יוֹתֵר עַל כְּתוּבָתָהּ וּבַעַל חוֹב יוֹתֵר
עַל חוּבוֹ הַמּוֹתֵר רַבִּי טְרַפּוֹן אוֹמֵר יִנָּתְנוּ לְכוֹשֵׁל שְׁבָהֶן
רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר אֵין מֵרַחֲמִין בְּדִין אֶלָּא יִנָּתְנוּ לַיּוֹרְשִׁין
שְׂכָלָם צָרִיכִים שְׁבוּעָה וְאִין הַיּוֹרְשִׁים צָרִיכִין שְׁבוּעָה:

ד הַמוֹשִׁיב אֶת אִשְׁתּוֹ חֲנוּנִית אוֹ שְׂמָנָה אֶפּוֹטְרוֹפָא הֵרִי
זֶה מִשְׁבִּיעָה כָּל זְמַן שִׁירְצָהּ רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר אֶפִּילוּ עַל
פְּלָכָה וְעַל עֶסְתָּה:

ה כָּתַב לָהּ גִּדֵּר וּשְׁבוּעָה אֵין לִי עָלֶיךָ אֵינּוּ יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעָה
אֲבָל מִשְׁבִּיעַ הוּא אֶת יוֹרְשִׁיהָ וְאֶת הַבָּאִים בְּרִשּׁוֹתָהּ גִּדֵּר
וּשְׁבוּעָה אֵין לִי עָלֶיךָ וְעַל יוֹרְשֶׁיךָ וְעַל הַבָּאִים בְּרִשּׁוֹתֶיךָ
אֵינּוּ יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעָה לֹא הִיא וְלֹא יוֹרְשִׁיהָ וְלֹא הַבָּאִים
בְּרִשּׁוֹתָהּ אֲבָל יוֹרְשֵׁיו מִשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ וְאֶת יוֹרְשִׁיהָ וְאֶת
הַבָּאִים בְּרִשּׁוֹתָהּ גִּדֵּר וּשְׁבוּעָה אֵין לִי וְלֹא לַיּוֹרְשִׁין וְלֹא
לְבָאִים בְּרִשּׁוֹתֶיךָ עָלֶיךָ וְעַל יוֹרְשֶׁיךָ וְעַל הַבָּאִים בְּרִשּׁוֹתֶיךָ
אֵינּוּ יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעָה לֹא הוּא וְלֹא יוֹרְשֵׁיו וְלֹא הַבָּאִים
בְּרִשּׁוֹתוֹ לֹא אוֹתָהּ וְלֹא אֶת יוֹרְשִׁיהָ וְלֹא אֶת הַבָּאִים
בְּרִשּׁוֹתָהּ:

ו הֵלָכָה מִקְבֵּר בַּעֲלָהּ לְבֵית אָבִיהָ אוֹ שְׁחִזְרָה לְבֵית חָמֶיהָ
וְלֹא נַעֲשִׂית אֶפּוֹטְרוֹפָא אֵין הַיּוֹרְשִׁין מִשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ:

וְאִם נִעְשִׂית אֶפּוֹטְרוֹפָא • (הַיּוֹרְשִׁים) מְשַׁבְּעִין אוֹתָהּ עַל
הָעֵתִיד לָבֹא וְאֵין מְשַׁבְּעִין אוֹתָהּ עַל מֶה שֶׁעָבַר:

י' הַפּוֹגֶמֶת בְּתוֹבָתָהּ לֹא תִפְרַע אֶלָּא בְּשְׁבוּעָה • עַד אֶחָד
מֵעִידָה שֶׁהִיא פְּרוּעָה לֹא תִפְרַע אֶלָּא בְּשְׁבוּעָה • מִנְכָּסִי
יְתוּמִים וּמִנְכָּסִים מְשַׁעֲבָדִין וְשֹׁלָא בְּפָנָיו לֹא תִפְרַע אֶלָּא
בְּשְׁבוּעָה:

י"א הַפּוֹגֶמֶת בְּכְתוּבָתָהּ • כִּי־צַד • הֵי־תָה כְּתוּבָתָהּ אֶלֶף
זוֹז • וְאָמַר לָהּ הִתְקַבְּלָתְךָ כְּתוּבָתִּיךְ • וְהִיא אוֹמֶרֶת לֹא
הִתְקַבְּלָתִי אֶלָּא מִנָּה • לֹא תִפְרַע אֶלָּא בְּשְׁבוּעָה • עַד
אֶחָד מֵעִידָה שֶׁהִיא פְּרוּעָה • כִּי־צַד • הֵי־תָה כְּתוּבָתָהּ אֶלֶף
זוֹז • וְאָמַר לָהּ הִתְקַבְּלָתְךָ כְּתוּבָתִּיךְ • וְהִיא אוֹמֶרֶת לֹא
הִתְקַבְּלָתִי • וְעַד אֶחָד מֵעִידָה שֶׁהִיא פְּרוּעָה • לֹא תִפְרַע
אֶלָּא בְּשְׁבוּעָה • מִנְכָּסִים מְשַׁעֲבָדִים • כִּי־צַד • מִכָּר נִכְסֵי
לְאַחֲרִים • וְהִיא נִפְרַעֶת מִן הַלְקוּחוֹת • לֹא תִפְרַע אֶלָּא
בְּשְׁבוּעָה • מִנְכָּסִי יְתוּמִים כִּי־צַד • מֵת וְהִנִּיחַ נִכְסֵי לְיְתוּמִים •
וְהִיא נִפְרַעֶת מִן הֵי־תוּמִים • לֹא תִפְרַע אֶלָּא בְּשְׁבוּעָה •
וְשֹׁלָא בְּפָנָיו • כִּי־צַד • הִלֵּךְ לוֹ לְמַדִּינַת הָיִם • וְהִיא נִפְרַעֶת
שֹׁלָא בְּפָנָיו • לֹא תִפְרַע אֶלָּא בְּשְׁבוּעָה • רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר
כָּל זֶמֶן שֶׁהִיא תוֹבַעֶת כְּתוּבָתָהּ • הַיּוֹרְשִׁים מְשַׁבְּעִין אוֹתָהּ •
וְאִם אֵינָה תוֹבַעֶת כְּתוּבָתָהּ • אֵין הַיּוֹרְשִׁין מְשַׁבְּעִין אוֹתָהּ:

ט' הוֹצִיָּאָה גֵּט וְאֵין עִמּוֹ כְּתוּבָה • גּוֹבָה כְּתוּבָתָהּ • כְּתוּבָה
וְאֵין עִמָּה גֵּט • הִיא אוֹמֶרֶת נֶאֱבַד גֵּטִי • וְהוּא אוֹמֵר נֶאֱבַד

שׁוֹבְרִי. וְכֵן בַּעַל חֹב שֶׁהוֹצִיא שְׁטַר חֹב. וְאִין עֲמוּ
פְּרוֹזְבוֹל. הָרִי אֵלּוּ לֹא יִפְרְעוּ. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר
מִן הַסִּכָּנָה וְאֵילָף. אִשָּׁה גֹבֶה כְּתוּבָתָהּ שְׁלֹא בָּגַט. וּבַעַל
חֹב גֹּבֶה שְׁלֹא בִפְרוֹזְבוֹל. שְׁנֵי גִטִּין וְשְׁתֵּי כְּתוּבוֹת. גֹּבֶה
שְׁתֵּי כְּתוּבוֹת. שְׁתֵּי כְּתוּבוֹת וְגִט אֶחָד. אוֹ כְּתוּבָה וְשְׁנֵי
גִטִּין. אוֹ כְּתוּבָה וְגִט וּמִיתָה. אֵינָה גֹבֶה אֲלֵא כְּתוּבָה
אֶחָת. שֶׁהִמְגִּירָשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִחְזִירָהּ. עַל מְנַת כְּתוּבָה
הָרֵאשׁוֹנָה מִחְזִירָהּ. קָטָן שֶׁהִשְׁאִיאוֹ אָבִיו כְּתוּבָתָהּ קִיָּמָת.
שֶׁעַל מְנַת כֵּן קִיָּמָה. גֵּר שֶׁנִּתְגִּיר וְאִשְׁתּוֹ עֲמוּ. כְּתוּבָתָהּ
קִיָּמָת שֶׁעַל מְנַת כֵּן קִיָּמָה:

פרק י

מִי שֶׁהָיָה נָשׁוּי שְׁתֵּי נָשִׁים וּמָת. הָרֵאשׁוֹנָה קוֹדֶמֶת
לְשֵׁנִיָּה. וְיֹרְשֵׁי הָרֵאשׁוֹנָה קוֹדְמִין לְיֹרְשֵׁי שֵׁנִיָּה. נָשָׂא
אֶת הָרֵאשׁוֹנָה וּמָתָה. נָשָׂא שֵׁנִיָּה וּמָת הוּא. שֵׁנִיָּה וְיֹרְשֵׁיהָ
קוֹדְמִין לְיֹרְשֵׁי הָרֵאשׁוֹנָה:

^א מִי שֶׁהָיָה נָשׁוּי שְׁתֵּי נָשִׁים וּמָתוּ. וְאַחֵר כֵּךְ מָת הוּא.
וּיְתוּמִים מִבְּקָשִׁים כְּתוּבַת אִמָּן. וְאִין שָׁם אֲלֵא כִּדִּי שְׁתֵּי
כְּתוּבוֹת. חוֹלְקִין בְּשָׁוָה. הָיָה שָׁם מוֹתֵר דִּינָר. אֵלּוּ נוֹטְלִין
כְּתוּבַת אִמָּן. וְאֵלּוּ נוֹטְלִין כְּתוּבַת אִמָּן. אִם אָמְרוּ יְתוּמִים.
אֲנַחְנוּ מַעֲלִין עַל נְכָסֵי אָבִינוּ יֵתֵר דִּינָר. כִּדִּי שִׁיטְלוּ כְּתוּבַת
אִמָּן. אִין שׁוֹמְעִין לָהֶן אֲלֵא שְׁמִין אֶת הַנְּכָסִים בְּבֵית דִּין:

ג' הָיוּ שָׁם גִּבְסִים בְּרֹאיוֹ אֵינָן כְּבִמְחִזָּק. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר
אֲפִילוּ יֵשׁ שָׁם גִּבְסִים שְׂאִין לָהֶם אַחֲרֵיכֵן אֵינָן כְּלוּם
עַד שֶׁיְהִיוּ שָׁם גִּבְסִים שֵׁשׁ לָהֶן אַחֲרֵיכֵן. יוֹתֵר עַל שְׁתֵּי
הַכְּתוּבֹת דִּינָר:

ד' מִי שֶׁהָיָה נָשׁוּי שְׁלֹשׁ נָשִׁים וּמֵת. כְּתוּבָתָהּ שֶׁל זֶה מָנָה.
וְשֶׁל זֶה מֵאֲתִים. וְשֶׁל זֶה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת. וְאֵין שָׁם אֶלָּא מָנָה
חֻלְקוֹת בְּשָׁוָה. הָיוּ שָׁם מֵאֲתִים שֶׁל מָנָה נוֹטֶלֶת חֲמִשִּׁים.
שֶׁל מֵאֲתִים וְשֶׁל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה שֶׁל זָהָב. הָיוּ
שָׁם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת. שֶׁל מָנָה נוֹטֶלֶת חֲמִשִּׁים. וְשֶׁל מֵאֲתִים
מָנָה. וְשֶׁל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁשָׁה שֶׁל זָהָב. וְכֵן שְׁלֹשָׁה שֶׁהִטִּילוּ
לְכִיס פָּחַתוּ אוֹ הוֹתִירוּ בְּדָ הֵן חֻלְקִין:

ה' מִי שֶׁהָיָה נָשׁוּי אַרְבַּע נָשִׁים וּמֵת. הָרֵאשׁוֹנָה קוֹדֶמֶת
לַשֵּׁנִיָּה. וְשֵׁנִיָּה לַשְּׁלִישִׁית. וְשְׁלִישִׁית לַרְבִּיעִית. הָרֵאשׁוֹנָה
נִשְׁבַּעַת לַשֵּׁנִיָּה. וְשֵׁנִיָּה לַשְּׁלִישִׁית. וְשְׁלִישִׁית לַרְבִּיעִית.
וְהַרְבִּיעִית נִפְרַעַת שְׁלֹא בִשְׁבוּעָה. בֶּן נָנֶס אָמַר וְכִי
מִפְּנֵי שֶׁהָיָה אַחֲרוֹנָה נִשְׁכָּרֶת. אִף הִיא לֹא תִפְרָע אֶלָּא
בִּשְׁבוּעָה. הָיוּ יוֹצְאוֹת כֹּלָן בְּיוֹם אֶחָד. כָּל הַקּוֹדֶמֶת
לַחֲבֵרָתָהּ. אֲפִילוּ שְׁעָה אַחַת זָכָתָהּ. וְכֵן הָיוּ כּוֹתְבִין
בִּירוֹשָׁלַיִם שְׁעוֹת. הָיוּ כֹּלָן יוֹצְאוֹת בְּשְׁעָה אַחַת. וְאֵין שָׁם
אֶלָּא מָנָה. חֻלְקוֹת בְּשָׁוָה:

ו' מִי שֶׁהָיָה נָשׁוּי שְׁתֵּי נָשִׁים. וּמָכַר אֶת שְׁדֵהוּ. וְכָתְבָהּ
רֵאשׁוֹנָה לְלוֹקַח דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי עִמָּךְ. הַשֵּׁנִיָּה מוֹצִיָּאָה

מֵהַלֹּקַח. וְרֵאשׁוֹנָה מִן הַשְּׁנִיָּה. וְהַלֹּקַח מִן הָרֵאשׁוֹנָה
וְחִזְזוֹת חֲלִילָה. עַד שֶׁיַּעֲשׂוּ פְשָׁרָה בֵּינֵהֶם. וְכֵן בַּעַל חוֹב.
וְכֵן אִשָּׁה בַּעֲלָת חוֹב:

פרק יא

אֶלְמָנָה גְּזוּנָת מִנְכָּסֵי יְתוּמִים. וּמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ שְׁלָהָן.
וְאֵין חֵיִיבִין בְּקִבּוּרָתָהּ. יוֹרְשֶׁיהָ יוֹרְשֵׁי כְּתוּבָתָהּ.
חֵיִיבִין בְּקִבּוּרָתָהּ:

^ב אֶלְמָנָה בֵּין מִן הָאִירוֹסִין. בֵּין מִן הַנְּשׂוּאִין. מוֹכֶרֶת שְׁלָא
בְּבֵית דִּין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר מִן הַנְּשׂוּאִין מוֹכֶרֶת שְׁלָא
בְּבֵית דִּין. מִן הָאִירוֹסִין לֹא תִמְכּוֹר. אֶלָּא בְּבֵית דִּין. מִפְּנֵי
שָׂאִין לָהּ מְזוֹנוֹת. וְכָל שָׂאִין לָהּ מְזוֹנוֹת. לֹא תִמְכּוֹר אֶלָּא
בְּבֵית דִּין:

^ג מִכְרָה כְּתוּבָתָהּ אוֹ מְקַצָּתָהּ. מְשַׁכְּנָה כְּתוּבָתָהּ אוֹ
מְקַצָּתָהּ. נִתְּנָה כְּתוּבָתָהּ לְאַחֵר אוֹ מְקַצָּתָהּ. לֹא תִמְכּוֹר
אֶת הַשָּׂאֵר אֶלָּא בְּבֵית דִּין. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים מוֹכֶרֶת הִיא
אֶפְּלוֹ אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה פְּעָמִים. וּמוֹכֶרֶת לְמְזוֹנוֹת שְׁלָא
בְּבֵית דִּין. וְכוּתֶבֶת לְמְזוֹנוֹת מְכָרְתִּי. וְגֵרוּשָׁה לֹא תִמְכּוֹר
אֶלָּא בְּבֵית דִּין:

^ד אֶלְמָנָה שֶׁהִיְתָה כְּתוּבָתָהּ מֵאֲתִים. וּמִכְרָה שְׁוֶה מָנָה
בְּמֵאֲתִים. אוֹ שְׁוֶה מֵאֲתִים בְּמָנָה. נִתְּקַבְּלָה כְּתוּבָתָהּ.
הִיְתָה כְּתוּבָתָהּ מָנָה. וּמִכְרָה שְׁוֶה מָנָה וְדִינָר בְּמָנָה.

מכרה בטל. אפילו היא אומרת אחזיר דינר ליורשים.
 מכרה בטל. רבן שמעון בן גמליאל אומר לעולם מכרה
 קיים עד שתהא שם כדי שתשיר בשדה. בת תשעה קבין.
 ובגנה בת חצי קב. וכדברי רבי עקיבא בית רובע. היתה
 כתובתה ארבע מאות זוז. ומכרה לזה במנה. ולזה במנה.
 ולאחרון יפה מנה ודינר במנה. של אחרון בטל. ושל כלם
 מכרן קיים:

ה שום הדיינים שפחתו שתות. או הוסיפו שתות. מכרן
 בטל. רבן שמעון בן גמליאל אומר מכרן קיים. אם בן מה
 כח בית דין יפה. אבל אם עשו אגרת בקורת. אפילו
 מכרו שוה מנה במאות או שוה מאתים במנה. מכרן
 קיים:

י הממאנת. והשניה. והאילונית. אין להן כתובה. ולא
 פירות. ולא מזונות. ולא בלאות. ואם מתחלה נשאת
 לשם אילונית. יש לה כתובה. אלמנה לכהן גדול. גרושה
 וחלוצה לכהן הדיוט. ממזרת ונתניה לישראל. בת
 ישראל לנתין ולממזר. יש להן כתובה:

פרק יב

הַנוּשָׂא אֶת הָאִשָּׁה וּפְסָקָה עִמּוֹ כְּדִי שְׂיִזוֹן אֶת בִּתָּהּ
 חֲמֵשׁ שָׁנִים חַיִּיב לְזוּנָה חֲמֵשׁ שָׁנִים נִשְׂאָת
 לְאַחֵר וּפְסָקָה עִמּוֹ כְּדִי שְׂיִזוֹן אֶת בִּתָּהּ חֲמֵשׁ שָׁנִים חַיִּיב
 לְזוּנָה חֲמֵשׁ שָׁנִים לֹא יֹאמֶר הָרָאוּשׁוֹן לְכַשְׁתָּבֵא אֶצְלִי
 אֶזְזוּנָנָה אֶלֹא מוֹלִיד אֶת מְזוּנוֹתֶיהָ לְמָקוֹם (שֶׁהִיא) אָמָּה
 וְכֵן לֹא יֹאמְרוּ שְׂנֵיהֶם הָרִי אָנּוּ זָנִין אוֹתָהּ כְּאַחַד אֶלֹא
 אֶחָד זָנָה וְאַחַד נֹתֵן לָהּ דָּמֵי מְזוּנוֹת:

^ב נִשְׂאָת הַבַּעַל נֹתֵן לָהּ מְזוּנוֹת וְהֵן נֹתְנִים לָהּ דָּמֵי
 מְזוּנוֹת מֵתוֹ בְּנֹתֶיהֶן נְזוּנוֹת מִנְכָּסִים בְּנֵי חוֹרִין וְהִיא
 נְזוּנָת מִנְכָּסִים מִשְׁעֲבָדִים מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּבַעֲלָת חוֹב
 הַפְּקָחִים הָיוּ כּוֹתְבִין עַל מַנֶּת שְׂאוֹן אֶת בִּתְּךָ חֲמֵשׁ שָׁנִים
 כָּל זְמַן שְׂאֵת עִמִּי:

^ג אֶלְמָנָה שְׂאֻמְרָה אִי אֶפְשִׁי לְזוּז מִבֵּית בַּעְלִי אִין הַיּוֹרְשִׁין
 יְכוּלִין לֹאמַר לָהּ לְכִי לְבֵית אָבִיךָ וְאָנּוּ זָנִין אוֹתָךְ אֶלֹא זָנִין
 אוֹתָהּ בְּבֵית בַּעְלָהּ וְנוֹתְנִין לָהּ מְדוֹר לְפִי כְּבוֹדָהּ אֻמְרָה
 אִי אֶפְשִׁי לְזוּז מִבֵּית אָבִא יְכוּלִים הַיּוֹרְשִׁים לֹאמַר לָהּ אִם
 אֶת אֶצְלָנוּ יֵשׁ לִיד מְזוּנוֹת וְאִם אִין אֶת אֶצְלָנוּ אִין לִיד
 מְזוּנוֹת אִם הִיתָה טוֹעֶנֶת מִפְּנֵי שֶׁהִיא יֹלְדָה וְהֵן יֹלְדִים
 זָנִין אוֹתָהּ וְהִיא בְּבֵית אָבִיהָ:

^ד כָּל זְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית אָבִיהָ גּוֹבָה כְּתוּבָתָהּ לְעוֹלָם כָּל
 זְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית בַּעְלָהּ גּוֹבָה כְּתוּבָתָהּ עַד עֶשְׂרִים וְחֲמִשׁ

שָׁנִים. שִׁישׁ בְּעָשָׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים שֶׁתַּעֲשֶׂה טוֹבָה כְּנֶגֶד
 כְּתוּבָתָהּ. דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר שָׁאֵמַר מִשּׁוּם רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן
 גַּמְלִיאֵל. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים כָּל זְמַן שֶׁהָיָא בְּבֵית בַּעֲלָהּ.
 גּוֹבָה כְּתוּבָתָהּ לְעוֹלָם. כָּל זְמַן שֶׁהָיָא בְּבֵית אָבִיהָ. גּוֹבָה
 כְּתוּבָתָהּ עַד עָשָׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים. מִתָּהּ יוֹרְשִׁיהָ מוֹכְרִים
 כְּתוּבָתָהּ. עַד עָשָׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים:

פרק יג

שְׁנֵי דִינֵי גִזְרוֹת הָיוּ בִירוּשָׁלַיִם. אֲדָמוֹן וְחֲנַן בֶּן אֲבִישָׁלוֹם.
 חֲנַן אוֹמַר שְׁנֵי דְבָרִים. אֲדָמוֹן אוֹמַר שְׁבַעָה. מִי
 שֶׁהִלֵּךְ לְמַדִּינַת הָיִם וְאַשְׁתּוֹ תוֹבַעַת מְזוֹנוֹת. חֲנַן אוֹמַר
 תִּשְׁבַּע בְּסוּף וְלֹא תִשְׁבַּע בְּתַחֲלָה. נִחְלְקוּ עָלָיו בְּנֵי כְּהֲנִים
 גְּדוֹלִים. וְאָמְרוּ. תִּשְׁבַּע בְּתַחֲלָה וּבְסוּף. אָמַר רַבִּי דוֹסָא
 בֶּן הֶרְכֵּינֶס כְּדַבְּרֵיהֶם. אָמַר רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זִכְאִי יָפָה אָמַר
 חֲנַן. לֹא תִשְׁבַּע אֲלָא בְּסוּף:

^ב מִי שֶׁהִלֵּךְ לְמַדִּינַת הָיִם וְעָמַד אַחֵר וּפְרָגַס אֶת אִשְׁתּוֹ.
 חֲנַן אָמַר אֲבָד אֶת מַעוֹתָיו. נִחְלְקוּ עָלָיו בְּנֵי כְּהֲנִים גְּדוֹלִים
 וְאָמְרוּ יִשְׁבַּע כִּמָּה הוֹצִיא וַיִּטּוֹל. אָמַר רַבִּי דוֹסָא בֶּן
 הֶרְכֵּינֶס כְּדַבְּרֵיהֶם. אָמַר רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זִכְאִי יָפָה אָמַר חֲנַן.
 הֵנִיחַ מַעוֹתָיו עַל קֶרֶן הָעֶבִי:

^ג אֲדָמוֹן אוֹמַר שְׁבַעָה. מִי שָׁמַת וְהֵנִיחַ בָּנִים וּבָנוֹת. בְּזִמָּן
 שֶׁהִנָּכְסִים מֵרַבִּין. הַבָּנִים יוֹרְשִׁין וְהַבָּנוֹת נְזוֹנוֹת. וּבִנְכָסִים
 מוֹעָטִים. הַבָּנוֹת יִזְנוּ וְהַבָּנִים יִחָזְרוּ עַל הַפְּתָחִים. אֲדָמוֹן

אומר בשביל שאני זכר הפסדתי. אמר רבן גמליאל
רוצה אני את דברי אדמון:

הטוען את חברו כדי שמן והודה בקנקנים. אדמון
אומר הואיל והודה. במקצת הטענה ישבע. וחכמים
אומרים אין זו הודאה ממין הטענה. אמר רבן גמליאל
רוצה אני את דברי אדמון:

הפוסק מעות לחתנו. ופשט לו את הרגל. תשב עד
שתלבין ראשה. אדמון אומר יכולה היא שתאמר אלו
אני פסקתי לעצמי. אשב עד שילבין ראשי. עכשיו שאבא
פסק עלי. מה אני יכולה לעשות. או כנוס או פטור. אמר
רבן גמליאל רוצה אני את דברי אדמון:

העורר על השדה והוא חתום עליה בעד. אדמון אומר
יכול הוא שיאמר. השני נוח לי והראשון קשה הימנו.
וחכמים אומרים אבד את זכותו. עשאה סימן לאחר.
אבד את זכותו:

מי שהלך למדינת הים ואבדה דרך שדהו. אדמון אומר
ילך בקצרה. וחכמים אומרים יקנה לו דרך במאה מנה.
או יפרח באויר:

המוציא שטר חוב על חברו. והלה מוציא שמכר לו
את השדה. אדמון אומר יכול הוא שיאמר אלו הייתי
חייב לך. היה לך להפרע את שלך. כשמכרת לי את

השָׁדֶה. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים זֶה הִיא פֶּקַח שְׁמֵכָר לוֹ אֶת
הַקֶּרְקַע. מִפְּנֵי שֶׁהוּא יָכוֹל לְמַשְׁכְּנוֹ:

^ט שְׁנַיִם שֶׁהוֹצִיאוּ שְׁטֵר חוֹב זֶה עַל זֶה. אֲדַמּוֹן אוֹמֵר אֵלּוּ
הָיִיתִי חַיִּיב לָךְ בִּיצֵד אֶתָּה לָזֶה מִמֶּנִּי. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים זֶה
גּוֹבֶה שְׁטֵר חוֹבוֹ. וְזֶה גּוֹבֶה שְׁטֵר חוֹבוֹ:

^י שְׁלֹשׁ אֲרָצוֹת לְנִשְׁוֹאִין. יְהוּדָה. וְעֵבֶר הִירְדֵּן. וְהַגָּלִיל. אֵין
מוֹצִיאִין מֵעִיר לְעִיר. וּמִכְרֶךְ לְכְרֶךְ. אֲבָל בְּאוֹתָהּ הָאָרֶץ
מוֹצִיאִין מֵעִיר לְעִיר. וּמִכְרֶךְ לְכְרֶךְ. אֲבָל לֹא מֵעִיר לְכְרֶךְ.
וְלֹא מִכְרֶךְ לְעִיר. מוֹצִיאִין מִנְּוֶה הָרַע לְנְוֶה הַיִּפֶּה. אֲבָל לֹא
מִנְּוֶה הַיִּפֶּה לְנְוֶה הָרַע. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר אִף
לֹא מִנְּוֶה הָרַע לְנְוֶה הַיִּפֶּה. מִפְּנֵי שֶׁהַנְּוֶה הַיִּפֶּה בּוֹדֵק:

^{יא} הַכֹּל מַעֲלִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְאֵין הַכֹּל מוֹצִיאִין. הַכֹּל
מַעֲלִין לִירוּשָׁלַיִם. וְאֵין הַכֹּל מוֹצִיאִין. אֶחָד הָאֲנָשִׁים.
וְאֶחָד הַנָּשִׁים. (וְאֶחָד עֲבָדִים). נָשָׂא אִשָּׁה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.
וַגֵּרְשָׁה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. נוֹתֵן לָהּ מִמַּעוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.
נָשָׂא אִשָּׁה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וַגֵּרְשָׁה בְּקִפּוֹטְקִיָּא. נוֹתֵן לָהּ
מִמַּעוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. נָשָׂא אִשָּׁה בְּקִפּוֹטְקִיָּא. וַגֵּרְשָׁה
בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. נוֹתֵן לָהּ מִמַּעוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. רַבֵּן שְׁמַעוֹן
בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר נוֹתֵן לָהּ מִמַּעוֹת קִפּוֹטְקִיָּא. נָשָׂא
אִשָּׁה בְּקִפּוֹטְקִיָּא. וַגֵּרְשָׁה בְּקִפּוֹטְקִיָּא. נוֹתֵן לָהּ מִמַּעוֹת
קִפּוֹטְקִיָּא: סליק

מסכת סוטה

פרק א

הַמִּקְנָא לְאַשְׁתּוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מִקְנָא לָהּ עַל פִּי שְׁנַיִם וּמִשְׁקָה עַל פִּי עַד אֶחָד אוֹ עַל פִּי עֶצְמוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר מִקְנָא לָהּ עַל פִּי שְׁנַיִם וּמִשְׁקָה עַל פִּי שְׁנַיִם:

^א בִּיצֵד מִקְנָא לָהּ אָמַר לָהּ בִּפְנֵי שְׁנַיִם אֶל תִּדְבְּרִי עִם אִישׁ פְּלוֹנִי וְדַבְּרָה עִמּוֹ עַדִּין הִיא מִתְּרַת לְבֵיתָהּ וּמִתְּרַת לְאֹכֹל בְּתֵרוּמָה נִכְנָסָה עִמּוֹ לְבֵית הַסֵּתֶר וְשָׁהָתָה עִמּוֹ כְּדִי טְמֵאָה אֲסוּרָה לְבֵיתָהּ וְאֲסוּרָה לְאֹכֹל בְּתֵרוּמָה וְאִם מֵת חוֹלָצַת וְלֹא מִתִּיבַמַּת:

^ג וְאִלּוּ אֲסוּרוֹת מִלְּאֹכֹל בְּתֵרוּמָה הָאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי לָךְ וְשָׁבָאוּ עֲדִים שֶׁהִיא טְמֵאָה וְהָאוֹמֶרֶת אֲנִי שׁוֹתָהּ וְשִׁבְעָלָה אֵינּוּ רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ וְשִׁבְעָלָה בָּא עָלֶיהָ בְּדֶרֶךְ בִּיצֵד עוֹשָׂה לָהּ מוֹלִיכָה לְבֵית דִּין שֶׁבָּאוּתוֹ מְקוֹם וּמוֹסְרִין לוֹ שְׁנֵי תַלְמִידֵי חֲכָמִים שְׁמָא יָבֹא עָלֶיהָ בְּדֶרֶךְ רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בֶּעָלָה נֶאֱמַן עָלֶיהָ:

^ד הָיוּ מַעֲלִין אוֹתָהּ לְבֵית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁבִירוּשָׁלַיִם וּמֵאִמִּין עָלֶיהָ בְּדֶרֶךְ שְׁמֵאִמִּין עַל עַדִי נִפְשׁוֹת וְאוֹמְרִים לָהּ בְּתִי הִרְבָּה יֵין עוֹשָׂה הִרְבָּה שְׁחוֹק עוֹשָׂה הִרְבָּה יִלְדוֹת עוֹשָׂה הִרְבָּה שְׂכָנִים הִרְעִים עוֹשִׂים עָשִׂי לְשִׁמּוֹ הַגָּדוֹל שֶׁנִּכְתָּב

בְּקִדְשָׁהּ שֶׁלֹּא יִמָּחַה עַל הַמֵּים. וְאוֹמְרִים לְפָנֶיהָ דְּבָרִים
שֶׁאֵינָהּ כְּדִי לְשׁוּמְעָן. הִיא וְכָל מִשְׁפַּחַת בֵּית אָבֶיהָ:

ה' אִם אָמְרָה טְמֵאָה אָנִי. שׁוֹבֶרֶת כְּתוּבָתָהּ וְיוֹצֵאת.
וְאִם אָמְרָה טְהוֹרָה אָנִי. מַעְלִין אוֹתָהּ לְשַׁעַר הַמִּזְרָח.
שֶׁעַל פֶּתַח שַׁעַר נִקְנֹר. שֶׁשָּׁם מִשְׁקִין אֶת הַסּוֹטוֹת.
וּמִטְהָרִין אֶת הַיּוֹלְדוֹת. וּמִטְהָרִין אֶת הַמִּצְוֹרְעִים. וְכֵהֵן
אוֹחִז בְּבִגְדֶיהָ. אִם נִקְרָעוּ נִקְרָעוּ. וְאִם נִפְרָמוּ נִפְרָמוּ. עַד
שֶׁהוּא מְגַלָּה אֶת לְבָהּ. וְסוֹתֵר אֶת שַׁעְרָהּ. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר אִם הָיָה לְבָהּ נָאָה. לֹא הָיָה מְגִלָּהּ. וְאִם הָיָה שַׁעְרָהּ
נָאָה. לֹא הָיָה סוֹתֵרוֹ:

י' הֵיחָתָה מִכֶּסֶה בְּלִבָּנִים. מִכֶּסֶה בְּשַׁחֲזֹרִים. הָיָה עָלֶיהָ
כָּלִי זָהָב וְקַטְלִיאוֹת. נִזְמִים וְטַבָּעוֹת. מַעֲבִירִם מִמֶּנָּה כְּדִי
לְנוֹלָה. וְאַחֵר כֵּךְ מִבִּיא חֶבֶל מִצָּרִי וְקוֹשֵׁר לְמַעְלָה מִדִּדְיָהּ.
וְכָל הַרוֹצֶה לְרֹאוֹת. בָּא לְרֹאוֹת חוּץ מִעֲבָדֶיהָ וְשִׁפְחוֹתֶיהָ.
מִפְּנֵי שֶׁלִּבָּהּ גָּס בָּהֶן. וְכָל הַנָּשִׁים מִתְּרוֹת לְרֹאוֹתָהּ.
שֶׁנֶּאֱמַר וַנּוֹסְרוּ כָּל הַנָּשִׁים וְלֹא תַעֲשִׂינָה כְּזִמְתְּכָנָה:

י' בַּמָּדָה שֶׁאָדָם מוֹדֵד בָּהּ מוֹדֵדִין לוֹ. הִיא קִשְׁטָה אֶת
עַצְמָהּ לַעֲבִירָה. הַמָּקוֹם נוֹלָה. הִיא גִלְתָּה אֶת עַצְמָהּ
לַעֲבִירָה. הַמָּקוֹם גִּלָּה עָלֶיהָ. הִירָדָה הַתְּחִילָה בַּעֲבִירָה
תְּחִלָּה. וְאַחֵר כֵּךְ הַבֶּטֶן. וְשֶׁאֵר כָּל הַגּוֹף לֹא פָּלַט:

ח' שֶׁמִּשּׁוֹן הֵלֵךְ אַחֵר עֵינָיו. לְפִיכֵךְ נִקְרָו פְּלִשְׁתִּים אֶת עֵינָיו.
שֶׁנֶּאֱמַר וַיֵּאֱחָזוּהוּ פְּלִשְׁתִּים וַיִּנְקְרוּ אֶת עֵינָיו. אֲבָשְׁלוּם

נִתְּנָאָה בְּשַׁעְרוֹ לְפִיכָךְ נִתְּלָה בְּשַׁעְרוֹ וּלְפִי שָׁבָא עַל
 עֶשֶׂר פְּלִגְשֵׁי אָבִיו לְפִיכָךְ נִתְּנוּ בּוֹ עֶשֶׂר לְנָבִיאוֹת שֶׁנֶּאֱמַר
 וַיִּסְבוּ עֶשְׂרֵה נְעָרִים נוֹשְׂאֵי כְּלֵי יוֹאֵב וּלְפִי שָׁגָב שְׁלֹשָׁה
 לְבָבוֹת לֵב אָבִיו וְלֵב בֵּית דִּין וְלֵב יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּגָּב
 אֲבִשְׁלוֹם אֶת לֵב אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ נִתְּקְעוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה
 שְׁבָטִים שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקַּח שְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים בְּכַף וַיִּתְּקֵם בְּלֵב
 אֲבִשְׁלוֹם:

ט וְכֵן לַעֲנִין הַטּוֹבָה מְרִים הַמְּתִינָה לְמֹשֶׁה שְׁעָה אַחַת
 שֶׁנֶּאֱמַר וַתִּתְּצַב אַחוֹתָיו מֵרְחוֹק לְפִיכָךְ נִתְּעַכְּבוּ לָהּ
 יִשְׂרָאֵל שְׁבַעַת יָמִים בְּמִדְבָּר שֶׁנֶּאֱמַר וְהָעָם לֹא נָסַע עַד
 הָאֶסֶף מְרִים יוֹסֵף זָכָה לְקַבֹּר אֶת אָבִיו וְאַיִן בְּאַחֲיוֹ גְּדוֹל
 מִמֶּנּוּ שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּעַל יוֹסֵף לְקַבֹּר אֶת אָבִיו וְגוֹמֵר וַיַּעַל עִמּוֹ
 גַּם רָכַב וְגַם פָּרָשִׁים מִי לָנוּ גְּדוֹל מִיוֹסֵף שְׁלֹא נִתְּעַסֵּק
 בּוֹ אֶלָּא מֹשֶׁה מֹשֶׁה זָכָה בְּעֲצָמוֹת יוֹסֵף וְאַיִן בְּיִשְׂרָאֵל
 גְּדוֹל מִמֶּנּוּ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ מִי
 לָנוּ גְּדוֹל מִמֹּשֶׁה שְׁלֹא נִתְּעַסֵּק בּוֹ אֶלָּא הַמָּקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר
 וַיִּקְבֹּר אוֹתוֹ בְּאֶגְיֵא לֹא עַל מֹשֶׁה בְּלִבְדָּא אָמְרוּ אֶלָּא עַל
 כָּל הַצְּדִיקִים שֶׁנֶּאֱמַר וְהִלֵּךְ לִפְנֵיךְ צִדְקָךְ כְּבוֹד יְיָ יִאֲסַפְךָ:

פרק ב

הִיָּה מביא אֶת מִנְחָתָהּ בְּתוֹךְ כְּפִיפָה מִצָּרִית וְנוֹתְנָה
עַל יָדֶיהָ כְּדִי לִיגָעָה כָּל הַמִּנְחוֹת תַּחֲלָתָן וְסוֹפָן
בְּכָלִי שָׂרֵת וְזוֹ תַּחֲלָתָה בְּכַפִּיפָה מִצָּרִית וְסוֹפָה בְּכָלִי
שָׂרֵת כָּל הַמִּנְחוֹת טְעוֹנוֹת שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה וְזוֹ אֵינָה טְעוֹנָה
לֹא שֶׁמֶן וְלֹא לְבוֹנָה כָּל הַמִּנְחוֹת בָּאוֹת מִן הַחֲטִיץ וְזוֹ
בָּאָה מִן הַשְּׁעוּרִין מִנְחַת הָעֹמֶר אֲף עַל פִּי שֶׁבָּאָה מִן
הַשְּׁעוּרִין הִיא הֵיחָד בָּאָה גֶרֶשׁ וְזוֹ בָּאָה קֶמַח רֶבֶן
גְּמָלִיאל אוֹמֵר כָּשֶׁם שֶׁמַּעֲשִׂיהָ מַעֲשֶׂה בְּהֶמָּה כֵּךְ קֶרְבָּנָה
מֵאֵכָל בְּהֶמָּה:

^ב הִיָּה מביא פִּילִי שֶׁל חֶרֶס חֲדָשָׁה וְנוֹתֵן לְתוֹכָהּ חֲצִי לֹזַג
מִמֶּיךָ מִן הַכִּיּוֹר רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר רְבִיעִית כָּשֶׁם שֶׁמֶמַּעַט
בְּכֶתֶב כֵּךְ מִמַּעַט בְּמִים נִכְנָס לְהִיכָל וּפָנָה לִימִינוֹ וּמִקּוֹם
הִיָּה שֵׁם אִמָּה עַל אִמָּה וְטַבְּלָא שֶׁל שִׁישׁ וְטַבְּעַת הֵיחָד
קְבוּעָה בָּהּ וּכְשֶׁהוּא מַגְבִּיָּהּ נוֹטֵל עֹפֶר מִתַּחֲתֶיהָ וְנוֹתֵן
כְּדִי שִׁירָאָה עַל פְּנֵי הַמִּים שֶׁנֶּאֱמַר וּמִן הָעֹפֶר אֲשֶׁר יִהְיֶה
בְּקֶרֶקַע הַמִּשְׁכָּן יִקַּח הַכֹּהֵן וְנָתַן אֶל הַמִּים:

^ג בָּא לוֹ לְכַתּוֹב אֶת הַמְּגִלָּה מֵאִיזָה מְקוֹם הוּא כּוֹתֵב
מֵאֵם לֹא שָׁכַב אִישׁ וְגוֹמֵר וְאֵת כִּי שְׁטִית תַּחַת אִישׁ
וְגוֹמֵר וְאֵינוֹ כּוֹתֵב וְהַשְּׁבִיעַ הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה וְכוֹתֵב יִתֵּן
יְיָ אוֹתָךְ לְאֵלָה וּלְשִׁבְעָה וּבָאוּ הַמִּים הַמְּאֻרָּרִים הָאֵלָה
בְּמַעֲיָד לְצָבוֹת בְּטֶן וּלְנֶפִיל יֶרֶךְ וְאֵינוֹ כּוֹתֵב וְאִמָּרָה

הַאִשָּׁה אָמֵן. אָמֵן. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר לֹא הָיָה מִפְּסִיק. רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר כָּל עֲצָמוֹ אֵינוֹ כּוֹתֵב. אֶלֶּא יִתֵּן יְיָ אוֹתָךְ לְאֵלֶּה
וּלְשִׁבְעָה וְגוֹמֵר. וּבָאוּ הַמֵּיִם הַמְּאָרְרִים הָאֵלֶּה בְּמַעֲיָד
וְגוֹמֵר. וְאֵינוֹ כּוֹתֵב וְאִמְרָה הַאִשָּׁה אָמֵן. אָמֵן:

ד' אֵינוֹ כּוֹתֵב לֹא עַל הַלּוּחַ. וְלֹא עַל הַנִּיר. וְלֹא עַל
הַדְּפִתָּרָא. אֶלֶּא עַל הַמַּגְלָה. שֶׁנֶּאֱמַר בְּסִפְרִי. וְאֵינוֹ כּוֹתֵב
לֹא בְּקוֹמוֹס. וְלֹא בְּקִנְיָנוֹס. וְלֹא בְּכָל דְּבַר שְׂרוּשָׁם אֶלֶּא
בְּדִיּוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר וּמָחָה. כָּתֹב שִׁיכּוֹל לְהַמְּחֹת:

ה' עַל מָה הִיא אוֹמֶרֶת אָמֵן. אָמֵן. אָמֵן עַל הָאֵלֶּה. אָמֵן
עַל הַשְּׁבוּעָה. אָמֵן מֵאִישׁ זֶה. אָמֵן מֵאִישׁ אֲחֵר. אָמֵן שְׁלֹא
שְׁטִיתִי אֲרוּסָה וְנִשְׁוָאָה. וְשׁוֹמֶרֶת יָבָם וּכְנוּסָה. אָמֵן שְׁלֹא
נִטְמָאתִי. וְאִם נִטְמָאתִי יָבֹאוּ בִּי. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר אָמֵן
שְׁלֹא נִטְמָאתִי. אָמֵן שְׁלֹא אֶטְמָא:

ו' הַכֹּל שְׁוִין שְׁאִין מִתְּנָה עִמָּה. לֹא עַל קוֹדֵם שֶׁתִּתְאַרֵס
וְלֹא מֵאַחֵר שֶׁתִּתְגַּרֵּשׁ. נִסְתָּרָה לְאַחֵר וְנִטְמָאת וְאַחֵר כֵּךְ
הַחֲזִירָה. לֹא הָיָה מִתְּנָה עִמָּה. זֶה הַכֹּל לְכָל שֶׁתִּבְעַל וְלֹא
תִּהְיֶה אֲסוּרָה לוֹ. לֹא הָיָה מִתְּנָה עִמָּה:

פרק ג

הָיָה נוֹטֵל אֶת מִנְחָתָהּ מִתּוֹךְ כְּפִיפָה מִצָּרִית וְנוֹתְנָה
לְתוֹךְ כָּלִי שָׂרֵת וְנוֹתְנָה עַל יָדֶיהָ וְכֵהֵן מְנִיחַ אֶת
יָדוֹ מִתַּחְתֶּיהָ וּמְנִיפָה:

^ב הַנִּיף וְהַגִּישׁ קִמְצָן וְהַקְטִיר וְהַשָּׂאָר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים הָיָה
מִשְׁקָה וְאַחֵר כֶּךָ מִקְרִיב אֶת מִנְחָתָהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר
מִקְרִיב אֶת מִנְחָתָה וְאַחֵר כֶּךָ הָיָה מִשְׁקָה שֶׁנֶּאֱמַר וְאַחֵר
יִשְׁקָה אֶת הָאִשָּׁה אֶת הַמֵּים אִם הִשְׁקָה וְאַחֵר כֶּךָ הַקְרִיב
אֶת מִנְחָתָה כְּשֶׁרָה:

^ג עַד שֶׁלֹּא נִמְחָקָה הַמְּגִלָּה אֶמְרָה אֵינִי שׁוֹטָה מְגִלְתָּהּ
נִגְנָזֹת וּמִנְחָתָהּ מִתְּפַזֶּרֶת עַל הַדָּשָׁן וְאִין מְגִלְתָּהּ כְּשֶׁרָה
לְהִשְׁקוֹת בָּהּ שׁוֹטָה אַחֲרֵת נִמְחָקָה הַמְּגִלָּה וְאֶמְרָה
טְמֵאָה אֵינִי הַמֵּים נִשְׁפָּכִין וּמִנְחָתָהּ מִתְּפַזֶּרֶת (עַל הַדָּשָׁן).
נִמְחָקָה הַמְּגִלָּה וְאֶמְרָה אֵינִי שׁוֹטָה מְעַרְעָרִין אוֹתָהּ
וּמִשְׁקִין אוֹתָהּ בַּעַל כְּרָחָה:

^ד אֵינָה מְסַפֶּקֶת לְשִׁתּוֹת עַד שֶׁפָּנְיָהּ מוֹרִיקוֹת וְעֵינֶיהָ
בּוֹלְטוֹת וְהִיא מִתְּמַלְאָה גְדִין וְהֵם אוֹמְרִים הוֹצִיאֶנָּה
(הוֹצִיאֶנָּה) שֶׁלֹּא תִטְמָא אֶת הָעֶזְרָה אִם יֵשׁ לָהּ זְכוּת
הֵיטָהּ תּוֹלָה לָּהּ יֵשׁ זְכוּת תּוֹלָה שָׁנָה אַחַת יֵשׁ זְכוּת תּוֹלָה
שְׁתֵּי שָׁנִים יֵשׁ זְכוּת תּוֹלָה שְׁלֹשׁ שָׁנִים מִכָּאן אָמַר בֶּן
עֲזַאי חֵיב אָדָם לִלְמַד אֶת בֵּיתוֹ תּוֹרָה שֶׁאִם תִּשְׁתָּה תִדְּעַ
שֶׁהַזְכוּת תּוֹלָה לָּהּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר כָּל הַמְּלָמֵד אֶת

בתו תורה. כאלו למדה תפלות. רבי יהושע אומר רוצה
אשה בקב ותפלות. מתשעה קבין ופרישות. הוא היה
אומר חסיד שוטה. ורשע ערום. ואשה פרושה. ומכות
פרושין. הרי אלו מכלי עולם:

ה רבי שמעון אומר אין זכות תולה במים המרים.
ואם אתה אומר הזכות תולה במים המאריים. מדה
אתה את המים בפני כל הנשים השותות. ומוציא אתה
שם רע. על הטהורות ששתו. שאומרים טמאות הן.
אלא שתלתה להן זכות. רבי אומר הזכות תולה במים
המאריים. אינה יולדת ואינה משבחת. אלא מתגונה
והולכת. לסוף היא מתה באותה מיתה:

י נטמאה מנחתה עד שלא קדשה בכלי. הרי היא ככל
המנחות ותפדה. ואם משקדשה בכלי. הרי היא ככל
המנחות ותשרף. ואלו שמנחותיהן נשרפות. האומרת
טמאה אני לך. ושבאו לה עדים שהיא טמאה. והאומרת
איני שותה. ושבבעלה אינו רוצה להשקותה. ושבבעלה בא
עליה בדרך. וכל הנשואות לכהנים. מנחותיהן נשרפות:

י בת ישראל שנשאת לכהן. מנחתה נשרפת. וכהנת
שנשאת לישראל. מנחתה נאכלת. מה בין כהן לכהנת.
מנחת כהנת נאכלת. ומנחת כהן אינה נאכלת. כהנת
מתחללת. ואין כהן מתחלל. כהנת מטמאה למתים. ואין

כֹּהֵן מְטַמֵּא לַמֵּתִים. כֹּהֵן אוֹכֵל בִּקְדָּשֵׁי קֳדָשִׁים. וְאֵין כֹּהֵנָת
אוֹכֵלֶת בִּקְדָּשֵׁי קֳדָשִׁים:

ח מה בין איש לאשה. האיש פורע ופורם. ואין האשה פורעת ופורמת. האיש מדיר את בנו בנזיר. ואין האשה מדרת את בנה בנזיר. האיש מגלח על נזירות אביו. ואין האשה מגלחת על נזירות אביה. האיש מוכר את בתו. ואין האשה מוכרת את בתה. האיש מקדש את בתו. ואין האשה מקדשת את בתה. האיש נסקל ערום. ואין האשה נסקלת ערומה. האיש נתלה. ואין האשה נתלית. האיש נמכר בגנבתו. ואין האשה נמכרת בגנבתה:

פרק ד

אֲרוּסָה וְשׁוֹמֶרֶת יָבָם. לֹא שׁוֹתוֹת וְלֹא נוֹטְלוֹת כְּתוּבָה.
שֶׁנֶּאֱמַר אֲשֶׁר תִּשָּׁטֵה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁה.
פָּרַט לְאֲרוּסָה וְשׁוֹמֶרֶת יָבָם. אֶלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל. גְּרוּשָׁה
וְחִלּוּצָה לְכֹהֵן הַדְּיוֹט. מִמְּזוֹרָה וּנְתִינָה לְיִשְׂרָאֵל. וּבֵת
יִשְׂרָאֵל לְמִמְזָר וּלְנִתִּין. לֹא שׁוֹתוֹת וְלֹא נוֹטְלוֹת כְּתוּבָה:

ב וְאֵלוֹ לֹא שׁוֹתוֹת וְלֹא נוֹטְלוֹת כְּתוּבָה. הָאוֹמֶרֶת טְמֵאָה
אֲנִי (לָד). וְשָׁבְאוּ לָהּ עֲדִים שֶׁהִיא טְמֵאָה. וְהָאוֹמֶרֶת אֲנִי
שׁוֹתָה. וְשָׁבְעָלָה אִינוּ רוֹצֶה לְהִשְׁקוּתָהּ. וְשָׁבְעָלָה בָּא
עָלֶיהָ בַּדֶּרֶךְ. נוֹטְלַת כְּתוּבָתָהּ וְלֹא שׁוֹתָהּ. מֵתוּ בַּעֲלֶיהָ
עַד שֶׁלֹּא שָׁתוּ. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים נוֹטְלוֹת כְּתוּבָה וְלֹא

שׁוֹתוֹת. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים לֹא שׁוֹתוֹת וְלֹא נוֹטְלוֹת
בְּתוֹבָה:

^ג מֵעֲבַרְתָּ חֲבִירוֹ וּמִיִּנְקַת חֲבִירוֹ. לֹא שׁוֹתָה וְלֹא נוֹטְלָתָ
בְּתוֹבָה. דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים יָכוֹל הוּא
לְהַפְרִישָׁהּ. וּלְהַחֲזִירָהּ לְאַחַר זְמַן. אִילוּגִית וּזְקָנָה וְשֹׁאִינָה
רְאוּיָה לִלְדוֹ. לֹא שׁוֹתוֹת וְלֹא נוֹטְלוֹת בְּתוֹבָה. רַבִּי אֶלְעִזָּר
אוֹמֵר יָכוֹל הוּא לִישָׂא אִשָּׁה אַחֶרֶת. וּלְפָרוֹת וּלְרַבּוֹת
הֵימָנָה. וּשְׂאֵר כָּל הַנָּשִׁים אוֹ שׁוֹתוֹת אוֹ לֹא נוֹטְלוֹת
בְּתוֹבָה:

^ד אִשֶּׁת כַּהֵן שׁוֹתָה. וּמִתְּרַת לְבַעֲלָהּ. אִשֶּׁת סָרִיס שׁוֹתָה.
עַל יְדֵי כָּל הָעֲרִיּוֹת מְקַנֵּין. חוּץ מִן הַקָּטָן. וּמִמֵּי שֹׁאִינוֹ אִישׁ:
^ה וְאֵלּוּ שְׁבִית דִּין מְקַנֵּין לָהֶן. מִי שֶׁנִּתְחַרֵּשׁ בַּעֲלָהּ. אוֹ
נִשְׁתַּטָּה. אוֹ שֶׁהָיָה חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֶסְוָרִין. לֹא לְהִשְׁקוּתָהּ
אָמְרוּ אֶלָּא לְפֻסְלָהּ מִכְּתוּבָתָהּ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר אֵף
לְהִשְׁקוּתָהּ. לְכַשְׁיֵצָא בַּעֲלָהּ מִבֵּית הָאֶסְוָרִין יִשְׁקָנָה:

פרק ה

כֵּשֶׁם שֶׁהַמִּים בּוֹדְקִין אוֹתָהּ כִּדְּהַמִּים בּוֹדְקִין אוֹתוֹ.
 שְׁנֵאֲמַר וּבָאוּ וּבָאוּ כֵּשֶׁם שֶׁאֲסוּרָה לִבְעַל כִּדְּ
 אֲסוּרָה לִבְעַל. שְׁנֵאֲמַר נִטְמָא וְנִטְמָא. דְּבַר רַבִּי
 עֲקִיבָא. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כִּדְּהִי דוֹרֵשׁ זִכְרָה בֶּן הַקָּצֵב.
 רַבִּי אוֹמֵר שְׁנֵי פְעָמִים הָאֲמוֹרִים בִּפְרָשָׁה. אִם נִטְמָא
 נִטְמָא. אֶחָד לִבְעַל. וְאֶחָד לִבְעַל:

בּוֹ בִּיּוֹם דְּרֵשׁ רַבִּי עֲקִיבָא וְכָל כָּלִי חֶרֶשׁ אֲשֶׁר יָפֹל
 מֵהֶם אֶל תּוֹכּוֹ. כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכּוֹ יִטְמָא. אִינוּ אוֹמֵר טָמֵא.
 אֶלָּא יִטְמָא. לִטְמָא אֲחֵרִים. לִמַּד עַל כָּכָר שְׁנֵי שְׁמִטָּמָא
 אֶת הַשְּׁלִישִׁי. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מִי יִגְלֶה עֶפֶר מֵעֵינָיו רֶבֶן
 יוֹחָנָן בֶּן זִכְאִי. שֶׁהֵיטָא אוֹמֵר. עֲתִיד דּוֹר אַחֵר לְטִהַר כָּכָר
 שְׁלִישִׁי. שְׁאִין לוֹ מִקְרָא מִן הַתּוֹרָה שֶׁהוּא טָמֵא. וְהֵלֵא
 עֲקִיבָא תְּלִמִּידָד. מִבֵּיא לוֹ מִקְרָא מִן הַתּוֹרָה שֶׁהוּא טָמֵא.
 שְׁנֵאֲמַר כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכּוֹ יִטְמָא:

גּוֹ בִּיּוֹם דְּרֵשׁ רַבִּי עֲקִיבָא. וּמִדּוֹתֶם מַחוּץ לְעִיר אֶת
 פֶּאֶת קִדְמָה אֶלְפִים בָּאֲמָה וְגוֹמֵר. וּמִקְרָא אַחֵר אוֹמֵר
 מִקִּיר הָעִיר וְחוּצָה אֶלֶף אֲמָה סָבִיב. אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר
 אֶלֶף אֲמָה שְׁכָבֵר נֶאֱמַר אֶלְפִים אֲמָה. וְאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר
 אֶלְפִים אֲמָה שְׁכָבֵר נֶאֱמַר אֶלֶף אֲמָה. הָא כִּי־צִד. אֶלֶף
 אֲמָה מִגֶּרֶשׁ וְאֶלְפִים אֲמָה תְּחוּם שַׁבָּת. רַבִּי אֶלְעִזָּר בֶּנוֹ

שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי אוֹמֵר. אֶלֶף אִמָּה מִגֶּרֶשׁ. וְאַלְפִים
אִמָּה שְׂדוֹת וּכְרָמִים:

ד' בּוֹ בַּיּוֹם דָּרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָא אֲזִי יֵשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לֵי יִיאָמְרוּ לֵאמֹר. שְׂאִין תִּלְמוּד לֹמֵר
לֵאמֹר. וּמָה תִּלְמוּד לֹמֵר לֵאמֹר. מְלָמֵד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל
עוֹנִין אַחֲרָיו שֶׁל מֹשֶׁה עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר. כְּקוֹרְאִין אֶת
הַהֵלֵל. אֲשִׁירָה לֵי כִי גָאָה גָאָה. לְכֹךְ נֶאֱמַר לֵאמֹר. רַבִּי
נִחְמֶיהָ אוֹמֵר כְּקוֹרְאִין אֶת שְׁמֵעַ. וְלֹא כְּקוֹרְאִין אֶת הַהֵלֵל:

ה' בּוֹ בַּיּוֹם דָּרַשׁ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן הוֹרְקָנוֹס לֹא עָבַד אֵיזֹב אֶת
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲלֵא מֵאַהֲבָה. שְׁנֵאֲמַר הֵן יִקְטִלְנִי לוֹ
אֵיחֹל. וְעַדִּין הַדָּבָר שְׁקוּל. לוֹ אֲנִי מְצַפֶּה. אוֹ אֲנִי מְצַפֶּה.
תִּלְמוּד לֹמֵר עַד אֲגֻעַ לֹא אֶסִּיר תּוֹמָתִי מִמֶּנִּי. מְלָמֵד
שְׁמֵאֲהָבָה עָשָׂה. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מִי יִגְלֶה עֲפָר מֵעֵינַיִךְ
רִבֵּן יוֹחֲנָן בֶּן זִפְאִי. שֶׁהֵייתָ דוֹרֵשׁ כָּל יָמֶיךָ שְׁלֹא עָבַד
אֵיזֹב אֶת הַמָּקוֹם אֲלֵא מִירָאָה. שְׁנֵאֲמַר אִישׁ תָּם וְיִשָּׁר
יֵרָא אֱלֹהִים וְסָר מִרָע. וְהֵלֵא יְהוֹשֻׁעַ תִּלְמִיד תִּלְמִידֶיךָ לִמַּד
שְׁמֵאֲהָבָה עָשָׂה:

פרק ו

מִי שֶׁקָּנָא לְאִשְׁתּוֹ וְנִסְתָּרָהּ אֶפִּילוּ שָׁמַע מֵעוֹף הַפּוֹרֶחַ.
יֹצִיא וַיִּתֵּן כְּתוּבָה דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
אוֹמֵר עַד שִׁישְׂאוּ וַיִּתְּנוּ בָּהּ מוֹזְרוֹת בִּלְבָנָה:

^ב אָמַר עַד אֶחָד אָנִי רְאִיתִיהָ שְׁנִטְמַאת לֹא הָיְתָה שׁוֹתָה.
וְלֹא עוֹד אֶלָּא אֶפִּילוּ עֶבֶד אֶפִּילוּ שִׁפְחָה הָרִי אֵלּוּ נְאֻמִּין
אֶף לְפוֹסְלָה מִכְּתוּבָתָהּ חֲמוּתָה וְצָרְתָה וַיִּבְמַתָּה וּבֵת
בְּעָלָה הָרִי אֵלּוּ נְאֻמֹּת וְלֹא לְפוֹסְלָה מִכְּתוּבָתָה אֶלָּא
שֶׁלֹּא תִשְׁתָּה:

^ג שֶׁהָיָה בְּדִין וּמָה אִם עֵדוֹת רֵאשׁוֹנָה שָׂאִין אוֹסְרֶתָה
אֶסּוּר עוֹלָם אֵינָה מִתְקַיֶּמֶת בְּפָחוֹת מִשְׁנַיִם עֵדוֹת
אַחֲרוֹנָה שְׂאוֹסְרֶתָה אֶסּוּר עוֹלָם אֵינּוּ דִּין שֶׁלֹּא תִתְקַיֵּם
בְּפָחוֹת מִשְׁנַיִם תִּלְמוּד לֹמֵר וְעַד אֵין בָּהּ כָּל עֵדוֹת שִׁישׁ
בָּהּ קָל וְחֹמֶר לְעֵדוֹת הָרֵאשׁוֹנָה מַעֲתָהּ וּמָה אִם עֵדוֹת
אַחֲרוֹנָה שְׂאוֹסְרֶתָה אֶסּוּר עוֹלָם הָרִי הִיא מִתְקַיֶּמֶת
בְּעַד אֶחָד עֵדוֹת הָרֵאשׁוֹנָה שָׂאִין אוֹסְרֶתָה אֶסּוּר עוֹלָם
אֵינּוּ דִּין שֶׁתִּתְקַיֵּם בְּעַד אֶחָד תִּלְמוּד לֹמֵר כִּי מִצָּא בָּהּ
עֲרוֹת דְּבָר וּלְהֵלֵךְ הוּא אוֹמֵר עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים יָקוּם דְּבָר.
מָה דְּבָר הָאֶמּוּר לְהֵלֵךְ עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים אֶף כָּאֵן עַל פִּי
שְׁנַיִם עֵדִים:

^ד עַד אוֹמֵר נְטִמַּאת וְעַד אוֹמֵר לֹא נְטִמַּאת אִשָּׁה אוֹמֶרֶת
נְטִמַּאת וְאִשָּׁה אוֹמֶרֶת לֹא נְטִמַּאת הָיְתָה שׁוֹתָה אֶחָד

אומר נטמאת ושנים אומרים לא נטמאת היתה שוטה.
שנים אומרים נטמאת ואחד אומר לא נטמאת לא
היתה שוטה:

פרק ז

אלו נאמרין בכל לשון פרשת סוטה וודוי מעשר.
קריאת שמע ותפלה וברכת המזון ושבועת
העדות ושבועת הפקדון:

ב ואלו נאמרין בלשון הקדש מקרא בכורים וחליצה.
ברכות וקללות ברכת כהנים וברכות כהן גדול ופרשת
המלך ופרשת עגלה ערופה ומשוח מלחמה בשעה
שמדבר אל העם:

ג מקרא בכורים כיצד וענית ואמרת לפני יי אלהיך.
ולהלן הוא אומר וענו הלויים ואמרו מה (עניה האמורה)
להלן בלשון הקדש אף כאן בלשון הקדש:

ד חליצה כיצד וענתה ואמרה ולהלן הוא אומר וענו
הלויים ואמרו מה עניה האמורה להלן בלשון הקדש.
אף כאן בלשון הקדש רבי יהודה אומר וענתה ואמרה
ככה עד שתאמר בלשון הזה:

ה ברכות וקללות כיצד כיון שעברו ישראל את הירדן.
ובאו אל הר גרזים ואל הר עיבל שבשמרון שבצד שכם.
שבאצל אלוני מורה שנאמר הלא המה בעבר הירדן

וגומר. ולהלן הוא אומר ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם. עד אלון מורה. מה אלון מורה האמור להלן שכם. אף אלון מורה האמור כאן שכם. עשה שבטים עלו לראש הר גרזים. ועשה שבטים עלו לראש הר עיבל. והכהנים והלויים והארוזן עומדים למטה באמצע. הכהנים מקיפין את הארוזן. והלויים את הכהנים. וכל ישראל מבאן ומכאן. שנאמר וכל ישראל וזקניו ושוטריו ושופטיו עומדים מזה ומזה לארוזן וגומר. הפכו פניהם כלפי הר גרזים. ופתחו בברכה ברוך האיש אשר לא יעשה פסל ומסכה. ואלו ואלו עוזין אמן. הפכו פניהם כלפי הר עיבל. ופתחו בקללה ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה. ואלו ואלו עוזין אמן. עד שגומרים ברכות וקללות. ואחר כך הביאו את האבנים. ובנו את המזבח וסדוהו בסיד. וכתבו עליו את דברי התורה בשבטים לשון. שנאמר באר היטב. ונטלו את האבנים ובאו ולנו במקומן:

¹ ברכת כהנים כיצד. במדינה אומרים אותה שלש ברכות. ובמקדש ברכה אחת. במקדש אומר את השם ככתבו. ובמדינה בכנויו. במדינה כהנים נושאים את ידיהן כנגד כתפיהן. ובמקדש על גבי ראשיהן. חוץ מכהן גדול שאינו מגביה את ידיו למעלה מן הציץ. רבי יהודה אומר אף כהן גדול מגביה את ידיו למעלה מן הציץ. שנאמר וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם:

י ברכות כהן גדול כיצד חזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת וראש הכנסת נותנו לסגן והסגן נותנו לכהן גדול וכהן גדול עומד ומקבל (וקורא עומד) וקורא אחרי מות ואף בעשור וגולל את התורה ומניחה בחיקו ואומר יותר ממה שקריתי לפניכם כתוב כאן ובעשור שבחומש הפקדים קורא על פה ומברך עליה שמנה ברכות על התורה ועל העבודה ועל ההודיה ועל מחילת העון ועל המקדש ועל ישראל ועל הכהנים ועל שאר התפלה:

ח פירשת המלך כיצד מוצאי יום טוב הראשון של חג בשמיני במוצאי שביעית עושין לו בימה של עץ בעזרה והוא יושב עליה שנאמר מקץ שבע שנים במועד וגומר חזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת וראש הכנסת נותנו לסגן והסגן (נותנו) לכהן גדול וכהן גדול נותנו למלך והמלך עומד ומקבל וקורא יושב אגריפס המלך עמד וקבל וקרא עומד ושבחוהו חכמים וכשהגיע ללא תוכל לתת עליך איש נכרי זלגו עיניו דמעות אמרו לו אל תתירא אגריפס אחינו אתה אחינו אתה (אחינו אתה) וקורא מתחלת אלה הדברים עד שמע ושמע והיה אם שמע עשר תעשר כי תכלה לעשר ופירשת המלך וברכות וקללות עד שגומר כל הפרשה ברכות שכהן גדול מברך אותן המלך מברך אותן אלא שנותן של רגלים תחת מחילת העון:

פרק ח

מְשֻׁנַּח מִלְחָמָה בְּשָׁעָה שֶׁמַּדְבֵּר אֶל הָעָם בְּלִשׁוֹן
הַקֹּדֶשׁ הִיא מְדַבֵּר. שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה בְּקִרְבְּכֶם אֶל
הַמִּלְחָמָה וְנִגַּשׁ הַכֹּהֵן. זֶה כֹּהֵן מְשֻׁנַּח מִלְחָמָה. וְדַבֵּר אֶל
הָעָם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְאֹמֵר עֲלֵיהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר.
עַל אוֹיְבֵיכֶם וְלֹא עַל אַחֵיכֶם. לֹא יְהוּדָה עַל שְׁמַעוֹן.
וְלֹא שְׁמַעוֹן עַל בְּנִימִין. שְׁאֵם תִּפְּלוּ בִידֵם יִרְחֲמוּ עֲלֵיכֶם.
כִּמָּה שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְוּמוּ הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְּשֵׁמוֹת וַיַּחֲזִיקוּ
בַשְּׂבִיָּה וְכָל מַעֲרֻמֵּיהֶם הִלְבִּישׁוּ מִן הַשָּׁלָל. וַיִּלְבִּישׁוּם
וַיַּגְדִּילוּם וַיַּאֲכִילוּם וַיִּשְׁקוּם וַיְסַכּוּם וַיַּנְהִילוּם בְּחִמּוּרִים
לְכָל כּוֹזֵל. וַיָּבִיאוּם יְרִיחוֹ עִיר הַתְּמָרִים אֲצֵל אַחֵיהֶם.
וַיָּשׁוּבוּ שׁוֹמְרוֹן. עַל אוֹיְבֵיכֶם אַתֶּם הוֹלְכִים שְׁאֵם תִּפְּלוּ
בִידֵם אֵין מִרְחָמִים עֲלֵיכֶם. אֵל יֵרֶךְ לְבַבְכֶם. אֵל תִּירָאוּ
וְאֵל תַּחֲפוּזוּ וְגוֹמֵר. אֵל יֵרֶךְ לְבַבְכֶם. מִפְּנֵי צַהֲלַת סוֹסִים.
וְצַחְצוּחַ חֲרָבוֹת. אֵל תִּירָאוּ מִפְּנֵי הַגָּפֶת תִּרְסִין. וְשִׁפְעַת
הַקֶּלְגָּסִין. אֵל תַּחֲפוּזוּ. מִקּוֹל הַקֶּרְנוֹת. אֵל תַּעֲרֹצוּ. מִפְּנֵי קוֹל
צְרוּחוֹת. כִּי יִי אֱלֹהֵיכֶם הַהוּלֵךְ עִמָּכֶם. הֵן בָּאִין בְּנִצְחוֹנוֹ שֶׁל
בָּשָׂר וְדָם. וְאַתֶּם בָּאִים בְּנִצְחוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם. פְּלִשְׁתִּים בָּאוּ
בְּנִצְחוֹנוֹ שֶׁל גְּלִית. מָה הָיָה סוּפוֹ לְסוּף נָפַל בַּחֲרָב (וְהֵם)
נָפְלוּ עִמּוֹ. בְּנֵי עֵמּוֹן בָּאוּ בְּנִצְחוֹנוֹ שֶׁל שׁוּבָד. מָה הָיָה סוּפוֹ
לְסוּף נָפַל בַּחֲרָב. וְהֵם נָפְלוּ עִמּוֹ. (אָבֵל) אַתֶּם אֵי אַתֶּם
כֵּן. כִּי יִי אֱלֹהֵיכֶם הַהוּלֵךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֶם וְגוֹמֵר. זֶה
מַחֲנֶה הָאָרוֹן:

^ב וְדָבְרוּ הַשּׁוֹטְרִים אֶל הָעָם לֵאמֹר מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בֵּית חֲדָשׁ וְלֹא חָנְכוּ יָלְדָּ וַיָּשׁוּב לְבֵיתוֹ וְגוֹמֵר אֶחָד הַבּוֹנֶה בֵּית הַתְּבִין בֵּית הַבֶּקֶר בֵּית הָעֵצִים בֵּית הָאוֹצְרוֹת אֶחָד הַבּוֹנֶה וְאֶחָד הַלּוֹקַח וְאֶחָד הַיּוֹרֵשׁ וְאֶחָד שֹׁנֵת לֹא מִתְּנָה וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר נָטַע כָּרֶם וְלֹא חָלְלוּ וְגוֹמֵר אֶחָד הַנוֹטֵעַ הַכָּרֶם וְאֶחָד הַנוֹטֵעַ חֲמֶשֶׁת אֵילָנֵי מֶאֱכָל וְאֶפִּילוּ מִחֲמֶשֶׁת מִיָּנִין אֶחָד הַנוֹטֵעַ וְאֶחָד הַמְּבַרֵּךְ וְאֶחָד הַמְּכַרֵּב וְאֶחָד הַלּוֹקַח וְאֶחָד הַיּוֹרֵשׁ וְאֶחָד שֹׁנֵת לֹא מִתְּנָה וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר אָרַשׁ אִשָּׁה וְגוֹמֵר אֶחָד הַמְּאַרֵּס אֶת הַבֵּתוּלָה וְאֶחָד הַמְּאַרֵּס אֶת הָאֵלְמָנָה אֶפִּילוּ שׁוֹמֵרֵת יָבָם וְאֶפִּילוּ שְׁמַע שְׁמַת אַחִיו בַּמִּלְחָמָה חֹזֵר וּבָא לוֹ כָּל אֵלוֹ שׁוֹמְעִים דְּבָרֵי כֹהֵן מַעֲוָרֵי הַמִּלְחָמָה וְחוֹזְרִין וּמִסְפִּיקִין מֵיָּם וּמִזֶּן וּמִתְקַנִּין אֶת הַדְּרָכִים:

^ג וְאֵלּוֹ שְׁאִינָן חוֹזְרִין הַבּוֹנֶה בֵּית שַׁעַר אֶכְסָדְרָה וּמִרְפֶּסֶת הַנוֹטֵעַ אַרְבָּעָה אֵילָנֵי מֶאֱכָל וְחֲמֶשֶׁת אֵילָנֵי סָרֶק הַמְּחֹזֵר אֶת גְּרוּשָׁתוֹ אֵלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל גְּרוּשָׁה וְחִלּוּצָה לְכֹהֵן הַדְּיוּט מִמְּזֻזָּה וְנִתְּנָה לְיִשְׂרָאֵל בֵּת יִשְׂרָאֵל לְמִמְזֹר וּלְנִתְּנִין לֹא הָיָה חוֹזֵר רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אִף הַבּוֹנֶה בֵּית עַל מְכוּנּוֹ לֹא הָיָה חוֹזֵר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אִף הַבּוֹנֶה בֵּית לְבָנִים בְּשָׂרוֹן לֹא הָיָה חוֹזֵר:

^ד וְאֵלּוֹ שְׁאִין זִזִּין מִמְּקוֹמָן בָּנָה בֵּית וְחָנְכוּ נָטַע כָּרֶם וְחָלְלוּ הַנוֹשֵׂא אֶת אֲרוּסָתוֹ הַכוֹנֵס אֶת יְבִמָּתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת לְבֵיתוֹ זֶה בֵּיתוֹ יִהְיֶה זֶה

כִּרְמוֹ. וְשִׁמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ. זוֹ אִשְׁתּוֹ. אֲשֶׁר לָקַח לְהִבְיֹא
אֶת יְבִמְתּוֹ. אֵינָן מִסְפִּיקִין (לָהֶם) מִים וּמִזֶּזֶן. וְאֵינָן מְתַקְנִין
אֶת הַדְּרָכִים:

ה' וַיִּסְפוּ הַשּׁוֹטְרִים לְדַבֵּר אֶל הָעָם וְגוֹמֵר. רַבִּי עֲקִיבָא
אוֹמֵר הִירָא וְרַדְּ הַלֵּבב כַּמְשָׁמְעוּ. שְׂאִינוּ יָכוֹל לַעֲמֹד
בְּקִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה וְלִרְאוֹת חֶרֶב שְׁלוֹפָה. רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי
אוֹמֵר הִירָא וְרַדְּ הַלֵּבב זֶהוּ הַמַּתִּירָא מִן הָעֲבִירוֹת שֶׁבִּידּוֹ.
לְפִיכֵךְ תִּלְתֶּה לֹּז הַתּוֹרָה אֶת כָּל אֵלּוּ שֶׁיַּחֲזֹר בַּגִּלְלָן.
רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר אֶלְמָנָה לִכְהֵן גָּדוֹל. גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה לִכְהֵן
הַדְּיוֹט. מִמְּזֻרָּת וּנְתִינָה לְיִשְׂרָאֵל. בֵּת יִשְׂרָאֵל לְמַמְזֵר
וּלְנִתִּין. הֵרִי הוּא הִירָא וְרַדְּ הַלֵּבב:

י' וְהָיָה כְּכֹלֹת הַשּׁוֹטְרִים לְדַבֵּר אֶל הָעָם. וּפָקְדוֹ שָׂרִי
צְבָאוֹת בְּרֹאשׁ הָעָם. וּבַעֲקָבוֹ שֶׁל עִם מַעֲמִידִין זְקִיפִין
לְפָנֵיהֶם. וְאַחֲרֵים מֵאַחֲזֹרֵיהֶם. וּכְשִׁילִין שֶׁל בְּרִזָּל בִּידֵיהֶן.
וְכָל הַמִּבְקֵשׁ לַחֲזֹר הָרְשׁוֹת בִּידָם לְקַפֵּחַ אֶת שׁוֹקֵיו.
שֶׁתַּחֲלַת גִּיסָה נִפְלָה. שֶׁנֶּאֱמַר נָס יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי פְלִשְׁתִּים.
וְגַם מִגִּפָּה גְדוֹלָה הָיְתָה בָּעָם. וְלַהֲלֹן הוּא אוֹמֵר וַיִּנּוֹסוּ
אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל מִפָּנֵי פְלִשְׁתִּים וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים וְגוֹמֵר:

י' בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמִלְחָמַת הָרְשׁוֹת. אֲבָל בְּמִלְחָמַת
מִצְוָה. הַכֹּל יוֹצְאִים אֶפִּילוֹ חֶתֶן מִחֲדָרוֹ וְכֹלָה מִחֻפְתָּהּ.
אִמֵּר רַבִּי יְהוּדָה בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמִלְחָמַת מִצְוָה.

אבל במלחמת חובה הכל יוצאין אפילו חתן מחדרו וכלה
מחפתה:

פרק ט

עגלה ערופה בלשון הקדש. שנאמר כי ימצא חלל
באדמה ויצאו זקניו ושפטיה שלושה מבית דין
הגדול שבירושלים היו יוצאין. רבי יהודה אומר חמשה.
שנאמר זקניו שנים ושופטיה שנים ואין בית דין שקול
מוסיפין עליהם עוד אחד:

^ב נמצא טמון בגל או תלוי באילן או צף על פני המים.
לא היו עורפין. שנאמר באדמה ולא טמון בגל. נופל ולא
תלוי באילן. בשדה ולא צף על פני המים. נמצא סמוך
לספר או לעיר שרבה גוים או לעיר שאין בה בית דין
לא היו עורפין. אין מודדין אלא מעיר שיש בה בית דין.
נמצא מכון בין שתי עירות. שתיהן מביאות שתי עגלות.
דברי רבי אליעזר. (וחכמים אומרים עיר אחת מביאה
עגלה ערופה ואין שתי עירות מביאות שתי עגלות) ואין
ירושלים מביאה עגלה ערופה:

^ג נמצא ראשו במקום אחד. וגופו במקום אחר מוליכין
הראש אצל הגוף. דברי רבי אליעזר. רבי עקיבא אומר
הגוף אצל הראש:

י מאין היו מוֹדִדִין רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מִטְבוּרוֹ רַבִּי עֲקִיבָא
אוֹמֵר מִחוּטְמוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר מִמָּקוֹם
שֶׁנֶּעֱשָׂה חָלָל מִצְוָאוֹ:

ה נִפְטְרוּ זִקְנֵי יְרוּשָׁלַיִם וְהִלְכוּ לָהֶן זִקְנֵי אוֹתָהּ הָעִיר
מִבֵּי־אֵין עֲגֻלַת בָּקָר אֲשֶׁר לֹא עֶבֶד בָּהּ אֲשֶׁר לֹא מִשְׁכָּה
בְּעוֹל וְאֵין הַמוֹם פּוֹסֵל בָּהּ וּמוֹרִידִים אוֹתָהּ לְנַחֵל אֵיתָן
וְאֵיתָן כִּמְשֻׁמְעוֹ קָשָׁה אַף עַל פִּי שְׂאִינוֹ אֵיתָן כֶּשֶׁר
וְעוֹרְפִין אוֹתָהּ בְּקוֹפִיץ מֵאַחֲרֶיהָ וּמְקוֹמָהּ אֲסוּר מִלְזוּרְעַ
וּמִלְעֲבוֹד וּמוֹתֵר לְסָרוֹק שֵׁם פִּשְׁתָּן וּלְנֹקֶר שֵׁם אַבְנִים:

י זִקְנֵי אוֹתָהּ הָעִיר רוֹחֲצִין אֶת יְדֵיהֶן בְּמִים בְּמָקוֹם
עֲרִיפְתָּהּ שֶׁל עֲגֻלָּה וְאוֹמְרִים יְדֵינוֹ לֹא שָׁפְכוּ אֶת הַדָּם
הַזֶּה וְעֵינֵינוֹ לֹא רָאוּ וְכִי עַל דַּעְתָּנוּ עָלְתָהּ שְׁזַקְנֵי בֵּית
דִּין שׁוֹפְכֵי דָמִים הֵן אֵלָּא שְׁלֹא בָּא לְיַדֵּינוּ וּפְטַרְנוּהוּ
בְּלֹא מִזּוֹן וְלֹא רָאִינוּהוּ וְהִנַּחְנוּהוּ (בְּלֹא לִוְיָהּ) וְהִכְהִנִּים
אוֹמְרִים כִּפּוּר לַעֲמֹד יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פָּדִיתָ יִי וְאַל תִּתֵּן דָּם
נָקִי בְּקֶרֶב עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ צָרִיכִים לִזְמֹר וְנִכְפַּר לָהֶם
הַדָּם אֵלָּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מִבְּשָׂרָתָן אֵימָתִי שֶׁתַּעֲשׂוּ כָכָה
הַדָּם מִתְכַּפֵּר לָהֶם:

י נִמְצָא הַהוֹרֵג עַד שֶׁלֹּא נִעְרְפָה הָעֲגֻלָּה תֵּצֵא וְתִרְעָה
בְּעֶדְרִי מִשְׁנַעְרְפָה הָעֲגֻלָּה תִּקְבֵּר בְּמָקוֹמָהּ שֶׁעַל סֶפֶק
בָּאָה מִתְחַלְתָּה כִּפְרָה סֶפְקָה וְהִלְכָה לָהּ נִעְרְפָה הָעֲגֻלָּה
וְאַחֵר כִּד נִמְצָא הַהוֹרֵג הָרִי זֶה יִהְרֵג:

ח עד אחד אומר ראיתי את ההורג ועד אחד אומר לא ראיתי. אשה אומרת ראיתי. ואשה אומרת לא ראיתי. היו עורפין. עד אחד אומר ראיתי. ושנים אומרים לא ראיתי. היו עורפין. שנים אומרים ראינו. ואחד אומר להן לא ראיתם. לא היו עורפין:

ט משרבו הרצחנים בטלה עגלה ערופה. משבא אלעזר בן דינאי ותחינה בן פרישה. (בן פרישה) היה נקרא. חזרו לקרותו בן הרצחן. משרבו המנאפים. פסקו המים המרים. ורבן יוחנן בן זכאי הפסיקו. שנאמר לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה ועל כלותיכם כי תנאפנה כי הם וגומר. משמת יוסי בן יעזר איש צרידה. יוסי בן (יוחנן) איש ירושלים. בטלו האשכולות. שנאמר אין אשכול לאכול בכורה אותה נפשי:

י יוחנן כהן גדול העביר הודית המעשר. אף הוא בטל את המעוררין ואת הנוקפין. עד ימיו היה פטיש מכה בירושלים. ובימיו אין אדם צריך לשאול על הדמאי:

יא משבטלה סנהדרין בטל השיר מבית המשתאות. שנאמר בשיר לא ישתו יין וגומר:

יב משמתו גביאים הראשונים. בטלו אורים ותמים. משחרב בית המקדש בטל השמיר. ונפת צופים. ופסקו אנשי אמנה. שנאמר הושיעה יי כי גמר חסיד וגומר. רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי יהושע. מיום

שְׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֵין יוֹם שָׁאִין בּוֹ קָלְלָהּ. וְלֹא יֵרֵד
הַטֵּל לְבָרְכָהּ. וְנִטְלָ טַעַם הַפִּירוֹת. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר אֵף נִטְלָ
שֶׁמֶן הַפִּירוֹת:

י" רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר אֹמֵר הִטְהָרָה נִטְלָה אֶת הַטַּעַם
וְאֶת הָרִיחַ. הַמַּעֲשֵׂרוֹת נִטְלוּ אֶת שֶׁמֶן הַדָּגָן. (וְחֻכָּמִים
אֹמְרִים הַזֵּנוֹת וְהַכֹּשְׁפִים כָּלוּ אֶת הַכֹּל):

י" בַּפּוֹלְמוֹס שֶׁל אֶסְפָּסִינוֹס גָּזְרוּ עַל עֲטָרוֹת חֲתָנִים וְעַל
הָאִירוֹס. בַּפּוֹלְמוֹס שֶׁל טִיטוֹס גָּזְרוּ עַל עֲטָרוֹת בָּלוֹת.
וְשֶׁלֹא יִלְמַד אָדָם אֶת בְּנוֹ יוֹנִית. בַּפּוֹלְמוֹס הָאֲחֵרוֹן. גָּזְרוּ
שֶׁלֹא תֵצֵא הַכֹּלָה בְּאֶפְרָיוֹן בְּתוֹךְ הָעִיר. וְרַבּוֹתֵינוּ הִתִּירוּ
שֶׁתֵּצֵא הַכֹּלָה בְּאֶפְרָיוֹן בְּתוֹךְ הָעִיר:

טו' מִשְׁמַת רַבִּי מֵאִיר בִּטְלוּ מוֹשְׁלֵי מְשָׁלִים. מִשְׁמַת בֶּן עֲזָאִי
בִּטְלוּ הַשְׁקָדָנִים. מִשְׁמַת בֶּן זֹמָא בִּטְלוּ הַדִּרְשָׁנִים. מִשְׁמַת
רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פָּסְקָה טוֹבָה מִן הָעוֹלָם. מִשְׁמַת רַבֶּן שִׁמְעוֹן
בֶּן גַּמְלִיאֵל בָּא גּוֹבָאִי. וְרַבּוֹ צָרוֹת. מִשְׁמַת רַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּן
עֲזָרְיָה פָּסַק הָעֶשֶׂר מִן הַחֻכָּמִים. מִשְׁמַת רַבִּי עֲקִיבָא בִּטְלָ
כְּבוֹד הַתּוֹרָה. מִשְׁמַת רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא בִּטְלוּ אֲנָשִׁי
מַעֲשֵׂה. מִשְׁמַת רַבִּי יוֹסִי קִטְנוּטָא פָּסְקוּ חֲסִידִים וְלָמָּה
נִקְרָא שְׁמוֹ קִטְנוּטָא. שֶׁהָיָה קִטְנוּטָן שֶׁל חֲסִידִים. מִשְׁמַת
רַבֶּן יוֹחָנָן בֶּן זִכְאִי בִּטְלָ זִיו הַחֻכָּמָה. מִשְׁמַת רַבֶּן גַּמְלִיאֵל
הַזֶּקֶן בִּטְלָ כְבוֹד הַתּוֹרָה. וּמִתָּה טְהָרָה וּפְרִישוֹת. מִשְׁמַת

רבי ישמעאל בן פאבי בטל זיו הכהנה. משמת רבי בטלה
עונה ויראת חטא:

בריייתא

רבי פינחס בן יאיר אומר משחרב בית המקדש בושו
חברים ובני חורין וחפו ראשם. ונדלדלו אנשי
מעשה. וגברו בעלי זרוע ובעלי לשון. ואין דורש ואין
מבקש ואין שואל. על מי לנו להשען על אבינו שבשמים.
רבי אליעזר הגדול אומר. מיום שחרב בית המקדש שרו
חכימא למיהוי כספריא. וספריא כחזנא. וחזנא כעמא
דארעא. ועמא דארעא אזלא ודלדלה. ואין שואל ואין
מבקש. על מי יש להשען על אבינו שבשמים. בעקבות
משיחא חצפא יסגא. ויקר יאמיר. הגפן תתן פריה. והיין
ביקר. והמלכות תהפך למינות. ואין תוכחה. בית ועד
יהיה לזנות. והגליל יחרב. והגבלן ישום. ואנשי הגבול
יסובבו מעיר לעיר ולא יחננו. וחכמת סופרים תסרח.
ויראי חטא ימאסו. והאמת תהא נעדרת. נערים פני
זקנים ילבינו. זקנים יעמדו מפני קטנים. בן מנול אב. בת
קמה באמה. כלה בחמותה. אויבי איש אנשי ביתו. פני
הדור כפני הכלב. הבן אינו מתבייש מאביו. ועל מי יש
לנו להשען על אבינו שבשמים:

עד כאן בנוסחא בבלי וירושלמי היא במשנה וכן גירסת רש"י
ובספר אחר כולה ברייתה היא

רַבִּי פִּינְחָס בֶּן יֶאֱיר אָמַר זְרִיזוֹת מְבִיאָה לַיָּדִי נְקִיּוֹת.
וְנְקִיּוֹת מְבִיאָה לַיָּדִי טְהָרָה. וְטְהָרָה מְבִיאָה לַיָּדִי
פְּרִישוֹת. וּפְרִישוֹת מְבִיאָה לַיָּדִי קְדוּשָׁה. וְקְדוּשָׁה מְבִיאָה
לַיָּדִי עֲנוּה. וְעֲנוּה מְבִיאָה לַיָּדִי יִרְאַת חֶטָּא. וְיִרְאַת חֶטָּא
מְבִיאָה לַיָּדִי חֲסִידוֹת. וְחֲסִידוֹת מְבִיאָה לַיָּדִי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.
וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מְבִיאָה לַיָּדִי תַּחֲיִית הַמֵּתִים. וְתַחֲיִית הַמֵּתִים
בָּאָה עַל יְדֵי אֱלֹהֵינוּ זְכוּר לְטוֹב אָמֵן: סליק

מסכת נדרים

פרק א

כָּל כְּנוּיֵי נְדָרִים כְּנִדְרִים וְחֲרָמִים כְּחֲרָמִים וְשִׁבּוּעוֹת כְּשִׁבּוּעוֹת וְנִזְירוֹת כְּנִזְירוֹת הָאוֹמֵר לְחַבִּירוֹ מוֹדְרָנִי מִמֶּדֶד מִפְּרָשְׁנִי מִמֶּדֶד מְרוֹחֲקִנִי מִמֶּדֶד שְׂאֵינִי אוֹכֵל לָךְ שְׂאֵינִי טוֹעֵם לָךְ אֶסּוּר מְנוּדָה אֲנִי לָךְ רַבִּי עֲקִיבָא הֵיָּה חוֹכֵךְ בַּזָּה לְהַחֲמִיר כְּנִדְרֵי רִשְׁעִים נֶדֶר בְּנִזִּיר וּבִקְרָבָן וּבְשִׁבּוּעָה כְּנִדְרֵי כְּשָׂרִים לֹא אָמַר כָּלוּם כְּנִדְבוֹתָם נֶדֶר בְּנִזִּיר וּבִקְרָבָן:

ב הָאוֹמֵר לְחַבִּירוֹ קוֹנֵם קוֹנֵחַ קוֹנֵס הֵרִי אֵלּוֹ כְּנוּיִן לְקִרְבָּן חֶרֶק חֶרֶף חֶרֶף הֵרִי אֵלּוֹ כְּנוּיִם לְחֶרֶם גְּזִיק גְּזִיחַ פְּזִיחַ הֵרִי אֵלּוֹ כְּנוּיִן לְנִזְירוֹת שְׁבוּתָה שְׁקוּקָה נֶדֶר בְּמוֹתָה הֵרִי אֵלּוֹ כְּנוּיִן לְשִׁבּוּעָה:

ג הָאוֹמֵר לֹא חוֹלִין לֹא אוֹכֵל לָךְ לֹא כָּשֶׁר וְלֹא דָבִי טְהוֹר וְטָמֵא נוֹתֵר וּפְגוּל אֶסּוּר כְּאִמְרָא כְּדִירִים כְּעֵצִים כְּאֲשִׁים כְּמִזְבֵּחַ כְּהִיכָל כִּירוּשָׁלַיִם נֶדֶר בְּאַחַד מִכָּל מְשֻׁמְשֵׁי הַמִּזְבֵּחַ אֵף עַל פִּי שְׁלֹא הַזִּכִּיר קִרְבָּן הֵרִי זֶה נֶדֶר קִרְבָּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הָאוֹמֵר יְרוּשָׁלַיִם לֹא אָמַר כָּלוּם:

ד הָאוֹמֵר קִרְבָּן עוֹלָה מִנְחָה חֲטָאת תּוֹדָה שְׁלָמִים שְׂאֵינִי אוֹכֵל לָךְ אֶסּוּר רַבִּי יְהוּדָה מְתִיר הַקִּרְבָּן בְּקִרְבָּן:

קָרְבֵּן שְׂאוּכַל לֶךְ. אָסוּר. לְקָרְבֵּן לֹא אוֹכַל לֶךְ. רַבִּי מֵאִיר
אוֹסֵר. הָאֹמֵר לְחֲבִירוֹ קוֹנֵם פִּי מִדֶּבֶר עִמָּךְ. יָדִי עוֹשֶׂה
עִמָּךְ. רִגְלִי מְהַלֶּכֶת עִמָּךְ. אָסוּר:

פרק ב

וְאֵלּוּ מִתְּרִין חוֹלִין שְׂאוּכַל לֶךְ. כְּבֶשֶׂר חֲזִיר. כְּעִבּוּדֹת
כּוֹכְבִּים. כְּעוֹרוֹת לְבוּבִין. כְּנִבְלוֹת. (כְּטֵרפוֹת).
כְּשִׁקָּצִים. (כְּרִמָּשִׁים). כְּחֵלֶת אֶהָרִן וְכִתְרוֹמָתוֹ מִתֵּר.
הָאֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ הִרִי אֶתְּ עָלִי כְּאֵמָא. פּוֹתֵחִין לוֹ פֶּתַח
מִמָּקוֹם אֲחֵר. שֶׁלֹּא יִקַּל רֹאשׁוֹ לְכַד. קוֹנֵם שְׂאִינִי יִשּׁוֹן.
שְׂאִינִי מִדֶּבֶר. שְׂאִינִי מִהֶלֶךְ. הָאֹמֵר לְאִשָּׁה קוֹנֵם שְׂאִינִי
מִשְׁמֶשֶׁךְ. הִרִי זֶה בְּלֹא יַחַל דְּבָרוֹ. שְׁבוּעָה שְׂאִינִי יִשּׁוֹן.
שְׂאִינִי מִדֶּבֶר. שְׂאִינִי מִהֶלֶךְ אָסוּר:

^א קָרְבֵּן לֹא אוֹכַל לֶךְ. הַקָּרְבֵּן שְׂאוּכַל לֶךְ. לֹא קָרְבֵּן לֹא
אוֹכַל לֶךְ. מִתֵּר. שְׁבוּעָה לֹא אוֹכַל לֶךְ. שְׁבוּעָה שְׂאוּכַל
לֶךְ. לֹא שְׁבוּעָה לֹא אוֹכַל לֶךְ. אָסוּר. זֶה חֹמֶר בְּשִׁבּוּעוֹת
מִבְּנִדְרִים. וְחֹמֶר בְּנִדְרִים מִבְּשִׁבּוּעוֹת. כִּיצַד. אָמַר קוֹנֵם
סֶכֶה שְׂאִינִי עוֹשֶׂה. לֹחֵב שְׂאִינִי נוֹטֵל. תְּפִילִין שְׂאִינִי מְנִיחַ.
בְּנִדְרִים אָסוּר. בְּשִׁבּוּעוֹת מִתֵּר. שְׂאִין נִשְׁבָּעִין לַעֲבוֹר עַל
הַמִּצּוֹת:

^ב יֵשׁ נֶדֶר בְּתוֹךְ נֶדֶר. וְאִין שְׁבוּעָה בְּתוֹךְ שְׁבוּעָה. כִּיצַד.
אָמַר הִרִינִי נָזִיר אִם אוֹכַל. הִרִינִי נָזִיר אִם אוֹכַל וְאֹכַל.

חייב על כל אחת ואחת. שבועה שלא אוכל. שבועה שלא אוכל ואכל. אינו חייב אלא אחת:

ד סתם נדרים להחמיר ופירושם להקל. כיצד. אמר הרי עלי כבשר מליח. כיון נסד. אם של שמים נדר. אסור. ואם של עבודת אלילים מתר. ואם סתם אסור. הרי עלי כחרם אם כחרם של שמים אסור. ואם כחרם של כהנים מתר. ואם סתם אסור. הרי עלי כמעשר אם כמעשר בהמה נדר אסור. ואם של דגן מתר. ואם סתם אסור. הרי עלי כתרומה. אם כתרומת הלשכה נדר אסור. ואם של גזרן מתר. ואם סתם אסור. דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר סתם תרומה ביהודה אסורה. ובגליל מותרת. שאין אנשי גליל מכירין את תרומת הלשכה. סתם חרמים ביהודה מתרין ובגליל אסורין. שאין אנשי גליל מכירין את חרמי הכהנים:

ה נדר בחרם. ואמר לא נדרתי אלא בחרמו של ים. בקרבן ואמר לא נדרתי אלא בקרבנות של מלכים. הרי עצמי קרבן. ואמר לא נדרתי אלא בעצם שהנחתי לי להיות נזדר בו. קונם אשתי נהנית לי. ואמר לא נדרתי אלא מאשתי הראשונה שגרשתי. על כלן אין נשאלים להם. ואם נשאלו עונשין אותן. ומחמירין עליהם. דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים פותחין להן פתח ממקום אחר ומלמדן אותם כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים:

פרק ג

אֲרֻבָּעָה נְדָרִים הִתִּירוּ חֲכָמִים. נְדָרֵי זִירוּזִין. וְנְדָרֵי הַבָּאִי.
 וְנְדָרֵי שְׁגָגוֹת. וְנְדָרֵי אוֹנָסִים. נְדָרֵי זִירוּזִין.
 כִּיצַד. הִיא מוֹכֵר חֶפֶץ. וְאָמַר קוֹנָם שְׁאֵינִי פּוֹחֵת לָךְ מִן
 הַסֵּלַע. וְהִלָּה אוֹמֵר קוֹנָם שְׁאֵינִי מוֹסִיף לָךְ עַל הַשֶּׁקֶל.
 שְׁנֵיהֶם רוֹצִים בְּשִׁלְשָׁה דִּינָרִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר
 אִף הַרוּצָה לְהַדִּיר אֶת חֲבִירוֹ שִׁיאֲכַל אֶצְלוֹ. אוֹמֵר (כָּל)
 נֶדֶר שְׁאֵנִי עֲתִיד לְדוֹר הוּא בָטֹל. וּבִלְבָד שִׁיְהֵא זְכוּר
 בְּשַׁעַת הַנֶּדֶר:

ב נְדָרֵי הַבָּאִי. אָמַר קוֹנָם אִם לֹא רָאִיתִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה כִּיּוֹצְאִי
 מִצָּרִים. אִם לֹא רָאִיתִי נָחַשׁ כְּקוֹרֶת בֵּית הַבֵּד. נְדָרֵי שְׁגָגוֹת
 אִם אֲכַלְתִּי וְאִם שְׁתִּיתִי. וְנִזְכָּר שְׁאֲכַל וְשָׁתָה. שְׁאֵינִי אוֹכֵל
 וְשְׁאֵינִי שׁוֹתָה. וְשָׁכַח וְאֲכַל וְשָׁתָה. אָמַר קוֹנָם אֲשֶׁתִּי
 נִהְיִית לִי שְׁגָגָה אֶת כִּיסִּי וְשֶׁהִפְתָּה אֶת בְּנִי. וְנוֹדַע שְׁלֹא
 הִפְתָּו. וְנוֹדַע שְׁלֹא גִנַּבְתָּו. רָאָה אוֹתָן אוֹכְלִים תְּאֲנִים.
 וְאָמַר הֲרִי הֵן עָלֶיכֶם קֶרֶבֶן. וְנִמְצְאוּ אֲבִיו וְאֶחָיו וְהָיוּ עִמָּהֶן
 אַחֲרֵים. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים הֵן מִתְּרִין. וּמָה שְׁעִמָּהֶם
 אֲסוּרִים. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים אֵלּוֹ וְאֵלּוֹ מִתְּרִין:

ג נְדָרֵי אוֹנָסִים. הִדִּירוּ חֲבִירוֹ שִׁיאֲכַל אֶצְלוֹ. וְחָלָה הוּא אוֹ
 שְׁחָלָה בָנוּ. אוֹ שֶׁעָכְבוּ נִהַר. הֲרִי אֵלּוֹ נְדָרֵי אוֹנָסִין:

ד נוֹדְרִין לַהוֹרָגִים. וְלַחֲרָמִין. וְלַמּוֹכְסִין. שֶׁהִיא תְּרוּמָה אִף
 עַל פִּי שְׁאִינָה תְּרוּמָה. שֶׁהֵן שֶׁל בֵּית הַמֶּלֶךְ. אִף עַל פִּי

שאינן של בית המלך. בית שמאי אומרים בכל נזדרין
חוץ מבשבועה. ובית הלל אומרים אף בשבועה. בית
שמאי אומרים לא יפתח לו בנדר. ובית הלל אומרים אף
יפתח לו. בית שמאי אומרים במה שהוא מדירו. ובית
הלל אומרים אף במה שאינו מדירו. כיצד אמרו לו אמור
קונם אשתי נהנית לי. ואמר קונם אשתי ובני נהנין לי.
בית שמאי אומרים אשתו מתרת ובניו אסורין. ובית הלל
אומרים אלו ואלו מתרין:

הרי נטיעות האלו קרבן. אם אינן נקצצות. טלית זו קרבן.
אם אינה נשרפת. יש להן פדיון. הרי נטיעות האלו קרבן
עד שיקצצו. טלית זו קרבן עד שתשרף אין להן פדיון:

הנזדר מיורדי הים מתר ביושבי היבשה. מיושבי
היבשה. אסור ביורדי הים. שיורדי הים בכלל יושבי
היבשה. לא כאלו שהולכין מעכו ליפו אלא במי שדרכו
לפרש:

הנזדר מרואי החמה. אסור אף בסומין. שלא נתבון זה
אלא למי שהחמה רואה אותו:

הנזדר משחורי הראש אסור בקרחין ובעלי שיבות.
ומתר בנשים ובקטנים. שאין נקראין שחורי הראש אלא
אנשים:

ט הגודר מן הילודים מתר בנולדים. (מן הנולדים אסור בילודים). רבי מאיר מתיר אף בילודים. וחכמים אומרים לא נתכון זה אלא במי שדרכו להוליד:

הגודר משובתי שבת אסור בישראל. (ואסור) בכותים. מאוכלי שום אסור בישראל ואסור בכותים. מעולי ירושלים. אסור בישראל. ומתר בכותים:

י"א קונם שאיני נהנה לבני נח. מתר בישראל ואסור באומות. שאיני נהנה לזרע אברהם. אסור בישראל ומתר באומות. שאיני נהנה לישראל. לוקח ביותר ומוכר בפחות. שישאל נהנין לי. לוקח בפחות ומוכר ביותר. (אם שומעין לו). שאיני נהנה להן והן לי. ינהה לאומות. קונם שאיני נהנה לערלים מתר בערלי ישראל. ואסור במולי גוים. קונם שאיני נהנה למולים. אסור בערלי ישראל. ומתר במולי אומות העולם. שאין הערלה קרויה אלא לשם גוים. שנאמר כי כל הגוים ערלים וכל בית ישראל ערלי לב. ואומר והיה הפלשתי הערל הזה. ואומר פן תשמחנה בנות פלשתים פן תעלוזנה בנות הערלים. (רבי אלעזר בן עזריה אומר מאוסה הערלה שנתגנו בה הרשעים. שנאמר כי כל הגוים ערלים וכל בית ישראל ערלי לב). רבי ישמעאל אומר גדולה מילה שנכרתו עליה שלש עשרה בריתות. רבי יוסי אומר גדולה מילה שדוחה את השבת החמורה. רבי יהושע בן קרחה אומר גדולה מילה שלא נתלה לו למשה הצדיק

עליה מלא שעה. רבי נחמיה אומר גדולה מילה שדוחה את הנגעים. רבי אומר גדולה מילה שכל המצות שעשה אברהם אבינו לא נקרא שלם עד שמל. שנאמר התהלך לפני והיה תמים. דבר אחר גדולה מילה שאלמלא היא לא ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו. שנאמר כה אמר יי אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמימי:

יום יג

פרק ד

אין בין המדר הנאה מחבירו. למדר הימנו מאכל. אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהן אכל נפש. המדר מאכל מחבירו. לא ישאלנו נפה וכברה וריחים ותנור. אבל משאיל לו חלוק וטבעת וטלית ונזמים. וכל דבר שאין עושים בו אכל נפש. מקום שמשכירין כיוצא בהן אסור:

^א המדר הנאה מחבירו. שוקל את שקלו. ופורע את חובו ומחזיר לו את אבידתו. מקום שנוטלים עליה שכר תפול הנאה להקדש:

^ב ותורם את תרומתו ומעשרותיו לדעתו. ומקריב עליו קני זבין. קני זבות. קני יולדות. חטאות ואשמות. ומלמדו מדרש הלכות ואגדות. (אבל) לא ילמדנו מקרא. אבל

מִלְמַד הוּא אֶת בָּנָיו (וְאֵת בְּנוֹתָיו) מִקְרָא וְזֶן אֶת אִשְׁתּוֹ
וְאֵת בָּנָיו אֶף עַל פִּי שֶׁהוּא חַיֵּב בְּמִזְנוּתָיו וְלֹא יִזְוֶן אֶת
בְּהֶמְתּוֹ בֵּין טִמְאָה בֵּין טְהוֹרָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר זֶן
הַטִּמְאָה וְאִינוֹ זֶן אֶת הַטְהוֹרָה אָמְרוּ לוֹ מַה בֵּין טִמְאָה
לְטְהוֹרָה אָמַר לָהֶן שֶׁהַטְהוֹרָה נִפְשָׁה לְשָׁמַיִם וְגוּפָה שְׁלוֹ
וְטִמְאָה נִפְשָׁה וְגוּפָה לְשָׁמַיִם אָמְרוּ לוֹ אֶף הַטִּמְאָה
נִפְשָׁה לְשָׁמַיִם וְגוּפָה שְׁלוֹ שְׁאֵם יִרְצָה הָרִי הוּא מוֹכְרָה
לְגוֹיִם אוֹ מֵאֲכִילָה לְכָלֵּבִים:

י' הַמִּדָּר הִנָּא מַחְבִּירוֹ וְנִכְנָס לְבִקְרוֹ עוֹמֵד אָבֵל לֹא
יוֹשֵׁב וּמִרְפָּאֵהוּ רְפוּאָת נֶפֶשׁ אָבֵל לֹא רְפוּאָת מָמוֹן
וְרוֹחֵץ עֲמוֹ בְּאִמְבָּטִי גְדוּלָּה אָבֵל לֹא בִקְטָנָה וְיִשֵּׁן עֲמוֹ
בְּמִטָּה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בִּימּוֹת הַחֲמָה אָבֵל לֹא בִימּוֹת
הַגְּשָׁמִים מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְהִינֵהוּ וּמִסֵּב עֲמוֹ עַל הַמִּטָּה וְאוֹכֵל
עֲמוֹ עַל הַשְּׁלֶחָן אָבֵל לֹא מִן הַתְּמָחוּי אָבֵל אוֹכֵל הוּא
מִן הַתְּמָחוּי הַחוּזָר לֹא יֹאכֵל עֲמוֹ מִן הָאֲבוֹס שְׁלִפְנֵי
הַפּוֹעֲלִים וְלֹא יַעֲשֶׂה עֲמוֹ בְּאֶמֶן דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר וְחֻכָּמִים
אוֹמְרִים עוֹשֶׂה הוּא בְּרַחוּק מִמֶּנּוּ:

ה' הַמִּדָּר הִנָּא מַחְבִּירוֹ לִפְנֵי שְׁבִיעִית לֹא יוֹרֵד לְתוֹךְ
שְׂדֵהוּ וְאִינוֹ אוֹכֵל מִן הַנּוֹטוֹת וּבְשִׁבְעִית אִינוֹ יוֹרֵד לְתוֹךְ
שְׂדֵהוּ אָבֵל אוֹכֵל הוּא מִן הַנּוֹטוֹת נָדָר הֵימָנוּ מֵאֲכֹל
לִפְנֵי שְׁבִיעִית יוֹרֵד לְתוֹךְ שְׂדֵהוּ וְאִינוֹ אוֹכֵל מִן הַפִּירוֹת
וּבְשִׁבְעִית יוֹרֵד וְאוֹכֵל:

י המִדֵּר הַנָּאָה מִחֲבִירוֹ. לֹא יִשְׁאִלְנוּ. וְלֹא יִשְׁאֵל מִמֶּנּוּ.
 לֹא יִלְנוּ וְלֹא יִלוּה מִמֶּנּוּ. וְלֹא יִמְכּוֹר לוֹ. וְלֹא יִקַּח מִמֶּנּוּ.
 אָמַר לוֹ הַשְׁאִילְנִי פֶרֶתְךָ. אָמַר לוֹ אֵינָה פְנוּיָה. אָמַר קוֹנָם
 שְׂדֵי שְׂאִינִי חוֹרֵשׁ בָּהּ לְעוֹלָם. אִם הָיָה דֶּרֶכּוֹ לְחֵרוֹשׁ. הוּא
 אָסוּר וְכָל אָדָם מוֹתְרִין. וְאִם אֵין דֶּרֶכּוֹ לְחֵרוֹשׁ. הוּא וְכָל
 אָדָם אָסוּרִין:

י המִדֵּר הַנָּאָה מִחֲבִירוֹ. וְאֵין לוֹ מָה יֹאכֵל. הוֹלֵךְ אֶצֶל
 הַחֲנוּנִי וְאוֹמֵר. אִישׁ פְּלוֹנִי מִדֵּר מִמֶּנִּי הַנָּאָה. וְאֵינִי יוֹדֵעַ מָה
 אֶעֱשֶׂה. הוּא נוֹתֵן לוֹ. וּבֹא וְנוֹטֵל מִזֶּה. הִיא בֵּיתוֹ לְבָנוֹת.
 גִּדְּרוּ לְגִדּוֹר. שְׂדֵהוּ לְקִצּוֹר. הוֹלֵךְ אֶצֶל הַפּוֹעֲלִים וְאוֹמֵר.
 אִישׁ פְּלוֹנִי מִדֵּר מִמֶּנִּי הַנָּאָה. וְאֵינִי יוֹדֵעַ מָה אֶעֱשֶׂה. הֵם
 עוֹשִׂים עִמּוֹ. וּבָאִין וְנוֹטְלִין שְׂכָר מִזֶּה:

י"ה הָיוּ מְהֻלְכִין בְּדֶרֶךְ וְאֵין לוֹ מָה יֹאכֵל. נוֹתֵן לְאַחֵר לְשֵׁם
 מִתְּנָה. וְהָלָה מוֹתֵר בָּהּ. אִם אֵין עִמָּהֶם אַחֵר. מַנִּיחַ עַל
 הַסֵּלַע אוֹ עַל הַגֶּדֶר וְאוֹמֵר הֲרִי הֵן מְפָקְרִין לְכָל מִי
 שִׁיחֲפוּץ. וְהָלָה נוֹטֵל וְאוֹכֵל. וְרַבִּי יוֹסִי אוֹסֵר:

פרק ה

הַשּׁוֹתֵפִין שֶׁנִּדְּרוּ הִנָּאָה זֶה מִזֶּה. אֲסוּרִין לִכְנֵס לְחֹצֵר.
 רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר זֶה נִכְנָס לְתוֹךְ
 שְׁלוֹ. וְזֶה נִכְנָס לְתוֹךְ שְׁלוֹ. וּשְׁנֵיהֶם אֲסוּרִים לְהַעֲמִיד שָׁם
 רִיחִים וְתַנּוּר. וּלְגַדֵּל תְּרִנְגוּלִים. הִיָּה אֶחָד מֵהֶם מִדֶּר
 הִנָּאָה מִחֲבִירוֹ. לֹא יִכְנֵס לְחֹצֵר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב
 אָמַר יָכוֹל הוּא לֹאמַר לוֹ. לְתוֹךְ שְׁלִי אֲנִי נִכְנָס. וְאֲנִי נִכְנָס
 לְתוֹךְ שְׁלָךְ. וְכוּפִין אֶת הַנּוֹדֵר לַמְּכֹרֵת אֶת חֻלְקוֹ:

^ב הִיָּה אֶחָד מִן הַשּׁוֹק מִדֶּר מֵאֶחָד מֵהֶם הִנָּאָה. לֹא יִכְנֵס
 לְחֹצֵר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר יָכוֹל הוּא לֹאמַר לוֹ.
 לְתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרְךָ אֲנִי נִכְנָס. וְאֲנִי נִכְנָס לְתוֹךְ שְׁלָךְ:

^ג הַמִּדֶּר הִנָּאָה מִחֲבִירוֹ. וַיֵּשׁ לוֹ מֶרְחָץ וּבֵית הַבַּד מְשֻׁכָּרִים
 בָּעִיר. אִם יֵשׁ לוֹ בֵּהֶן תְּפִיסַת יָד אֲסוּר. אִין לוֹ בֵּהֶן תְּפִיסַת
 יָד מוֹתֵר. הָאָמַר לְחֲבִירוֹ קוֹנֵם לְבֵיתְךָ שְׂאִינִי נִכְנָס. וְשִׁדְךָ
 שְׂאִינִי לֹקַח. מֵת אוֹ שְׁמִכְרָה לְאַחֵר מוֹתֵר. קוֹנֵם לְבֵית זֶה
 שְׂאִינִי נִכְנָס. שְׂדֵה זוֹ שְׂאִינִי לֹקַח. מֵת אוֹ מְכָרָה לְאַחֵר.
 אָסוּר:

^ד הָרִינִי עָלֶיךָ חֶרֶם. הַמִּדֶּר אֲסוּר. הָרִי אֶת עָלִי חֶרֶם הַנּוֹדֵר
 אֲסוּר. הָרִינִי עָלֶיךָ וְאֶת עָלִי. שְׁנֵיהֶם אֲסוּרִין. וּשְׁנֵיהֶם
 מוֹתֵרִים בְּדָבָר שֶׁל עוֹלֵי בָּבֶל. וְאֲסוּרִים בְּדָבָר שֶׁל אוֹתָהּ
 הָעִיר:

ה ואיזהו דבר של עולי בבל. כגון הר הבית והעזרות והבזר שבאמצע הדרך. ואיזהו דבר של אותה העיר. כגון הרחוב והמרחץ ובית הכנסת והתבה והספרים. והכותב חלקו לנשיא. רבי יהודה אומר אחד כותב לנשיא. ואחד כותב להדיוט. מה בין כותב לנשיא לכותב להדיוט. שהכותב לנשיא אינו צריך לזכות. והכותב להדיוט צריך לזכות. וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה צריכין לזכות. לא דברו בנשיא אלא בהוזה. רבי יהודה אומר אין אנשי הגליל צריכין לכתוב שכבר כתבו אבותיהם על ידיהם:

י המדר הנאה מחבירו. ואין לו מה יאכל. נותן לאחר לשום מתנה. והלה מותר בה. מעשה באחד בבית חורון שהיה אביו מדר הימנו הנאה. והיה משיא את בנו. ואמר לחבירו חצר וסעודה נתונים לך במתנה. ואינו לפניך אלא כדי שיבא אבא. ויאכל עמנו בסעודה. אמר לו אם שלי הם. הרי הם מקדישים לשמים. אמר (לו) לא נתתי לך את שלי. שתקדישם לשמים. אמר לו לא נתת לי את שלך. אלא שתהא אתה ואביך אוכלים ושותים ומתרצים זה לזה. ויהא עון תלוי בראשו. (וכשבא דבר לפני חכמים אמרו) כל מתנה שאינה שאם הקדישה תהא מקדשת אינה מתנה:

פרק ו

הַנּוֹדֵר מִן הַמְבָּשָׁל מוֹתֵר בְּצָלִי וּבִשְׁלֹק. אָמַר קוֹנֵם
תְּבַשִּׁיל שְׂאִינִי טוֹעֵם. אָסוּר בְּמַעֲשֵׂה קִדְרָה
רָדִי. וּמוֹתֵר בְּעֵבָהּ. וּמוֹתֵר בְּבִיצַת טְרִמִּיטָה. וּבְדִלְעַת
הֶרְמוּצָה:

בַּ הַנּוֹדֵר מִמַּעֲשֵׂה קִדְרָה אֵינוֹ אָסוּר אֱלֹא מִמַּעֲשֵׂה
רְתִיחָתָהּ. אָמַר קוֹנֵם הַיּוֹרֵד לְקִדְרָה שְׂאִינִי טוֹעֵם. אָסוּר
בְּכָל הַמַּתְבַּשֵּׁלִין בַּקִּדְרָה:

ג מִן הַכְּבוּשׁ. אֵינוֹ אָסוּר אֱלֹא מִן הַכְּבוּשׁ שֶׁל יֶרֶק. כְּבוּשׁ
שְׂאִינִי טוֹעֵם אָסוּר בְּכָל הַכְּבוּשִׁים. מִן הַשְּׁלֹק. אֵינוֹ אָסוּר
אֱלֹא מִן הַשְּׁלֹק שֶׁל בָּשָׂר. שְׁלֹק שְׂאִינִי טוֹעֵם. אָסוּר בְּכָל
הַשְּׁלֹקִים. מִן הַצָּלִי. אֵינוֹ אָסוּר אֱלֹא מִן הַצָּלִי שֶׁל בָּשָׂר
(דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה). צָלִי שְׂאִינִי טוֹעֵם אָסוּר בְּכָל הַצָּלוּיִן.
מִן הַמְּלִיחַ. אֵינוֹ אָסוּר אֱלֹא מִן הַמְּלִיחַ שֶׁל דָּג. מְלִיחַ
שְׂאִינִי טוֹעֵם. אָסוּר בְּכָל הַמְּלוּחִים:

ד דָּג דָּגִים שְׂאִינִי טוֹעֵם. אָסוּר בֵּהֶן בֵּין גְּדוֹלִים בֵּין קְטַנִּים.
בֵּין מְלוּחִים בֵּין טְפִלִּים. בֵּין חֲיִין בֵּין מְבַשְּׁלִין. וּמוֹתֵר
בְּטָרִית טְרוּפָה וּבִצִּיר. הַנּוֹדֵר מִן הַצִּחָנָה אָסוּר בְּטָרִית
טְרוּפָה. וּמוֹתֵר בִּצִּיר וּבְמוֹרִיס. הַנּוֹדֵר מִטָּרִית טְרוּפָה
אָסוּר בִּצִּיר וּבְמוֹרִיס:

ה' הנזדר מן החלב מותר בקום ורבי יוסי אוסר מן הקום
 מותר בחלב אבא שאול אומר הנזדר מן הגבינה אסור
 בה בין מלוחה בין טפילה:

י' הנזדר מן הבשר מותר ברטב ובקפה ורבי יהודה
 אוסר אמר רבי יהודה מעשה ואסר (עלי) רבי טרפון
 בצים שנתבשלו עמו אמרו לו וכן הדבר אימתי בזמן
 שיאמר בשר זה עלי שהנזדר מן הדבר ונתערב באחר
 אם יש בו בנותן טעם אסור:

י' הנזדר מן היין מותר בתבשיל שיש בו טעם יין אמר
 קונם יין זה שאיני טועם ונפל לתבשיל אם יש בו בנותן
 טעם הרי זה אסור הנזדר מן הענבים מותר ביין מן
 הזיתים מותר בשמן אמר קונם זיתים וענבים אלו שאיני
 טועם אסור בהן וביוצא מהן:

ח' הנזדר מן התמרים מותר בדבש תמרים מסתוניות
 מותר בחמץ סתוניות רבי יהודה בן בתירה אומר כל
 ששם תולדתו קרויה עליו ונדר הימנו אסור אף ביוצא
 הימנו וחכמים מתירין:

ט' הנזדר מן היין מותר ביין תפוחים מן השמן מותר
 בשמן שומשמן מן הדבש מותר בדבש תמרים
 מן החמץ מותר בחמץ סתוניות מן הכרישין מותר
 בקפלוטות מן הירק מותר בירקות השדה מפני שהוא
 שם לווי:

הַנּוֹדֵר מִן הַכְּרוּב אָסוּר בְּאַסְפָּרְגוּס. מִן הָאֶסְפָּרְגוּס מוֹתֵר בְּכְרוּב. מִן הַגְּרִיסִין אָסוּר בַּמִּקְפָּה. וְרַבִּי יוֹסִי מֵתִיר. מִן הַמִּקְפָּה מוֹתֵר בַּגְּרִיסִין. מִן הַמִּקְפָּה אָסוּר בְּשׁוּם. וְרַבִּי יוֹסִי מֵתִיר. מִן הַשּׁוּם מוֹתֵר בַּמִּקְפָּה. מִן הָעֵדָשִׁים אָסוּר בְּאַשְׁשִׁימִים. וְרַבִּי יוֹסִי מֵתִיר. מִן הָאֲשִׁישִׁים מוֹתֵר בְּעֵדָשִׁים. חֲטָה (חֲטִים) שְׂאִינִי טוֹעֵם. אָסוּר בָּהֶן בֵּין קֶמַח בֵּין פֶּת. גְּרִיס גְּרִיסִין שְׂאִינִי טוֹעֵם. אָסוּר בָּהֶן בֵּין חֵיז בֵּין מְבַשְּׁלִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר קוֹנֵם גְּרִיס אוֹ חֲטִים שְׂאִינִי טוֹעֵם מוֹתֵר לְכוֹס חֵיז:

פרק ז

הַנּוֹדֵר מִן הַיֶּרֶק מוֹתֵר בְּדִלּוּעִין וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹסֵר. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי עֲקִיבָא. וְהֵלֵא אוֹמֵר אָדָם לְשִׁלּוּחוֹ. קַח לִי יֶרֶק. וְהוּא אוֹמֵר לֹא מִצָּאֲתִי אֵלָא דִּלּוּעִין. אָמַר לָהֶם בֶּן הַדְּבָר. אוֹ שָׁמָּה אוֹמֵר הוּא לֹא מִצָּאֲתִי אֵלָא קֶטְנִית. אֵלָא שֶׁהַדִּלּוּעִים בְּכֻלָּל יֶרֶק (וְקֶטְנִית אֵינוֹ בְּכֻלָּל יֶרֶק). וְאָסוּר בְּפֹל הַמִּצְרֵי לַח. וּמוֹתֵר בִּיבֶשׁ:

הַנּוֹדֵר מִן הַדֶּגֶן אָסוּר בְּפֹל הַמִּצְרֵי יָבֵשׁ דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵינוֹ אָסוּר אֵלָא מִחֲמַשְׁתַּת הַמִּינִין. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר הַנּוֹדֵר מִן הַתְּבוּאָה אֵינוֹ אָסוּר אֵלָא מִחֲמַשְׁתַּת הַמִּינִין. אֲבָל (הַנּוֹדֵר) מִן הַדֶּגֶן אָסוּר בְּכָל וּמוֹתֵר בְּפִירוֹת הָאֵילָן וּבִיֶּרֶק:

ג הַנּוֹדֵר מִן הַכֹּסוֹת מוֹתֵר בְּשֶׁק וּבִירֵיעָה וּבִחְמִילָה אָמַר
 קוֹנֵם צָמַר עוֹלָה עָלָיו מוֹתֵר לְהַתְּכֹסוֹת בְּגִיזֵי צָמַר פִּשְׁתָּן
 עוֹלָה עָלָיו מוֹתֵר לְהַתְּכֹסוֹת בְּאַנִּיצֵי פִשְׁתָּן רַבִּי יְהוּדָה
 אָמַר הַכֹּל לְפִי הַנּוֹדֵר טָעַן וְהִזִּיעַ וְהָיָה רִיחוֹ קֶשֶׁה אָמַר
 קוֹנֵם צָמַר וּפִשְׁתִּים עוֹלִים עָלָיו מוֹתֵר לְהַתְּכֹסוֹת וְאַסּוּר
 לְהַפְשִׁיל לְאַחֲרָיו:

ד הַנּוֹדֵר מִן הַבֵּית מוֹתֵר בְּעֵלְיָה דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר וַחֲכָמִים
 אֹמְרִים עָלֶיהָ בְּכָלֵל הַבֵּית הַנּוֹדֵר מִן הָעֵלְיָה מוֹתֵר בַּבֵּית:

ה הַנּוֹדֵר מִן הַמָּטָה מוֹתֵר בְּדֶרֶגֶשׁ דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר
 וַחֲכָמִים אֹמְרִים דֶּרֶגֶשׁ בְּכָלֵל מָטָה הַנּוֹדֵר מִדֶּרֶגֶשׁ מוֹתֵר
 בַּמָּטָה הַנּוֹדֵר מִן הָעִיר מוֹתֵר לַכֶּנֶס לְתַחוּמָהּ שֶׁל עִיר
 וְאַסּוּר לַכֶּנֶס לְעִבּוּרָהּ אָבֵל הַנּוֹדֵר מִן הַבֵּית אָסּוּר מִן
 הָאֶגֶף וּלְפָנָיו:

ו קוֹנֵם פִּירוֹת הָאֵלוֹ עָלָיו קוֹנֵם הֵן עַל פִּי קוֹנֵם הֵן לְפִי
 אָסּוּר בְּחִלּוּפֵיהֶן וּבְגִדּוּלֵיהֶן שְׂאִינִי אוֹכֵל וְשְׂאִינִי טוֹעֵם
 מוֹתֵר בְּחִלּוּפֵיהֶן וּבְגִדּוּלֵיהֶן בְּדָבָר שֶׁזָּרְעוּ כָּלָה אָבֵל
 בְּדָבָר שְׂאִין זָרְעוּ כָּלָה אָפִילוֹ גְּדוּלִי גְּדוּלִין אָסּוּרִין:

ז הָאֹמֵר לֹא שָׂתוּ קוֹנֵם מַעֲשֵׂה יְדִיד עָלָיו קוֹנֵם הֵן עַל פִּי
 קוֹנֵם הֵן לְפִי אָסּוּר בְּחִלּוּפֵיהֶן וּבְגִדּוּלֵיהֶן שְׂאִינִי אוֹכֵל
 שְׂאִינִי טוֹעֵם מוֹתֵר בְּחִלּוּפֵיהֶן וּבְגִדּוּלֵיהֶן בְּדָבָר שֶׁזָּרְעוּ
 כָּלָה אָבֵל בְּדָבָר שְׂאִין זָרְעוּ כָּלָה אָפִילוֹ גְּדוּלִי גְּדוּלִין
 אָסּוּרִין

ח שאת עושה איני אוכל עד הפסח. שאת עושה איני מתכסה עד הפסח. עשתה לפני הפסח מותר לאכול ולהתכסות אחר הפסח. שאת עושה עד הפסח איני אוכל. ושאת עושה עד הפסח איני מתכסה. עשתה לפני הפסח אסור לאכול ולהתכסות אחר הפסח:

ט שאת נהנית לי עד הפסח אם תלכי לבית אביך עד החג. הלכה לפני הפסח. אסורה בהנאתו עד הפסח. אחר הפסח בלא יחל דברו. שאת נהנית לי עד החג אם תלכי לבית אביך עד הפסח. והלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו עד החג. ומותרת לילך אחר הפסח:

פרק ח

קונם יין שאיני טועם היום. אינו אסור אלא עד שתחשך. שבת זו אסור בכל השבת. ושבת שעברה. חדש זה. אסור בכל החדש. וראש חדש להבא. שנה זו. אסור בכל השנה. וראש השנה לעתיד לבא. שבוע זה. אסור בכל השבוע. ושביעית שעברה. ואם אמר יום אחד. שבת אחד. חדש אחד. שנה אחת. שבוע אחד. אסור מיום ליום:

כ עד הפסח. אסור עד שיגיע. עד שיהא. אסור עד שיצא. עד לפני הפסח. רבי מאיר אומר אסור עד שיגיע. רבי יוסי אומר עד שיצא:

ג עד הקציר. עד הבציר. עד המסיק. אינו אסור אלא עד שיגיע. זה הכלל. כל שזמנו קבוע ואמר עד שיגיע אסור עד שיגיע. אמר עד שיהא אסור עד שיצא. וכל שאין זמנו קבוע. בין אמר עד שיהא בין אמר עד שיגיע אינו אסור אלא עד שיגיע:

ד עד הקיץ. עד שיהא הקיץ. עד שיתחילו העם להכניס בכללות. עד שיעבור הקיץ. עד שיקפלו המקצועות. עד הקציר עד שיתחיל העם לקצור קציר חטים אבל לא קציר שעורים. הכל לפי (מקום) נדרו. אם היה בהר בהר. ואם היה בבקעה בבקעה:

ה עד הגשמים. עד שיהיו הגשמים. עד שתדד רביעה שניה. רבן שמעון בן גמליאל אומר עד שיגיע זמנה של רביעה. עד שיפסקו גשמים. עד שיצא ניסן בלוי. דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר עד שיעבור הפסח. קונם יין שאיני טועם השנה. נתעברה השנה אסור בה ובעבורה. עד ראש אדר. עד ראש אדר הראשון. עד סוף אדר. עד סוף אדר ראשון. רבי יהודה אומר קונם יין שאיני טועם עד שיהא הפסח. אינו אסור אלא עד לילי הפסח. שלא נתכון זה אלא עד שעה שדרך בני אדם לשתות יין:

ו אמר קונם בשר שאיני טועם עד שיהא הצום. אינו אסור אלא עד לילי הצום שלא נתכון זה אלא עד שעה שדרך בני אדם לאכול בשר. רבי יוסי בנו אומר אמר

קונם שום שאיני טועם עד שתהא שבת אינו אסור אלא
עד לילי שבת שלא נתפון זה אלא עד שעה שדרך בני
אדם לאכול שום:

האומר לחבירו קונם שאיני נהנה לך אם אין אתה בא
וגוטל לבניך כור אחד של חטין ושתי חביות של יין הרי
זה יכול להפר את נדרו שלא על פי חכם ויאמר לו כלום
אמרת אלא מפני כבודי זהו כבודי וכן האומר לחבירו
קונם שאתה נהנה לי אם אין אתה בא וגותן לבני כור
אחד של חטין ושתי חביות של יין רבי מאיר אומר אסור
עד שיתן וחכמים אומרים אף זה יכול להפר את נדרו
שלא על פי חכם ויאמר לו הרי אני כאלו התקבלתי היו
מסרבין בו לשא בת אחותו ואמר קונם שהיא נהנית לי
לעולם וכן המגרש את אשתו ואמר קונם אשתי נהנית
לי לעולם הרי אלו מותרות להנות לו שלא נתפון זה
אלא לשום אישות היתה מסרב בחבירו שיאכל אצלו
אמר קונם לביתך שאיני נכנס טפת צונן שאיני טועם
לך מותר לכנס לביתו ולשתות ממנו צונן שלא נתפון
זה אלא לשום אכילה ושתייה:

פרק ט

רבי אליעזר אומר פותחין לאדם בכבוד אביו ואמו.
 וחכמים אוסרין. אמר רבי צדוק עד שפותחין לו
 בכבוד אביו ואמו. יפתחו לו בכבוד המקום (אמרו לו)
 אם בן אין נדרים. מודים חכמים לרבי אליעזר בדבר
 שבינו לבין אביו ואמו. שפותחין לו בכבוד אביו ואמו:

^ב ועוד אמר רבי אליעזר פותחים בנולד. וחכמים אוסרין.
 כיצד. אמר קונם שאיני נהנה לאיש פלוני ונעשה סופר.
 או שהיה משיא את בנו (בקרוב) ואמר אלו הייתי יודע
 שהוא נעשה סופר. או שהיה משיא את בנו בקרוב.
 לא הייתי נודר. קונם לבית זה שאיני נכנס. ונעשה בית
 הכנסת אמר אלו הייתי יודע שהוא נעשה בית הכנסת.
 לא הייתי נודר. רבי אליעזר מתיר. וחכמים אוסרין:

^ג רבי מאיר אומר יש דברים שהן כנולד ואינן כנולד
 וחכמים מודים לו. כיצד. אמר קונם שאיני נושא את
 פלונית. שאביה רע. אמרו לו מת. או שעשה תשובה.
 קונם לבית זה שאיני נכנס שהכלב רע בתוכו. או שהנחש
 בתוכו. אמרו לו מת הכלב. או שנהרג הנחש. הרי הן
 כנולד ואינן כנולד וחכמים מודים לו:

^ד ועוד אמר רבי מאיר פותחים לו מן הכתוב שבתורה
 ואומרים לו. אלו היית יודע. שאתה עובר על לא תקום.
 ועל לא תטור. ועל לא תשנא את אחיך בלבבך. ואהבת

לְרַעָךְ כַּמוֹד וְחִי אַחִיד עִמָּךְ. (שָׁמָּא) יַעֲנִי וְאִין אַתָּה יָכוֹל
לְפָרְנָסוֹ. אָמַר אֵלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁהוּא בֶן. לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר.
הָרִי זֶה מוֹתֵר:

ה' פּוֹתְחִין לְאָדָם בְּכְתוּבַת אִשְׁתּוֹ. וּמַעֲשֶׂה בְּאַחַד שְׁנֵדֵר
מֵאִשְׁתּוֹ הִנָּאָה. וְהִיתָה כְּתוּבָתָה אַרְבַּע מֵאוֹת דִּינָרִים.
וּבָאָה לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָא וְחִיבוּ לָתֵן לָהּ כְּתוּבָתָהּ. אָמַר לוֹ
רַבִּי. שְׁמוֹנֶה מֵאוֹת דִּינָרִין הֵנִיחַ אָבָא. וְנָטַל אַחִי אַרְבַּע
מֵאוֹת. וְאֲנִי אַרְבַּע מֵאוֹת. לֹא דִיָּה שֶׁתִּטּוֹל הִיא מֵאֲתִים.
וְאֲנִי מֵאֲתִים. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא אֲפִילוּ אַתָּה מוֹכֵר שְׁעָר
רֵאשֶׁךְ. אַתָּה נוֹתֵן לָהּ כְּתוּבָתָהּ. אָמַר לוֹ אֵלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ
שֶׁהוּא בֶן לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר וְהִתִּירָה רַבִּי עֲקִיבָא:

י' פּוֹתְחִין בְּיָמִים טוֹבִים וּבְשַׁבָּתוֹת. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים.
אוֹתָן הַיָּמִים מוֹתֵרִים. וְשָׂאֵר כָּל הַיָּמִים אֲסוּרִין. עַד שֶׁבָּא
רַבִּי עֲקִיבָא וְלָמַד. שֶׁהַנֶּדֶר שֶׁהִתֵּר מִקְצָתוֹ הִתֵּר כָּלּוֹ:

י' בִּיצֵד. אָמַר קוֹנֵם שְׂאִינִי נִהְנֶה לְכָלְכֶם. הִתֵּר אֶחָד מֵהֶן.
הִתֵּרוּ כָּלָן. שְׂאִינִי נִהְנֶה לָזֶה וְלָזֶה. הִתֵּר הָרֵאשׁוֹן הִתֵּרוּ
כָּלָן. הִתֵּר הָאֲחֵרוֹן. הָאֲחֵרוֹן מוֹתֵר וְכָלָן אֲסוּרִין. (הִתֵּר
הָאֲמֻצָּעִי. הֵימָנוּ וְלִמְטָה מוֹתֵר. הֵימָנוּ וְלִמְעֵלָה אֲסוּר.)
שְׂאִינִי נִהְנֶה לָזֶה קֶרְבֵּן. וְלָזֶה קֶרְבֵּן. צְרִיכִין פֶּתַח לְכָל אֶחָד
וְאֶחָד:

ה' קוֹנֵם יֵין שְׂאִינִי טוֹעֵם שֶׁהֵינִי רֹעַ לַמַּעֲסִים. אָמְרוּ לוֹ וְהִלֵּא
הַמְּיוֹשָׁן יִפֶּה לַמַּעֲסִים. הוֹתֵר בַּמְּיוֹשָׁן. וְלֹא בַּמְּיוֹשָׁן בְּלִבָּד

הותר. אלא בכל היין. קונם בצל שאיני טועם שהבצל רע ללב. אמרו לו הכפרי יפה ללב. התר בכפרי. ולא בכפרי בלבד התר אלא בכל הבצלים. מעשה היה והתירו רבי מאיר בכל הבצלים:

^ט פותחין לאדם בכבוד עצמו ובכבוד בניו. אומרים לו אלו היית יודע שלמחר יהיו אומרים עליך. כך היא וסתו של פלוני מגרש את נשיו. ועל בנותיך יהיו אומרים בנות גרושה הן. מה ראתה אמן של אלו להתגרש. ואמר אלו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר. הרי זה מותר:

^י קונם שאיני נושא את פלונית כעורה. והרי היא נאה. שחורה. והרי היא לבנה. קצרה. והרי היא ארכה. מותר בה. לא מפני שהיא כעורה ונעשית נאה. שחורה ונעשית לבנה. קצרה ונעשית ארכה. אלא שהנדר טעות. ומעשה באחד שנדר מבית אחותו הנאה. והכניסוה לבית רבי ישמעאל ויפוג. אמר לו רבי ישמעאל בני מזו נדרת. אמר לו לאו. והתירו רבי ישמעאל. באותה שעה בכה רבי ישמעאל ואמר בנות ישראל נאות הן. אלא שהעניות מנולתן. וכשמת רבי ישמעאל היו בנות ישראל נושאות קינה. ואמרו בנות ישראל אל רבי ישמעאל בכינה. וכן הוא אומר בשאול בנות ישראל אל שאול בכינה:

פרק י

נְעֵרָה הַמְּאוֹרְסָה אָבִיהָ וּבַעֲלָהּ מְפִירִין נְדָרֶיהָ. הַפֶּה
הָאֵב וְלֹא הַפֶּה הַבֶּעַל. הַפֶּה הַבֶּעַל וְלֹא הַפֶּה הָאֵב
אֵינוֹ מוֹפֵר. וְאִין צָרִיד לֹאמַר שְׁקִים אֶחָד מֵהֶן:

בִּמְתָּה הָאֵב לֹא נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לְבַעַל. מִתְּ הַבֶּעַל
נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לָאֵב. בְּזָה יָפָה פֶּה הָאֵב מִכַּח הַבֶּעַל.
בְּדָבָר אַחֵר יָפָה פֶּה הַבֶּעַל מִכַּח הָאֵב שֶׁהַבֶּעַל מִפֶּר בְּבִגְדָּה
וְהָאֵב אֵינוֹ מִפֶּר בְּבִגְדָּה:

גִּנְדָּרָה וְהִיא אֲרוּסָה נִתְגַּרְשָׁה בּוֹ בַּיּוֹם. נִתְאַרְסָה בּוֹ בַּיּוֹם
אֲפִילוּ לְמֵאָה. אָבִיהָ וּבַעֲלָהּ הָאֲחֵרוֹן מְפִירִין נְדָרֶיהָ. זֶה
הַכֶּלֶל. כָּל שֶׁלֹּא יֵצֵא לְרְשׁוּת עֲצָמָה שְׁעָה אַחַת. אָבִיהָ
וּבַעֲלָהּ הָאֲחֵרוֹן מְפִירִין נְדָרֶיהָ:

דִּדְרָךְ תִּלְמִידֵי חֻכְמִים עַד שֶׁלֹּא הִיָּתָה בְּתוֹ יוֹצֵאָה
מֵאֶצְלוֹ. אוֹמֵר לָהּ. כָּל נְדָרִים שֶׁנִּדְרַתְּ בְּתוֹךְ בֵּיתִי. הֲרִי הֵן
מוֹפְרִין. וְכֵן הַבֶּעַל עַד שֶׁלֹּא תִכְנַס לְרְשׁוּתוֹ. אוֹמֵר לָהּ כָּל
נְדָרִים שֶׁנִּדְרַתְּ. עַד שֶׁלֹּא תִכְנַסִּי לְרְשׁוּתִי הֲרִי הֵן מוֹפְרִין.
שֶׁמִּשְׁתַּכְנַס לְרְשׁוּתוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְהַפֵּר:

הֵ בּוֹגֶרֶת שֶׁשֶּׁהָתָה שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ וְאֶלְמָנָה שְׁלֹשִׁים יוֹם
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר הַזֶּה הָאֵל וּבַעֲלָהּ חַיִּב בְּמִזְוֹנוּתָהּ יָפָר.
וְחֻכְמִים אוֹמְרִים אִין הַבֶּעַל מִפֶּר עַד שֶׁתִּכְנַס לְרְשׁוּתוֹ:

י' שוּמַרְת יָבֵם בֵּין לַיָּבֵם אֶחָד בֵּין לְשְׁנֵי יָבָמִין רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
 אוֹמֵר יִפָּר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר לְאֶחָד אָבֵל לֹא לְשְׁנַיִם רַבִּי
 עֲקִיבָא אוֹמֵר לֹא לְאֶחָד וְלֹא לְשְׁנַיִם. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
 מָה. אִם אִשָּׁה שֶׁקֵּנָה הוּא לְעֶצְמוֹ. הֲרִי הוּא מִפְּר נִדְרֶיהָ.
 אִשָּׁה שֶׁהִקְנֹה לֹו מִן הַשָּׂמִים. אֵינוֹ דִּין שִׁיפָּר נִדְרֶיהָ. אָמַר
 לֹו רַבִּי עֲקִיבָא לֹא. אִם אִמְרַת בְּאִשָּׁה שֶׁקֵּנָה הוּא לְעֶצְמוֹ.
 שָׂאִין לְאַחֲרִים בָּהּ רְשׁוּת. תֹּאמַר בְּאִשָּׁה שֶׁהִקְנֹה לֹו מִן
 הַשָּׂמִים. שִׁישׁ לְאַחֲרִים בָּהּ רְשׁוּת. אָמַר לֹו רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
 עֲקִיבָא. דְּבָרֶיךָ בְּשְׁנֵי יָבָמִין מָה אַתָּה מְשִׁיב עַל יָבֵם אֶחָד.
 אָמַר לֹו אֵין הֵיבָמָה גְּמוּרָה לַיָּבֵם. כְּשֵׁם שֶׁהָאֲרוּסָה גְּמוּרָה
 לְאִשָּׁה:

י' הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ כָּל הַנִּדְרִים שֶׁתְּדוּרִי מִכָּאן עַד שְׁאֲבֹא
 מִמָּקוֹם פְּלוּגִי. הֲרִי הֵן קִיָּמִים. לֹא אָמַר כָּלוּם. הֲרִי הֵן
 מוֹפְרִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מוֹפֵר. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים אֵינוֹ
 מוֹפֵר. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אִם הִפֵּר נִדְרִים שֶׁבָּאוּ לְכָלֵל
 אֲסוּר. לֹא יִפָּר נִדְרִים שֶׁלֹא בָּאוּ לְכָלֵל אֲסוּר. אָמְרוּ לֹו
 הֲרִי הוּא אוֹמֵר אִשָּׁה יְקִימֵנוּ וְאִשָּׁה יִפְרֵנוּ. אֵת שֶׁבָּא
 לְכָלֵל הֵקֵם בָּא לְכָלֵל הִפֵּר. לֹא בָּא לְכָלֵל הֵקֵם לֹא בָּא
 לְכָלֵל הִפֵּר:

ח' הַפֶּרֶת נִדְרִים כָּל הַיּוֹם. יֵישׁ בְּדָבָר לְהִקָּל וּלְהַחְמִיר. כִּי־עַד.
 נִדְרָה בְּלִילִי שַׁבָּת. יִפָּר בְּלִילִי שַׁבָּת. וּבִיּוֹם הַשַּׁבָּת עַד
 שֶׁתַּחֲשֹׁד. נִדְרָה עִם חֲשֻׁכָה. מִפֵּר עַד שֶׁלֹא תַחֲשֹׁד. שָׂאִם
 חֲשֻׁכָה וְלֹא הִפֵּר אֵינוֹ יָכוֹל לְהִפָּר:

פרק יא

וְאֵלּוּ גְדָרִים שֶׁהוּא מִפֶּרֶ. דְּבָרִים שִׁישׁ בָּהֶן עֲנוּי נֶפֶשׁ.
אִם אֶרְחָץ וְאִם לֹא אֶרְחָץ אִם אֶתְקַשֵּׁט וְאִם לֹא
אֶתְקַשֵּׁט. אָמַר רַבִּי יוֹסִי אֵין אֵלּוּ גְדָרֵי עֲנוּי נֶפֶשׁ:

^ב וְאֵלּוּ הֵם גְדָרֵי עֲנוּי נֶפֶשׁ. אָמְרָה קוֹנָם פִּירוֹת הָעוֹלָם
עָלֶי. הֲרִי זֶה יָכוֹל לְהַפֵּר. פִּירוֹת מְדִינָה (זו) עָלֶי. יָבִיא לָהּ
מִמְדִּינָה אַחֲרֶת. פִּירוֹת חֲנוּנִי זֶה עָלֶי. אֵינּוּ יָכוֹל לְהַפֵּר.
וְאִם לֹא הִיָּתָה פֶּרֶנְסָתוֹ אֶלָּא מִמֶּנּוּ הֲרִי זֶה יִפֶּר. דְּבָרֵי רַבִּי
יוֹסִי:

^ג קוֹנָם שְׂאִינִי נִהְיָה לִבְרִיּוֹת אֵינּוּ יָכוֹל לְהַפֵּר. וְיָכוֹלָה הִיא
לִיהְנוֹת בְּלֶקֶט וּבִשְׂכָחָה. וּבִפְאָה. קוֹנָם כֹּהֲנִים וְלוֹיִם נִהְיָנִים
לִי יִטְלוּ עַל כֶּרְחוֹ. כֹּהֲנִים אֵלּוּ וְלוֹיִם אֵלּוּ נִהְיָנִים לִי יִטְלוּ
אַחֲרֵיהֶם:

^ד קוֹנָם שְׂאִינִי עוֹשֶׂה עַל פִּי אָבָא. וְעַל פִּי אָבִיד. וְעַל פִּי
אֲחִי. וְעַל פִּי אֲחִיד. אֵינּוּ יָכוֹל לְהַפֵּר. שְׂאִינִי עוֹשֶׂה עַל פִּיד.
אֵינּוּ צָרִיד לְהַפֵּר. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר יִפֶּר. שְׂמָא תַעֲדִיד.
עָלִיו יוֹתֵר מִן הֶרְאוּי לוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר יִפֶּר.
שְׂמָא יִגְרַשְׁנָה וְתֵהִי אֲסוּרָה לְחִזּוֹר לוֹ:

^ה גְּדָרָה אֲשֶׁתּוֹ. וְסָבוֹר שֶׁנֶּדְרָה בָּתּוֹ. גְּדָרָה בָּתּוֹ וְסָבוֹר
שֶׁנֶּדְרָה אֲשֶׁתּוֹ. גְּדָרָה בְּנֻזִיר וְסָבוֹר שֶׁנֶּדְרָה בְּקֶרְבֵּן. גְּדָרָה
בְּקֶרְבֵּן וְסָבוֹר שֶׁנֶּדְרָה בְּנֻזִיר. גְּדָרָה מִן הַתָּאנִים וְסָבוֹר

שְׁנֵי דָּרָה מִן הָעֲנָבִים נִדְּרָה מִן הָעֲנָבִים וְסָבוּר שֶׁנִּדְּרָה מִן
הַתְּאֵנִים הִרִי זֶה יַחֲזוֹר וַיִּפֹּר:

^י אָמְרָה קוֹנֵם תְּאֵנִים וְעֲנָבִים אֵלּוּ שְׂאִינִי טוֹעֵמַת קַיִם
לְתֵאֲנִים כֻּלּוֹ קַיִם הֵפֵר לְתֵאֲנִים אֵינּוּ מוֹפֵר עַד שִׁיפֹר אֶף
לְעֲנָבִים אָמְרָה קוֹנֵם תְּאֵנִים שְׂאִינִי טוֹעֵמַת וְעֲנָבִים שְׂאִינִי
טוֹעֵמַת הִרִי אֵלּוּ שְׁנֵי נִדְרִים:

^י יוֹדֵעַ אֲנִי שֵׁישׁ נִדְרִים אֲבָל אֵינִי יוֹדֵעַ שֵׁישׁ מְפִירִין יִפֹּר
יוֹדֵעַ אֲנִי שֵׁישׁ מְפִירִין אֲבָל אֵינִי יוֹדֵעַ שְׁזֶה נִדֵּר רַבִּי מֵאִיר
אוֹמֵר לֹא יִפֹּר וַחֲכָמִים אוֹמְרִים יִפֹּר:

^ח הַמְדֵּר הַנָּאָה מִחֲתָנּוּ וְהוּא רוֹצֵה לְתֵת לְבִתּוֹ מַעוֹת
אוֹמֵר לָהּ הִרִי הַמַּעוֹת הָאֵלּוּ נְתוּנִין לָךְ בְּמַתָּנָה וּבִלְבָד
שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְבַעַלְיָךְ רְשׁוֹת בָּהֶן אֵלּא מֶה שְׂאֵת נוֹשֵׂאת
וְנוֹתֶנֶת בְּפִיד:

^ט וְנִדֵּר אֶלְמָנָה וּגְרוּשָׁה יְקוּם עָלֶיהָ בִּיצֵד אָמְרָה הִרִינִי
נְזִירָה לְאַחֵר שְׁלֹשִׁים יוֹם אֶף עַל פִּי שְׁנֵשֵׂאת בְּתוֹךְ
שְׁלֹשִׁים יוֹם אֵינּוּ יָכוֹל לְהִפֹּר נִדְּרָה וְהִיא בְּרִשׁוֹת הַבַּעַל
מִפֹּר לָהּ בִּיצֵד אָמְרָה הִרִינִי נְזִירָה לְאַחֵר שְׁלֹשִׁים יוֹם
אֶף עַל פִּי שְׁנֵתְאֲרַמְלָה אוֹ נִתְגַּרְשָׁה בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם
הִרִי זֶה מוֹפֵר נִדְּרָה בּוֹ בְּיוֹם נִתְגַּרְשָׁה בּוֹ בְּיוֹם הַחֲזִירָה
בּוֹ בְּיוֹם אֵינּוּ יָכוֹל לְהִפֹּר זֶה הַכֹּל כֹּל שִׁיִּצְאָה לְרִשׁוֹת
עֲצָמָה שָׁעָה אַחַת אֵינּוּ יָכוֹל לְהִפֹּר:

י' תשע נערות נדריהן קימין. בוגרת והיא יתומה. נערה בוגרת והיא יתומה. נערה שלא בגרה והיא יתומה. בוגרת ומת אביה. נערה בוגרת ומת אביה. נערה שלא בגרה. ומת אביה. נערה שמת אביה. ומשמת אביה בגרה. בוגרת ואביה קים (נערה בוגרת ואביה קים). רבי יהודה אומר אף המשיא בתו הקטנה ונתאלמנה או נתגרשה וחזרה אצלו. עדין היא נערה:

י"א קונם שאיני נהנית לאבא ולאביד. אם עושה אני על פיד. שאיני נהנית לך אם עושה אני על פי אבא ועל פי אביד. הרי זה יפר:

י"ב בראשונה היו אומרים שלש נשים יוצאות ונטולות כתובה. האומרת טמאה אני לך. שמים ביני לבינך. נטולה אני מן היהודים. חזרו לומר שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר. ומקלקלת את בעלה. אלא האומרת טמאה אני לך. תביא ראיה לדבריה. שמים ביני לבינך. יעשו דרך בקשה. נטולה אני מן היהודים. יפר חלקו ותהא משמשתו. ותהא נטולה מן היהודים: סליק

מסכת נזיר

פרק א

כל כנוי נזירות. כנזירות. האומר אהא הרי זה נזיר.
או אהא נזה. נזיר. נזיק. נזיח. פזיח. הרי זה נזיר.
הריני כזה. הריני מסלסל. הריני מכלכל. הרי עלי לשלוח
פרע. הרי זה נזיר. הרי עלי צפורים. רבי מאיר אומר נזיר.
וחכמים אומרים אינו נזיר:

ב הריני נזיר מן החרצנים ומן הזגים ומן התגלחת. ומן
הטמאה. הרי זה נזיר. וכל דקדוקי נזירות עליו. הריני
כשמשון. כבן מנוח. כבעל דלילה. כמי שעקר דלתות
עזה. כמי שנקרו פלשתים את עיניו. הרי זה נזיר שמשון.
מה בין נזיר עולם לנזיר שמשון. נזיר עולם הכביד שערו
מיקל בתער. ומביא שלש בהמות. ואם נטמא מביא
קרבן טמאה. נזיר שמשון הכביד שערו אינו מיקל. ואם
נטמא אינו מביא קרבן טמאה:

ג סתם נזירות שלשים יום. אמר הריני נזיר אחת גדולה.
הריני נזיר אחת קטנה. אפילו מכאן ועד סוף העולם. נזיר
שלשים יום. הריני נזיר ויום אחד. הריני נזיר ושעה אחת.
הריני נזיר אחת ומחצה. הרי זה נזיר שתים. הריני נזיר
שלשים יום ושעה אחת. נזיר שלשים ואחד יום. שאין
נזירים לשעות:

י הריני נזיר כשער ראשיי וכעפר הארץ וכחול היס הרי זה נזיר עולם ומגלח אחת לשלשים יום רבי אומר אין זה מגלח אחת לשלשים יום ואיזה שמגלח אחת לשלשים יום האומר הרי עלי נזירות כשער ראשיי וכעפר הארץ וכחול היס:

ה הריני נזיר מלא הבית או מלא הקפה בודקין אותו אם אמר אחת גדולה נזרתי נזיר שלשים יום ואם אמר סתם נזרתי רואין את הקפה באלו היא מלאה חרדל ונזיר כל ימיו:

י הריני נזיר מכאן עד מקום פלוני אומדים כמה ימים מכאן עד מקום פלוני אם פחות משלשים יום נזיר שלשים יום ואם לאו נזיר כמנן הימים:

י הריני נזיר כמנן ימות החמה מונה נזירות כמנן ימות החמה אומר רבי יהודה מעשה היה וכיון שהשלים מת:

פרק ב

הַרִינִי נָזִיר מִן הַגְּרוּגָרוֹת. וּמִן הַדְּבִילָה. בֵּית שְׁמַאי
 אומרים נזיר. ובית הלל אומרים אינו נזיר. אמר
 רבי יהודה אף כשאמרו בית שמאי לא אמרו. אלא
 באומר הרי הן עלי בקרבן:

אמר אמרה פרה זו הריני נזירה אם עומדת (אני). אמר
 הדלת הזה. הריני נזיר אם נפתח אני. בית שמאי אומרים
 נזיר. ובית הלל אומרים אינו נזיר. אמר רבי יהודה. אף
 כשאמרו בית שמאי לא אמרו. אלא באומר הרי פרה זו
 קרבן עלי. אם עומדת היא:

מזגו לו את הכוס. ואמר הריני נזיר ממנו. הרי זה נזיר.
 מעשה באשה אחת שהיתה שכורה. ומזגו לה את הכוס.
 ואמרה הריני נזירה ממנו. אמרו חכמים לא נתכונה זו.
 אלא לומר הרי הוא עלי קרבן:

הריני נזיר. על מנת שאהא שותה יין ומטמא למתים.
 הרי זה נזיר. ואסור בכלן. יודע אני שיש נזירות. אבל אני
 יודע שהנזיר אסור ביין. הרי זה אסור. ורבי שמעון מתיר.
 יודע אני שהנזיר אסור ביין. אבל סבור הייתי שחכמים
 מתירין לי. מפני שאין אני יכול לחיות אלא ביין. או מפני
 שאני קוֹבֵר את המתים. הרי זה מותר. ורבי שמעון אוסר:

ה' הריני נזיר ועלי לגלח נזיר. ושמע חבירו ואמר ואני ועלי לגלח נזיר. אם היו פקחים מגלחים זה את זה. ואם לאו מגלחים נזירים אחרים:

י' הרי עלי לגלח חצי נזיר. ושמע חבירו ואמר. ואני ועלי לגלח חצי נזיר. זה מגלח נזיר שלם. וזה מגלח נזיר שלם. דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים זה מגלח חצי נזיר. וזה מגלח חצי נזיר:

י' הריני נזיר לכשיהיה לי בן. ונולד לו בן. הרי זה נזיר. נולד לו בת טומטום ואנדרוגינוס. אינו נזיר. אם אמר כשאראה (כשיהיה) לי ולד. אפילו נולד לו בת טומטום ואנדרוגינוס. הרי זה נזיר:

ח' הפילה אשתו אינו נזיר. רבי שמעון אומר. אם היה בן קימא. הרי אני נזיר חובה. ואם לאו. הרי אני נזיר נדבה. חזרה וילדה. הרי זה נזיר. רבי שמעון אומר. אם הראשון בן קימא הראשון חובה. וזו נדבה. ואם לאו הראשון נדבה. וזו חובה:

ט' הריני נזיר ונזיר כשיהיה לי בן. התחיל מונה את שלו. ואחר כך נולד לו בן. משלים את שלו. ואחר כך מונה את של בנו. הריני נזיר כשיהיה לי בן ונזיר. התחיל מונה את שלו. ואחר כך נולד לו בן. מניח את שלו ומונה את של בנו. ואחר כך משלים את שלו:

י הריני נזיר לכשיהא לי בן ונזיר מאה יום נולד לו בן
עד שבועים לא הפסיד כלום לאחר שבועים (יום) סותר
שבועים שאין תגלחת פחות משלשים יום:

פרק ג

מי שאמר הריני נזיר מגלח (יום) שלשים ואחד ואם
גלח ליום שלשים יצא הריני נזיר שלשים יום אם
גלח ליום שלשים לא יצא:

ב מי שנזר שתי נזירות מגלח את הראשונה יום שלשים
ואחד ואת השניה יום שלשים ואחד ואם גלח את
הראשונה יום שלשים מגלח את השניה יום שלשים ואם
גלח יום שלשים חסר אחד יצא וזו עדות העיד רבי פפיס
על מי שנזר שתי נזירות שאם גלח את הראשונה יום
שלשים מגלח את השניה יום שלשים ואם גלח (יום)
שלשים חסר אחד יצא שיום שלשים עולה לו מן המנין:

ג מי שאמר הריני נזיר נטמא יום שלשים סותר את
הכל רבי אליעזר אומר אינו סותר אלא שבועה הריני
נזיר שלשים יום נטמא יום שלשים סותר את הכל:

ד הריני נזיר מאה יום נטמא יום מאה סותר את הכל
רבי אליעזר אומר אינו סותר אלא שלשים נטמא יום
מאה ואחד סותר שלשים יום רבי אליעזר אומר אינו
סותר אלא שבועה:

ה' מי שֶׁנֶזֶר וְהוּא בְּבֵית הַקְּבָרוֹת אֶפִּילוּ הָיָה שֵׁם שְׁלֹשִׁים יוֹם אֵין עוֹלִין לוֹ מִן הַמִּנּוּן וְאִינוּ מְבִיא קֶרֶבֶן טְמֵאָה יֵצֵא וְנִכְנָס עוֹלִין לוֹ מִן הַמִּנּוּן וּמְבִיא קֶרֶבֶן טְמֵאָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר לֹא בּוֹ בַּיּוֹם שֶׁנֶּאֱמַר וְהַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים יִפְּלוּ עַד שֶׁיְהִיוּ לוֹ יָמִים רִאשׁוֹנִים:

י' מי שֶׁנֶזֶר נְזִירוֹת הַרְּבָה וְהַשְׁלִים אֶת נְזִירוֹתָיו וְאַחֵר כִּדְּבָא לְאַרְץ בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים נְזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים נְזִיר בִּתְחִלָּה מַעֲשֶׂה בְּהִלְנֵי הַמִּלְכָּה שֶׁהֵלֵךְ בָּנָה לְמִלְחָמָה וְאָמְרָה אִם יָבֹא בְּנֵי מִן הַמִּלְחָמָה בְּשָׁלוֹם אָהָא נְזִירָה שְׁבַע שָׁנִים וּבָא בָנָה מִן הַמִּלְחָמָה וְהָיְתָה נְזִירָה שְׁבַע שָׁנִים וּבִסּוֹף שְׁבַע שָׁנִים עָלְתָה לְאַרְץ וְהוֹרוּהָ בֵּית הַלֵּל שֶׁתְּהֵא נְזִירָה עוֹד שְׁבַע שָׁנִים אַחֲרוֹת וּבִסּוֹף שְׁבַע שָׁנִים נְטִמְאָתָה וְנִמְצְאָתָה נְזִירָה עֹשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לֹא הָיְתָה נְזִירָה אֶלָּא אַרְבַּע עָשָׂר שָׁנָה:

י' מי שֶׁהָיוּ שְׁתֵּי כַּתֵּי עֲדִים מְעִידוֹת אוֹתוֹ אֵלּוּ מְעִידִים שֶׁנֶזֶר שְׁתֵּים וְאֵלּוּ מְעִידִים שֶׁנֶזֶר חֲמֵשׁ בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים נְחָלְקָה הָעֲדוֹת וְאֵין כָּאֵן נְזִירוֹת וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים יֵשׁ בְּכָלֵל חֲמֵשׁ שְׁתֵּים שֶׁיְהֵא נְזִיר שְׁתֵּים:

פרק ד

מי שְׁאָמַר הֲרִינִי נָזִיר. וְשָׁמַע חֲבִירוֹ וְאָמַר וְאֲנִי וְאֲנִי (וְאֲנִי). כֻּלָּם נָזִירִים. הֵתֵר הָרֹאשׁוֹן הִתְּרוּ כֻלָּן. הֵתֵר הָאֲחֵרוֹן הָאֲחֵרוֹן מוֹתֵר. וְכֻלָּם אֲסוּרִין. אָמַר הֲרִינִי נָזִיר וְשָׁמַע חֲבִירוֹ וְאָמַר פִּי כִפְיוֹ וּשְׁעָרֵי כְשָׁעָרוֹ. הֲרִי זֶה נָזִיר. הֲרִינִי נָזִיר וְשָׁמַע אֶשְׁתּוֹ וְאָמְרָה וְאֲנִי מִפֶּר אֶת שְׁלָה וְשָׁלוֹ קָיָים. הֲרִינִי נָזִירָה וְשָׁמַע בַּעֲלָהּ וְאָמַר וְאֲנִי אֵינוֹ יָכוֹל לְהִפָּר:

ב הֲרִינִי נָזִיר וְאֶתִּי. וְאָמְרָה אֲמֵן. מִפֶּר אֶת שְׁלָה וְשָׁלוֹ קָיָים. הֲרִינִי נָזִירָה וְאֶתִּי. וְאָמַר אֲמֵן. אֵינוֹ יָכוֹל לְהִפָּר:

ג הָאִשָּׁה שֶׁנִּדְרָה בְּנָזִיר. וְהִיתָה שׁוֹתָה בֵּינָן וּמִטְמָאָה לַמֵּתִים. הֲרִי זֶה סוּפָגֶת אֶת הָאֲרֻבָּעִים. הִפָּר לָהּ בַּעֲלָהּ. וְהִיא לֹא יָדְעָה שֶׁהִפָּר לָהּ בַּעֲלָהּ. וְהִיתָה שׁוֹתָה בֵּינָן וּמִטְמָאָה לַמֵּתִים. אֵינָה סוּפָגֶת אֶת הָאֲרֻבָּעִים. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר אִם אֵינָה סוּפָגֶת אֶת הָאֲרֻבָּעִים תִּסְפֹּג מִכֶּת מִרְדּוֹת:

ד הָאִשָּׁה שֶׁנִּדְרָה בְּנָזִיר וְהִפְרִישָׁה אֶת בְּהֶמְתָּהּ. וְאַחֵר כֶּךָ הִפָּר לָהּ בַּעֲלָהּ. אִם שָׁלוֹ הִיתָה בְּהֶמְתָּהּ. תֵּצֵא וְתִרְעָה בַּעֲדָהּ. אִם שְׁלָה הִיתָה בְּהֶמְתָּהּ. הַחֲטָאת תָּמוּת. וְהָעוֹלָה תִּקְרַב עוֹלָה. וְהַשְּׁלָמִים יִקְרְבוּ שְׁלָמִים. וְנֶאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד. וְאֵינָן טְעוּנִין לָחֶם. הֵיוּ לָהּ מַעוֹת סְתוּמִים יִפְלוּ לְנִדְבָהּ. מַעוֹת מְפוֹרָשִׁים. דְּמֵי חֲטָאת יִלְכוּ לִים הַמֶּלֶח. לֹא נִהְנִים

ולא מוֹעֵלִים בָּהֶן. דְּמִי עוֹלָה יָבִיאוּ עוֹלָה וּמוֹעֵלִים בָּהֶן.
דְּמִי שְׁלָמִים יָבִיאוּ שְׁלָמִים. וְנֶאֱכָלִים לְיוֹם אֶחָד. וְאִינָן
טְעוּנִין לַחֵם:

ה' נִזְרַק עָלֶיהָ אֶחָד מִן הַדָּמִים. אֵינּוּ יָכוֹל לְהַפִּיר. רַבִּי עֲקִיבָא
אוֹמֵר אֲפִילוּ נִשְׁחָטָה עָלֶיהָ אַחַת מִכָּל הַבְּהֵמוֹת. אֵינּוּ
יָכוֹל לְהַפִּיר. בְּמָה דְּבָרִים אָמּוּרִים בְּתַגְלִיחַת הַטְּהָרָה. אֲבָל
בְּתַגְלִיחַת הַטְּמֵאָה יָפַר. שֶׁהוּא יָכוֹל לֹאמַר אִי אֶפְשִׁי בְּאִשָּׁה
מִנְּוֹלָתָ. רַבִּי אוֹמֵר אֵף בְּתַגְלִיחַת הַטְּהָרָה יָפַר. שֶׁהוּא יָכוֹל
לֹאמַר אִי אֶפְשִׁי בְּאִשָּׁה מִגְּלִיחַת:

י' הָאִישׁ מִדִּיר אֶת בְּנוֹ בְּנִזִּיר. וְאִין הָאִשָּׁה מִדִּירַת אֶת
בְּנָהּ בְּנִזִּיר. כִּי־צַד גִּלַּח אוֹ שֶׁגִּלְחוּהוּ קְרוּבִיו. מִיחָה אוֹ
שְׁמִיחוֹ קְרוּבִיו. הֵיטָה לֹא בְּהֵמָה מִפְּרִשְׁתָּ. הַחֲטָאִת תָּמוּת.
וְהָעוֹלָה תִּקְרַב עוֹלָה. וְהַשְּׁלָמִים יִקְרְבוּ שְׁלָמִים. וְנֶאֱכָלִין
לְיוֹם אֶחָד. וְאִינָן טְעוּנִין לַחֵם. הֵיוּ לוֹ מַעוֹת סְתוּמִים. יִפְּלוּ
לְגִדְבָה. מַעוֹת מִפּוֹרְשִׁין. דְּמִי חֲטָאִת יִלְכוּ לִים הַמֶּלֶח.
לֹא נִהְגִּין וְלֹא מוֹעֵלִים. דְּמִי עוֹלָה יָבִיאוּ עוֹלָה וּמוֹעֵלִין
בָּהֶן. דְּמִי שְׁלָמִים יָבִיאוּ שְׁלָמִים. וְנֶאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד. וְאִינָן
טְעוּנִין לַחֵם:

י' הָאִישׁ מִגְּלַח עַל נְזִירוֹת אָבִיו. וְאִין הָאִשָּׁה מִגְּלַחַת עַל
נְזִירוֹת אָבִיהָ. כִּי־צַד מִי שֶׁהָיָה אָבִיו נָזִיר וְהַפְּרִישׁ מַעוֹת
סְתוּמִים עַל נְזִירוֹתוֹ וּמֵת. וְאָמַר הָרִינִי נָזִיר עַל מִנַּת
שֶׁאֲגַלַּח עַל מַעוֹת אָבִיא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי הָרִי אֵלָיו יִפְּלוּ

לַגְדָּבָהּ. שְׂאִין זֶה מְגַלַּח עַל נְזִירוֹת אָבִיו. וְאִיזְהוּ שְׂמַגְלַח
עַל נְזִירוֹת אָבִיו. מִי שֶׁהָיָה הוּא וְאָבִיו נְזִירִים. וְהַפְּרִישׁ
אָבִיו מְעוֹת סְתוּמִּים לְנְזִירוֹתוֹ וּמַת. זֶה הוּא שְׂמַגְלַח עַל
נְזִירוֹת אָבִיו:

פרק ה

בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים הַקֹּדֶשׁ טְעוֹת. הַקֹּדֶשׁ. וּבֵית הֵלֵל
אוֹמְרִים אֵינוֹ הַקֹּדֶשׁ. בִּיצֵד. אָמַר שׁוֹר שְׁחוֹר שְׂיֵצָא
מִבֵּיתִי רֹאשׁוֹן. הָרִי הוּא הַקֹּדֶשׁ. וַיֵּצֵא לָבֶן. בֵּית שְׁמַאי
אוֹמְרִים הַקֹּדֶשׁ. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים אֵינוֹ הַקֹּדֶשׁ:

ב' דִּינָר זֶה־בְּשִׁיעָלָה בְּיַד־רֹאשׁוֹן. הָרִי הוּא הַקֹּדֶשׁ. וְעָלָה
שֶׁל כֶּסֶף. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים הַקֹּדֶשׁ. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים
אֵינוֹ הַקֹּדֶשׁ. חֲבִית שֶׁל יִין שֶׁתַּעֲלָה בְּיַד־רֹאשׁוֹנָה. הָרִי
הִיא הַקֹּדֶשׁ. וְעָלָתָה שֶׁל שֶׁמֶן. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים הַקֹּדֶשׁ.
וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים אֵינוֹ הַקֹּדֶשׁ:

ג' מִי שֶׁנָּדַר בְּנֶזֶר וְנִשְׁאַל לַחֲכָם וְאָסְרוּ. מוֹנֶה מִשְׁעָה
שֶׁנָּדַר. נִשְׁאַל לַחֲכָם וְהִתִּירוּ. הֵיטָה לּוֹ בְּהֵמָה מִפְּרִשְׁתִּי.
תֵּצֵא וְתִרְעָה בְּעֶדֶר. אָמְרוּ בֵּית הֵלֵל לְבֵית שְׁמַאי אֵי אַתָּם
מוֹדִים בָּזֶה שֶׁהוּא הַקֹּדֶשׁ טְעוֹת. שֶׁתֵּצֵא וְתִרְעָה בְּעֶדֶר.
אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שְׁמַאי. אֵי אַתָּם מוֹדִים בְּמִי שֶׁטָּעָה וְקָרָא
לְתַשְׁיַעֲי עֲשִׂירִי. וְלַעֲשִׂירִי תַשְׁיַעֲי. וּלְאַחַד עָשָׂר עֲשִׂירִי.
שֶׁהוּא מִקֹּדֶשׁ. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הֵלֵל לֹא הַשְּׁבֵט קֹדֶשׁוֹ.
וּמָה יָאֵלוּ טָעָה וְהִנִּיחַ אֶת הַשְּׁבֵט עַל שְׁמִינִי וְעַל שְׁנִים

עֶשֶׂר שְׁמָא עָשָׂה כָּלוּם אֶלָּא כָּתוּב שֶׁקֹּדֶשׁ אֶת הָעֲשִׁירִי.
הוא קֹדֶשׁ אֶת הַתְּשִׁיעִי וְאֶת הָאֶחָד עֶשֶׂר:

ד' מִי שֶׁנָּדָר בְּנִזִּיר וְהֵלֵךְ לְהֵבִיא אֶת בְּהֶמְתּוֹ וּמִצָּאָה
שֶׁנִּגְנְבָה אִם עַד שֶׁלֹּא נִגְנְבָה בְּהֶמְתּוֹ נִזִּיר הָרִי זֶה נִזִּיר.
וְאִם מִשֶּׁנִּגְנְבָה בְּהֶמְתּוֹ נִזִּיר אֵינוֹ נִזִּיר וְזוֹ טְעוֹת טְעָה נְחוּם
הַמִּדִּי כִּשְׁעָלוֹ נִזִּירִין מִן הַגּוֹלָה וּמִצָּאוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ חֶרֶב.
אָמַר לָהֶם נְחוּם הַמִּדִּי אֵלּוּ הָיִיתֶם יוֹדְעִים שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ
עַתִּיד לִיחָרֵב הָיִיתֶם נוֹזְרִים אָמְרוּ לוֹ לֹא וְהִתִּירָן נְחוּם
הַמִּדִּי וּכְשָׁבָא הַדְּבָר אֶצֶל חֲכָמִים אָמְרוּ לוֹ כֹּל שֶׁנִּזִּיר עַד
שֶׁלֹּא חֶרֶב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִזִּיר וּמִשְׁחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֵינוֹ
נִזִּיר:

ה' הָיוּ מֵהַלְכִין בַּדֶּרֶךְ וְאֶחָד בָּא כְּגִגְדִין אָמַר אֶחָד מֵהֶן.
הָרִינִי נִזִּיר שְׁזֶה פְּלוּנִי וְאֶחָד אָמַר הָרִינִי נִזִּיר שְׁאִין זֶה
פְּלוּנִי הָרִינִי נִזִּיר שְׁאֶחָד מִכֶּם נִזִּיר שְׁאִין אֶחָד מִכֶּם
נִזִּיר שְׁשְׁנֵיכֶם נִזִּירִים שְׁכָּלְכֶם נִזִּירִים בֵּית שְׁמָאִי אוֹמְרִים
כָּלֶם נִזִּירִים וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים אֵינוֹ נִזִּיר אֶלָּא מִי שֶׁלֹּא
נִתְקַיְמוּ דְּבָרָיו וְרַבִּי טְרַפּוֹן אוֹמַר אֵין אֶחָד מֵהֶם נִזִּיר:

ו' הִרְתִּיעַ לְאַחֲרָיו אֵינוֹ נִזִּיר רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר יֹאמַר אִם
הָיָה כַּדְּבָרִי הָרִינִי נִזִּיר חוֹבָה וְאִם לֹא הָרִינִי נִזִּיר נִדְּבָה:

ז' רָאָה אֶת הַכּוֹי וְאָמַר הָרִינִי נִזִּיר שְׁזֶה חֵיהּ הָרִינִי נִזִּיר
שְׁאִין זֶה חֵיהּ הָרִינִי נִזִּיר שְׁזֶה בְּהֶמָּה הָרִינִי נִזִּיר שְׁאִין זֶה
בְּהֶמָּה הָרִינִי נִזִּיר שְׁזֶה חֵיהּ וּבְהֶמָּה הָרִינִי נִזִּיר שְׁאִין זֶה

לא חִיָּה וְלֹא בְּהֵמָה. הֲרִינִי נָזִיר שֶׁאֶחָד מֵכֶּם נָזִיר. שְׂאִין
אֶחָד מֵכֶּם נָזִיר. (שְׁשָׁנֶיכֶם נָזִירִים.) שְׂכַלְכֶּם נָזִירִים. הֲרִי
כֻלָּם נָזִירִים:

פרק ו

שְׁלֹשָׁה מִיָּנִים אֲסוּרִים בְּנָזִיר. הַטְּמֵאָה. וְהַתְּגַלְחָת.
וְהַיּוֹצֵא מִן הַגֶּפֶן. וְכָל הַיּוֹצֵא מִן הַגֶּפֶן מִצֵּטְרָפִין
זֶה עִם זֶה. וְאִינוּ חַיִּיב עַד שְׂיֵאכֹל מִן הָעֲנָבִים כְּזֵית. מִשְׁנָה
רִאשׁוֹנָה עַד שִׁישְׁתָּה רַבִּיעִית יֵין. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר אֶפִּילוּ
שָׂרָה פֶּתוּ בֵּינָן וַיֵּשׁ בָּהּ כְּדֵי לְצַרֵּף כְּזֵית חַיִּיב:

בַּ וְחַיִּב עַל הַיֵּין מִפְּנֵי עֲצָמוֹ. וְעַל הָעֲנָבִים בִּפְנֵי עֲצָמוֹ. וְעַל
הַחֲרָצִנִּים בִּפְנֵי עֲצָמוֹ. וְעַל הַזֹּגִים בִּפְנֵי עֲצָמוֹ. רַבִּי אֶלְעָזָר
בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר אִינוּ חַיִּב עַד שְׂיֵאכֹל שְׁנֵי חֲרָצִנִּים וְזֹגֶן. אֵלּוּ
הֵן הַחֲרָצִנִּים. וְאֵלּוּ הֵן הַזֹּגִים. הַחֲרָצִנִּים אֵלּוּ הַחִיצוֹנִים.
הַזֹּגִים אֵלּוּ הַפְּנִימִים. דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר
שֶׁלֹּא תִטְעָה כְּזוֹג שֶׁל בְּהֵמָה. הַחִיצוֹן זוֹג. וְהַפְּנִימִי עֲנָבִל:

א סֵתָם נְזִירוֹת שְׁלֹשִׁים יוֹם. גִּלַּח אוֹ שְׁגִלְחוּהוּ לְסֻטִּים.
סוֹתֵר שְׁלֹשִׁים יוֹם. נָזִיר שְׁגִלַּח בֵּין כְּזוֹג בֵּין בְּתַעֲרָ.
אוֹ שְׂסַפֶּסֶף כָּל שֶׁהוּא חַיִּב. נָזִיר חוּפֵף וּמִפְּסָפֶס. אֲבָל
לֹא סוֹרֵק. רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵאל אוֹמֵר לֹא יַחוּף בְּאֲדָמָה. מִפְּנֵי
שֶׁמִּשְׁרַת אֶת הַשְּׂעָר:

י נזיר שהיה שותה יין כל היום. אינו חייב אלא אחת. אמרו לו אל תשתה. אל תשתה. והוא שותה. חייב על כל אחת ואחת. היה מגלח כל היום אינו חייב אלא אחת. אמרו לו אל תגלח. אל תגלח. והוא מגלח. חייב על כל אחת ואחת. היה מטמא למתים כל היום אינו חייב אלא אחת. אמרו לו אל תטמא. אל תטמא. והוא מטמא. חייב על כל אחת ואחת:

ה שלשה מינין אסורין בנזיר. הטומאה. והתגלחת. והיוצא מן הגפן. חמר בטמאה ובתגלחת. מביוצא מן הגפן. שהטמאה והתגלחת סותרין. והיוצא מן הגפן אינו סותר. חמר ביוצא מן הגפן. מבטמאה ובתגלחת. שהיוצא מן הגפן לא התר מכללו. וטמאה ותגלחת התרו מכללן. בתגלחת מצוה. ובמת מצוה. וחמר בטמאה ובתגלחת. שהטמאה סותרת את הכל. וחיבים עליה קרבן. ותגלחת אינה סותרת אלא שלשים יום. ואין חייבין עליה קרבן:

י תגלחת הטמאה ביצד. היה מזה בשלישי ובשביעי ומגלח בשביעי. ומביא קרבנותיו בשמיני. ואם גלח בשמיני. מביא קרבנותיו בו ביום. דברי רבי עקיבא. אמר לו רבי טרפון מה בין זה למצורע. אמר לו זה טהרתו תלויה בימיו. ומצורע טהרתו תלויה בתגלחתו. ואינו מביא קרבנותיו. אלא אם כן היה מעורב שמש:

י' תגלחת הטהרה כיצד היה מביא שלש בהמות חטאת עולה ושלמים ושוחט את השלמים ומגלח עליהם דברי רבי יהודה רבי אליעזר אומר לא היה מגלח אלא על החטאת שהחטאת קודמת בכל מקום ואם גלח על אחת משלשתן יצא:

ח' רבן שמעון בן גמליאל אומר הביא שלש בהמות ולא פירש הראויה לחטאת תקרב חטאת לעולה תקרב עולה לשלמים תקרב שלמים היה נוטל שער ראש נזרו ומשלח תחת הדוד ואם גלח במדינה (לא) היה משלח תחת הדוד במה דברים אמורים בתגלחת הטהרה אבל בתגלחת הטמאה לא היה משלח תחת הדוד רבי מאיר אומר הכל משלחין תחת הדוד חוץ מן הטמא שבמדינה בלבד:

ט' היה מבשל את השלמים או שולקן הפהו נוטל את הזרוע בשלה מן האיל וחלת מצה אחת מן הסל ורקיק מצה אחד ונותן על כפי הנזיר ומניפן ואחר כך התר הנזיר לשתות יין ולטמא למתים רבי שמעון אומר בין שזרק עליו אחד מן הדמים התר הנזיר לשתות בין ולהטמא למתים:

י' גלח על הזבח ונמצא פסול תגלחתו פסולה וזבחיו לא עלו לו גלח על החטאת שלא לשמה ואחר כך הביא קרבנותיו לשמן תגלחתו פסולה וזבחיו לא עלו לו גלח

עַל הָעוֹלָה וְעַל הַשְּׁלָמִים שֶׁלֹּא לְשֶׁמֶן. וְאַחֵר כֵּךְ הֵבִיא
 קֶרְבָּנוֹתָיו לְשֶׁמֶן. תִּגְלַחְתּוּ פְּסוּלָה וּזְבָחִיו לֹא עָלוּ לוֹ. רַבִּי
 שְׁמַעוֹן אוֹמֵר אוֹתוֹ הַזֶּבֶח לֹא עָלָה לוֹ. אֲבָל שָׂאֵר זִבְחִים
 עָלוּ לוֹ. וְאִם גָּלַח עַל שְׁלֹשֶׁתָּן. וְנִמְצָא אֶחָד מֵהֶן כֶּשֶׁר.
 תִּגְלַחְתּוּ כֶּשֶׁרָה. וַיָּבִיא שָׂאֵר הַזִּבְחִים:

א"י מִי שֶׁנִּזְרַק עָלָיו אֶחָד מִן הַדָּמִים. וְנִטְמָא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
 אוֹמֵר סוֹתֵר אֶת הַכֹּל. וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים יָבִיא שָׂאֵר
 קֶרְבָּנוֹתָיו וַיִּטְהֵר. אָמְרוּ לוֹ מַעֲשֵׂה בְמִרְיָם הַתְּרַמּוּדִית.
 שֶׁנִּזְרַק עָלֶיהָ אֶחָד מִן הַדָּמִים. וּבָאוּ וְאָמְרוּ לָהּ עַל בִּתָּה
 שֶׁהִיתָה מְסַכֶּנֶת. וְהִלָּכָה וּמִצָּאָה שְׂמִתָּהּ. וְאָמְרוּ חֻכָּמִים.
 תָּבִיא שָׂאֵר קֶרְבָּנוֹתֶיהָ וְתִטְהֵר:

פרק ז

כֹּהֵן גָּדוֹל וְנָזִיר. אֵינָן מְטַמְּאִין בְּקִרְוֵיָהֶן אֲבָל מְטַמְּאִין
 לְמַת מִצֵּוָה. הֵיוּ מְהֻלָּכִין בְּדֶרֶךְ וּמִצָּאוּ מֵת מִצֵּוָה.
 רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר יִטְמָא כֹּהֵן גָּדוֹל וְאֵל יִטְמָא נָזִיר.
 וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים יִטְמָא נָזִיר וְאֵל יִטְמָא כֹּהֵן גָּדוֹל. אָמַר
 לָהֶם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר יִטְמָא כֹּהֵן שְׂאִינוּ מִבִּיא קֶרְבֵּן עַל
 טְמֵאָתוֹ. וְאֵל יִטְמָא נָזִיר שֶׁהוּא מִבִּיא קֶרְבֵּן עַל טְמֵאָתוֹ.
 אָמְרוּ לוֹ יִטְמָא נָזִיר שְׂאִין קְדוּשָׁתוֹ קְדוּשַׁת עוֹלָם. וְאֵל
 יִטְמָא כֹּהֵן שֶׁקְדוּשָׁתוֹ קְדוּשַׁת עוֹלָם:

ב' עַל אֵלּוּ טְמֵאוֹת הַנָּזִיר מְגֻלָּח. עַל הַמֵּת. וְעַל כְּזֵית מִן
 הַמֵּת. וְעַל כְּזֵית נֶצֶל. וְעַל מְלֵא תִרְוֹד רִקְב. עַל הַשְּׂדֵדָה

וְעַל הַגְּלָגֶלֶת וְעַל אֶבֶר מִן הַמֵּת וְעַל אֶבֶר מִן הַחַי שֵׁשׁ
 עָלָיו בָּשָׂר פָּרְאוּי וְעַל חֲצִי קֶבַע עֲצָמוֹת וְעַל חֲצִי לֹוֹג דָּם
 וְעַל מִגְעָן וְעַל מִשְׁאֵן וְעַל אֶהֱלֵן וְעַל עֵצִים כְּשֶׁעוֹרָה וְעַל
 מִגְעוֹ וְעַל מִשְׁאוֹ עַל אֵלוֹ הַנָּזִיר מְגַלַּח וּמִזָּה בְּשִׁלְיֵשִׁי
 וּבִשְׁבִיעִי וְסוֹתֵר אֶת הַקּוֹדֵמִים וְאֵינוֹ מִתְחִיל לְמִנּוֹת אֶלָּא
 עַד שִׁיטְהֵר (וּמִבִּיא אֶת קֶרְבָּנוֹתָיו):

^ג אֲבָל הַסִּכְכוֹת וְהַפְּרָעוֹת וּבֵית הַפָּרֶס וְאֶרֶץ הָעַמִּים
 וְהַגְּלָל וְהַדֶּפֶק וּרְבִיעִית דָּם וְאֶהֱלֵן וְרוֹבַע עֲצָמוֹת וְכָלִים
 הַנוֹגְעִים בַּמֵּת וַיְמִי סִפְרוֹ וַיְמִי גְמְרוֹ עַל אֵלוֹ אֵין הַנָּזִיר
 מְגַלַּח וּמִזָּה בְּשִׁלְיֵשִׁי וּבִשְׁבִיעִי וְאֵינוֹ סוֹתֵר אֶת הַקּוֹדֵמִים
 וּמִתְחִיל וּמוֹנֶה מִיד וְקֶרְבֵּן אֵין לוֹ בְּאַמֶּת (אָמְרוּ) יְמֵי הַזֶּבַע
 וְהַזָּבָה וַיְמִי הִסְגְּרוֹ שֶׁל מְצוּרָה הָרִי אֵלוֹ עוֹלִין לוֹ:

^ד אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל טַמְאָה מִן הַמֵּת
 שֶׁהַנָּזִיר מְגַלַּח עָלֶיהָ חֲיִיבִין עָלֶיהָ עַל בִּיאַת מְקַדָּשׁ וְכָל
 טַמְאָה מִן הַמֵּת שֶׁאֵין הַנָּזִיר מְגַלַּח עָלֶיהָ אֵין חֲיִיבִין עָלֶיהָ
 עַל בִּיאַת מְקַדָּשׁ אָמַר רַבִּי מֵאִיר לֹא תִהְיֶה זֶה קֶלֶה מִן
 הַשָּׂרֵץ אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא דִּנְתִּי לִפְנֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מָה אִם
 עֵצִים כְּשֶׁעוֹרָה שֶׁאֵינוֹ מְטַמֵּא אָדָם בְּאֶהֱלֵן הַנָּזִיר מְגַלַּח עַל
 מִגְעוֹ וְעַל מִשְׁאוֹ רְבִיעִית דָּם שֶׁהוּא מְטַמֵּא אָדָם בְּאֶהֱלֵן
 אֵינוֹ דִּין שִׁיָּהָ הַנָּזִיר מְגַלַּח עַל מִגְעָה וְעַל מִשְׁאָה אָמַר
 לִי מָה זֶה עֲקִיבָא אֵין דִּינִן כָּאֵן מִקַּל וְחֹמֶר וּכְשֶׁבִאֲתִי
 וְהִרְצֵתִי דְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר לִי יָפָה אִמְרָתְךָ
 אֶלָּא כֵּן אָמְרוּ הַלֵּכָה:

פרק ח

שְׁנֵי נְזִירִים שֶׁאָמַר לָהֶן אֶחָד רְאִיתִי אֶחָד מִכֶּם שֶׁנִּשְׁמָא
 וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵיזָה מִכֶּם מְגַלְחִין וּמְבִיאִין קָרְבַּן טְמֵאָה
 וְקָרְבַּן טְהוֹרָה וְאָמַר אִם אָנִי הוּא הַטְּמֵא קָרְבַּן טְמֵאָה
 שְׁלִי וְקָרְבַּן טְהוֹרָה שְׁלֹךְ וְאִם אָנִי הוּא הַטְּהוֹר קָרְבַּן טְהוֹרָה
 שְׁלִי וְקָרְבַּן טְמֵאָה שְׁלֹךְ וְסוֹפְרִין שְׁלֹשִׁים יוֹם וּמְבִיאִין
 קָרְבַּן טְהוֹרָה וְאָמַר אִם אָנִי הוּא הַטְּמֵא קָרְבַּן טְמֵאָה
 שְׁלִי וְקָרְבַּן טְהוֹרָה שְׁלֹךְ וְזֶה קָרְבַּן טְהוֹרָה וְאִם אָנִי הוּא
 הַטְּהוֹר קָרְבַּן טְהוֹרָה שְׁלִי וְקָרְבַּן טְמֵאָה שְׁלֹךְ וְזֶה קָרְבַּן
 טְהוֹרָה מֵת אֶחָד מֵהֶן אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ יִבְקֹשׁ אֶחָד
 מִן הַשּׁוֹק שֶׁיִּדּוֹר כְּנִגְדּוֹ בְּנִזִּיר וְאָמַר אִם טְמֵא הָיִיתִי
 הָרִי אֶתָּה נִזִּיר מִיָּד וְאִם טְהוֹר הָיִיתִי הָרִי אֶתָּה נִזִּיר
 אַחֵר שְׁלֹשִׁים יוֹם וְסוֹפְרִין שְׁלֹשִׁים יוֹם וּמְבִיאִין קָרְבַּן
 טְמֵאָה וְקָרְבַּן טְהוֹרָה וְאָמַר אִם אָנִי הוּא הַטְּמֵא קָרְבַּן
 טְמֵאָה שְׁלִי וְקָרְבַּן טְהוֹרָה שְׁלֹךְ וְאִם אָנִי הוּא הַטְּהוֹר
 קָרְבַּן טְהוֹרָה שְׁלִי וְקָרְבַּן טְמֵאָה בְּסֶפֶק וְסוֹפְרִים שְׁלֹשִׁים
 יוֹם וּמְבִיאִין קָרְבַּן טְהוֹרָה וְאָמַר אִם אָנִי (הוּא) הַטְּמֵא
 קָרְבַּן טְמֵאָה שְׁלִי וְקָרְבַּן טְהוֹרָה שְׁלֹךְ וְזֶה קָרְבַּן טְהוֹרָה
 וְאִם אָנִי הוּא הַטְּהוֹר קָרְבַּן טְהוֹרָה שְׁלִי וְקָרְבַּן טְמֵאָה
 בְּסֶפֶק וְזֶהוּ קָרְבַּן טְהוֹרָה אָמַר לוֹ בֶּן זֹמָא וּמִי שׁוֹמֵעַ
 לוֹ שֶׁיִּדּוֹר כְּנִגְדּוֹ בְּנִזִּיר אֵלֹא מְבִיא חֲטָאת הָעוֹף וְעוֹלָת
 בְּהֵמָה וְאָמַר אִם טְמֵא הָיִיתִי הַחֲטָאת מַחֲוֶבְתִּי וְהָעוֹלָה
 נִדְּבָה וְאִם טְהוֹר הָיִיתִי הָעוֹלָה מַחֲוֶבְתִּי וְהַחֲטָאת בְּסֶפֶק

וְסוֹפֵר שְׁלֹשִׁים יוֹם וּמֵבִיא קֶרֶבֶן טְהָרָה וְאוֹמֵר אִם טָמֵא
הָיִיתִי הָעוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה נִדְבָה וְזוֹ חֹבֶה וְאִם טָהוֹר הָיִיתִי
הָעוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה חֹבֶה וְזוֹ נִדְבָה וְזֶה שָׂאֵר קֶרֶבְנִי אָמַר
רַבִּי יְהוֹשֻעַ נִמְצָא זֶה מֵבִיא קֶרֶבְנוֹתָיו לַחֲצָאִים אֲבָל הוֹדוּ
לוֹ חֲכָמִים לְבֶן זֹמָא:

^ב נָזִיר שֶׁהָיָה טָמֵא בְּסֶפֶק וּמִחֻלָּט בְּסֶפֶק אֹכֵל בִּקְדָּשִׁים
אַחֵר שְׁשִׁים יוֹם וְשׁוֹתֶה יַיִן וּמִטָּמֵא לַמֵּתִים אַחֵר מֵאָה
וְעֶשְׂרִים יוֹם שֶׁתְּגַלַּחַת הַנֶּגַע דּוֹחָה תְּגַלַּחַת הַנָּזִיר בְּזֶמֶן
שֶׁהוּא וְדֹאִי אֲבָל בְּזֶמֶן שֶׁהוּא סֶפֶק אֵינָה דּוֹחָה:

פרק ט

הַגּוֹזִים אֵין לָהֶם נְזִירוֹת נָשִׁים וְעֶבְדִּים יֵשׁ לָהֶן נְזִירוֹת.
חָמֵר בְּנָשִׁים מִבְּעֶבְדִּים שֶׁהוּא כּוֹפֶה אֶת עֶבְדּוֹ
וְאֵינוֹ כּוֹפֶה אֶת אִשְׁתּוֹ חָמֵר בְּעֶבְדִּים מִבְּנָשִׁים שֶׁהוּא
מִפֵּר נִדְרֵי אִשְׁתּוֹ וְאֵינוֹ מִפֵּר נִדְרֵי עֶבְדּוֹ הִפֵּר לְאִשְׁתּוֹ
הִפֵּר עוֹלָמִית הִפֵּר לְעֶבְדּוֹ יֵצֵא לַחֲרוֹת וּמִשְׁלִים נְזִירוֹתוֹ.
עָבַר מִכֶּנֶּגֶד פָּנָיו רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר לֹא יִשְׁתֶּה וְרַבִּי יוֹסִי
אוֹמֵר יִשְׁתֶּה:

^ב נָזִיר שֶׁגָּלַח וְנוֹדַע לוֹ שֶׁהוּא טָמֵא אִם טָמֵא יְדוּעָה
סוֹתֵר וְאִם טָמֵא הִתְהוּם אֵינוֹ סוֹתֵר אִם עַד שֶׁלֹּא גָלַח
בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ סוֹתֵר בִּיעֵד יָרַד לְטָבֹל בַּמַּעֲרָה וְנִמְצָא
מֵת צָף עַל פִּי הַמַּעֲרָה טָמֵא נִמְצָא מְשַׁקֵּעַ בְּקֶרֶקַע

הַמַּעֲרָה יֵרֵד לְהַקֵּר טְהוֹרִי לְטָהָר מִטְמְאָת מֵת טָמֵא
שְׁחִזְקָת טָמֵא טָמֵא וְחִזְקָת טְהוֹר טְהוֹר שְׂרָגְלִים לְדַבֵּר:

ג הַמוֹצֵא מֵת בִּתְחִלָּה מִשְׁכָּב כְּדָרְכוֹ נוֹטְלוֹ וְאֵת תְּבוּסָתוֹ
מִצָּא שְׁנַיִם נוֹטְלִין וְאֵת תְּבוּסָתָן מִצָּא שְׁלֹשָׁה אִם יֵשׁ
בֵּין זֶה לָזֶה מֵאַרְבַּע אֲמוֹת וְעַד שְׁמוֹנֶה הָרִי זֶה שְׁכוֹנַת
קְבָרוֹת בּוֹדֵק הֵימָנוּ וְלֹהֲלֵן עֲשָׂרִים אָמָּה מִצָּא אֶחָד בְּסוֹף
עֲשָׂרִים אָמָּה בּוֹדֵק הֵימָנוּ וְלֹהֲלֵן עֲשָׂרִים אָמָּה שְׂרָגְלִים
לְדַבֵּר שְׂאֵלוֹ מִתְחִלָּה מִצָּאוֹ נוֹטְלוֹ וְאֵת תְּבוּסָתוֹ:

ד כָּל סֶפֶק נִגְעִים בִּתְחִלָּה טְהוֹר עַד שֶׁלֹּא נִזְקַק לְטֻמְאָה
מִשְׁנִזְקַק לְטֻמְאָה סִפְקוֹ טָמֵא בְּשִׁבְעָה דְּרָכִים בּוֹדֵקִין אֵת
הַזֵּב עַד שֶׁלֹּא נִזְקַק לְזִיבָה בְּמֵאֶכָּל וּבְמִשְׁתָּהּ בְּמִשְׁאֵי
וּבְקִפְיָהּ וּבְחוֹלִי וּבְמִרְאָהּ וּבִהְרָהוֹר מִשְׁנִזְקַק לְזִיבָה
אֵין בּוֹדֵקִין אוֹתוֹ אֲנָסוֹ וְסִפְקוֹ וְשִׁכְבַּת זֶרְעוֹ טָמֵאִין
שְׂרָגְלִים לְדַבֵּר הַמֶּכֶּה אֵת חֲבִירוֹ וְאַמְדוּהוּ לְמִיתָהּ וְהִקֵּל
מִמָּה שֶׁהָיָה וְלֹאֲחֵר מִכָּאֵן הַכְּבִיד וּמֵת חֲתִיב רַבִּי נַחֲמִיָּה
אוֹמֵר פְּטוֹר שְׂרָגְלִים לְדַבֵּר:

ה נִזִּיר הָיָה שְׂמוּאֵל כְּדַבְּרֵי רַבִּי נְהוֹרָאִי שֶׁנֶּאֱמַר וּמוֹרָה לֹא
יַעֲלֶה עַל רֹאשׁוֹ נֶאֱמַר בְּשִׁמְשׁוֹן מוֹרָה וְנֶאֱמַר בְּשִׁמְשׁוֹאֵל
מוֹרָה מֵה מוֹרָה הָאֲמוֹרָה בְּשִׁמְשׁוֹן נִזִּיר אָף מוֹרָה
הָאֲמוֹרָה בְּשִׁמְשׁוֹאֵל נִזִּיר אָמַר רַבִּי יוֹסִי וְהֵלֵא אֵין מוֹרָה
אֵלֶּא שֶׁל בֶּשֶׂר וְדָם אָמַר לוֹ רַבִּי נְהוֹרָאִי וְהֵלֵא כִּכְר נֶאֱמַר:

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֵיךְ אֵלֶיךָ וְשָׁמַע שְׂאוּל וְהָרַגְנִי שְׂכָבֶר הָיָה
עָלָיו (מִזְרָא) שֶׁל בָּשָׂר וְדָם: סליק

אחר השלמת כל מסכתא ומסכתא יאמר זה שלש פעמים

ויועיל לשכחה בעזרת השם יתברך.

הִדְרֵן עֲלֵךְ מִסְכָּת (פלוני) וְהִדְרֵךְ עֲלֵן דְּעֵתֵן עֲלֵךְ מִסְכָּת (פלוני) וְדַעְתָּךְ
עֲלֵן לֹא נִתְנָשִׁי מִינֵךְ מִסְכָּת (פלוני) וְלֹא תִתְנָשִׁי מִינֵן לֹא בְּעֵלְמָא הִדִּין
וְלֹא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי:

ואחר כל יאמר

יְהִי רְצוֹן מִלְפָּנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא תוֹרְתֶךָ אוֹמְנוֹתָנוּ
בְּעוֹלָם הַזֶּה וְתֵהֵא עִמָּנוּ לְעוֹלָם הַבָּא חֲנֻנֶיךָ בְּרַחֲמֵי בְּרַחֲמֵי בְּרַחֲמֵי
נְחֻמָּן בְּרַחֲמֵי בְּרַחֲמֵי בְּרַחֲמֵי אֲבָא מְרִי בְּרַחֲמֵי רַבִּי בְּרַחֲמֵי בְּרַחֲמֵי
רְכִישׁ בְּרַחֲמֵי סְרַחֲב בְּרַחֲמֵי אֲדָא בְּרַחֲמֵי פַּפָּא דְרוּ בְּרַחֲמֵי פַּפָּא:

הָעֶרֶב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרְתֶךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפִיּוֹת עַמְּךָ בֵּית
יִשְׂרָאֵל וְנִהְיָה אֲנַחְנוּ כְּלָנוּ וְצִאֲצֵאֵינוּ וְצִאֲצֵאֵינוּ עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל יְרֵאֵי
שְׁמֶךָ וְלִזְמַדֵּי תוֹרְתֶךָ:

מֵאִיבֵי תַחֲכֻמֵּי מִצְוֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי:

יְהִי לִבִּי תָמִיד בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֲבוֹשׁ:

לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פְּקוּדֶיךָ כִּי בָּם חִיֵּיתִנִּי:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה לְמַדְנִי חֻקֶּיךָ: